

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 30 Μαρτίου 2025 • Έτος 16^ο • Αρ. φύλλου 866

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Πρόσκληση συνεργασίας στο Κέντρο

Δεν είμαστε ικανοποιημένοι από το επίπεδο της κυβερνητικής συνεργασίας. Χρειάζεται καλύτερη συνεννόηση, λέει στην «Κ» ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος, σημειώνοντας πως στον Πρόεδρο εναπόκειται αν θα βελτιωθεί η συνεργασία. **Σελ. 7**

ΤΟΥΡΚΙΑ - Ε.Ε.

Χαλαρώνουν τους όρους για την άμυνα

Οι θεσμοί της Ε.Ε. χαλαρώνουν τους όρους συμμετοχής της Τουρκίας στο πρόγραμμα SAFE, για εξοπλισμούς ύψους 150 δισ. Κύκλοι στις Βρυξέλλες ροκανίζουν το «βέτο» της Κύπρου, καθιστώντας το αμφίβολο. **Σελ. 8**

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

Από τις 3 π.μ. τέθηκε σε ισχύ η θερινή ώρα. Οι δείκτες των ρολογιών θα πρέπει να μετακινηθούν μία ώρα μπροστά.

Η ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΣΚΗΝΙΚΟΥ

Grassroots politics

Περσόνες αναδυόμενες από την κοινωνία και κινήματα που αναζητούν ρόλο

ΕΛΑΜ

Η κάθοδος στη βάση και τα συνθήματα **Σελ. 4**

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΙΧΑΛΙΔΗΣ

Η εξαγγελία τον Μάιο, οι σύμμαχοι και ο περίγυρος **Σελ. 4**

ΚΥΝΗΓΟΙ

Από τις διαμαρτυρίες στα έδρανα της Βουλής **Σελ. 5**

Η εκλογή Νίκου Χριστοδουλίδη και η ανάδειξη του Φειδία Παναγιώτου απέδειξε πως ένα νέο πολιτικό σκηνικό διαμορφώνεται. Οι πολίτες είτε γυρίζουν την πλάτη στα υφιστάμενα κόμ-

ματα, είτε με τις επιλογές τους στέλνουν το μήνυμα πως είναι η ώρα αλλαγών. Σε αυτό το σκηνικό υπάρχει πρόσφορο έδαφος για κάτι καινούργιο, είτε αφορά πολιτική πρόταση είτε που βρίθει λαϊ-

κισμού. Κινήματα, περσόνες που προέρχονται από τη λαϊκή βάση και απευθύνονται σε αυτήν χωρίς τη μεσολάβηση τρίτου διεκδικούν με αξιώσεις λόγο στα δρώμενα. Ο Οδυσσέας Μι-

χαλίδης αποτελεί τη μεγάλη απουσία του Κέντρου και του ΑΚΕΛ, ενώ το ΕΛΑΜ που ενδυναμώνεται, ενισχύει την ανασφάλεια στον Δημοκρατικό Συναγερμό. **Σελ. 4, 5, 6**

Η σειρά «Adolescence» θέτει με τον πλέον ακριβή και γεμάτο ρεαλισμό τρόπο ζητήματα που απασχολούσαν πάντα τους ψυχαναλυτές: πώς συγκροτείται η ταυτότητα ενός εφήβου και μέσα από ποιες διαδρομές γίνεται η έκρηξη βίαιων συμπεριφορών; Στην «Κ» μιλάει η Μερόπη Μιχαλάκη, ψυχαναλύτρια και ιδρύτρια της «Κοιτίδας», οργανισμού για την υποστήριξη των νέων γονιών.

ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΣΗΜΕΡΑ 13 ΕΤΩΝ

Η εφηβεία στον καιρό των social media

Η «Κ» μίλησε με δεκαετήχρονα παιδιά, θέλοντας να δει πώς επιδρά η χρήση των social μίντια στους εφήβους και περιγράφουν πώς επικοινωνούν, τι τα απασχολεί, τι τα

ενοχλεί. Πώς είναι να πελαγοδρομείς πατώντας σε δύο βάρκες, μια στην offline και μια στην online ζωή; Άραγε πώς είναι να είσαι σήμερα 13 ετών – όσο και ο ήρωας

της σειράς «Adolescence»; Η σειρά έχει πυροδοτήσει τις αγωνίες των γονέων που μεγαλώνουν παιδιά στην εποχή της ψηφιακής πραγματικότητας. **Σελ. 23**

ΣΥΛΛΗΨΗ ΙΜΑΜΟΓΛΟΥ

Το τείχος του φόβου

Οι διαδηλωτές στην Τουρκία είναι πολιτικά ετερόκλητοι, αλλά ανήκουν στη γενιά που δεν έχει γνωρίσει άλλη εξουσία από τον Ερντογάν. Οι περισσότεροι δεν είναι αισιόδοξοι ότι θα αντέξουν στην άγρια καταστολή. **Σελ. 18-19**

Ο αντιπρόεδρος του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος, Ενσάρ Αϊτεκίν, μιλάει στην «Κ».

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ο φόβος

Όσα συμβαίνουν στην Τουρκία σίγουρα δεν είναι αποκομμένα από τη γενικότερη εικόνα που επικρατεί στον κόσμο. Η πολιτική απολυταρχία συγκροτείται ευθέως με τη Δημοκρατία, ο λαϊκίστικος λόγος υπερφραγγίζει τον πολιτικό, με τον μέσο πολίτη να πέφτει θύμα πολιτικών αγυρτών και ανθρώπων που έχουν χρίσει εαυτούς μεσσίες. Η πολιτική σκέψη έχει παραμεριστεί από επιτηδευμένες περσόνες, σε βαθμό τέτοιο που πλέον η πολιτική χαράζεται από τον φόβο και την άγνοια του όχλου.

ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Συμβολή 6,95 δισ. στην οικονομία

Στα 6,95 δισ. ευρώ ανέρχεται η συμβολή των εταιρειών τεχνολογίας (ICT) στην κυπριακή οικονομία. Το «μπούμινγκ» του τομέα έχει

διαφοροποιήσει το οικονομικό μίγμα από τους παραδοσιακούς τομείς, όπως ο τουρισμός και οι υπηρεσίες. **Οικονομική, σελ. 5**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο υμνογραφικός κόσμος του Ρωμανού του Μελωδού

Για την παράσταση «Αυτός που βρίσκεται παντού», εμπνευσμένη από τους ύμνους του Ρωμανού του Μελωδού, μιλούν η Χάρης Αλεξίου, η Δήμητρα Στογιάννη, ο Ζαχαρίας Καρούνης και ο Θωμάς Κωνσταντίνου. **Τέχνες, σελ. 4**

ΣΕΙΡΑ

Το σεξ στον καρκίνο είναι ταμπού

Με αφορμή τη νέα σειρά οκτώ επεισοδίων «Dying for sex» που κάνει πρεμιέρα στο Disney+ στις 4 Απριλίου, στην «Κ» μιλούν ειδικοί για τον καρκίνο και τη σεξουαλικότητα. **Τέχνες, σελ. 1**

CHRONOMASTER SPORT

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ZENITH

50 Πορεία Χριστοδούλας **να είσαι εκεί**

Κάνε τη δική σου εισφορά τώρα:

www.poreiachristodoulas.cy

ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
THE CYPRUS ANTICANCER SOCIETY

Στη Lidl Κύπρου κλείνουμε τα 15 μας χρόνια. 15 γεμάτα χρόνια που μας εμπιστευτήκατε και μας φέρατε τόσο ψηλά στην προτίμησή σας. Και φυσικά το γιορτάζουμε. Το γιορτάζουμε για όλα αυτά που έχουμε κάνει μέχρι σήμερα, αλλά και αυτά που κάνουμε σήμερα για την επόμενη μέρα. Έτσι ώστε να είστε σίγουροι ότι θα συνεχίσουμε να σας προσφέρουμε προϊόντα κορυφαίας ποιότητας σε μοναδικά χαμηλές τιμές.

Lidl

at its best!

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Όταν τον περασμένο Ιούνιο, ο αντίδοτος με την πολιτική Φειδίας Παναγιώτου εκλεγόταν ευρωβουλευτής με 71.000 και πλέον ψήφους εμπειδωνόταν στην κοινή γνώμη πως το πολιτικό σύστημα, όπως το γνωρίζαμε μέχρι σήμερα, θα αναδιαμορφωνόταν. Η δειλή αρχή έγινε κατά κάποιον τρόπο λίγο πιο νωρίς με την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη, όταν εξελέγη χωρίς τη στήριξη ενός εκ των μεγάλων κομμάτων. Όμως, με την εκλογή Φειδία υπήρξε μία βίαιη συνειδητοποίηση των υφιστάμενων κομμάτων, ότι χάνουν συνεχώς την επιρροή τους και πως προσωπικότητες από τη βάση της κοινωνίας μπορούν να ανελιχθούν, να ενισχυθούν και τελικώς να καταλάβουν αξιώματα, χωρίς τη μεσολάβηση των κομμάτων, αλλά επικοινωνώντας απευθείας με τη λαϊκή βάση. Το ερώτημα είναι αν αυτό θα έχει συνέχεια ή αν έχει ολοκληρώσει τον κύκλο του με την εκλογή Φειδία. Οι βουλευτικές εκλογές του 2026 ανοίγουν εκ νέου τη συζήτηση για το πώς ακριβώς αλλάζει ο κομματικός χάρτης καθώς νέα πρόσωπα και ομάδες μιλούν με τον κόσμο, αποκτούν έρεισμα και απειλούν ακόμη περισσότερο το υφιστάμενο κομματικό σκηνικό.

Τον Μάιο η Πλατφόρμα

Ο μεγαλύτερος πονοκέφαλος για τα πολιτικά κόμματα ονομάζεται αναμφίβολα Οδυσσέας Μιχαηλίδης και οι ανησυχίες στρέφονται γύρω από το ποιος θα είναι οι πολιτικές του επιδιώξεις και πόση ζημία μπορούν να κάνουν αυτές στα δικά τους ποσοστά. Τον προσεχή Μάιο θα εξαγγείλει την πολιτική του πλατφόρμα και στο μεσοδιάστημα θα αποφασίσει αν αυτή η πρωτοβουλία θα αποτελεί τον προπομπό για τη δημιουργία ενός νέου κόμματος, με το οποίο θα κατέλθει στις βουλευτικές εκλογές με αξιώσεις ή αν θα λειτουργήσει ως μία πολιτική κίνηση που θα προετοιμάσει το έδαφος για τις προεδρικές εκλογές του 2028. Αν και η συμμετοχή του στις βουλευτικές εκλογές θεωρείται εν πολλοίς βέβαιη, αυτό που θέλει να διαπιστώσει ο τέως γενικός ελεγκτής είναι το έρεισμα που έχει στην κοινωνία, μέσω ερευνών που γίνονται ήδη αλλά και ερευνών που θα κάνει ο ίδιος και το περιβάλλον του τις επόμενες μέρες. Όπως όλα δείχνουν ο κύριος προβληματισμός είναι πως αν δεν αξιοποιήσει το μομέντομ του σήμερα, ενδεχομένως να ξεφουσκώσει η δυναμική του μέχρι και τις προεδρικές του 2028.

Υπάρχουν άλλωστε γύρω του πρόσωπα που πιέζουν στη δημιουργία πλατφόρμας με στόχο να έχουν και ρόλο και λόγο. Πρόσωπα που ενδεχομένως να δυσκολεύονται να μείνουν κοντά του, αν δεν υπάρχει κάτι συμπαγές και οργανωμένο. Επί του παρόντος τα πράγματα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά για τον ίδιο, αν ληφθεί υπόψη η δημοσκοπήση που διενήργησε για λογαριασμό της εταιρείας επικοινωνίας Redwolf'n Prime Consulting και η οποία δείχνει τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη να είναι ο πιο δημοφιλής, ανάμεσα στους πολιτικούς αρχηγούς, με ποσοστό θετικής ψήφου στο 56%. Οι λόγοι της δημοτικότητας του βεβαίως ποικίλλουν. Το έργο του στην Ελεγκτική Υπηρεσία με τη συνεχή αποκάλυψη σκανδάλων ενίσχυσε τη δημοτικότητα του σε μία μεγάλη μερίδα των πολιτών και η δράση του –πολλές φορές με υπερβολές– ενίσχυσε παράλληλα την αίσθηση πως το υφιστάμενο σύστημα ήταν πλήρως διεφθαρμένο. Σε αυτό το περιβάλλον η συγκροση του πρώτα με τη Γενική Εισαγγελία, η οποία βάσει ερευνών έχει πολύ χαμηλά ποσοστά αποδοχής και τελικώς παύση του από τη θέση του γενικού ελεγκτή για ανάρμοστη συμπεριφορά, προκάλεσε την αίσθηση του φαγώματός του. Άνοιξε έτσι στην ουσία την προοπτική στα μάτια μιας κοινωνίας που ολοένα και απαξιώνει το σημερινό σύστημα, πως ένας νέος λαϊκός ήρωας γεννάται.

Το επόμενο διάστημα θα διαφανεί αν η δημοτικότητα του κ. Μιχαηλίδη μπορεί να μετατραπεί σε ψήφο, όταν στην ουσία μπει στην κούρσα των εκλογών. Το σίγουρο είναι πως η ίδρυση κόμματος

Ο μεγάλος περίπατος του Οδυσσέα και ο γρίφος του ΕΛΑΜ

Το νέο πολιτικό σκηνικό που διαμορφώνεται σε μία περίοδο οργής και απαξίωσης

Τον Μάιο εξαγγέλλεται η Πλατφόρμα του τέως γενικού ελεγκτή και στο μεσοδιάστημα θα αποφασιστεί αν αποτελεί προπομπό για τις βουλευτικές εκλογές ή τις προεδρικές του 2028.

ενέχει πολλά ρίσκα στην κύρια επιδιώξη του που είναι οι προεδρικές εκλογές του 2028.

Η φθορά του κομματάρχη

Πέραν του ότι ένα κόμμα θέλει χρηματοδότηση, ένα από τα ρίσκα που έχει να διαχειριστεί είναι η φθορά που προκαλεί ένα κόμμα. Τα πολιτικά κόμματα καταγράφουν αυτή τη στιγμή τα πιο χαμηλά ποσοστά σε θέμα εμπιστοσύνης των πολιτών. Ζήτημα για τον κ. Μιχαηλίδη είναι αν από την απαξίωση των κομμάτων θα φθαρεί και ο ίδιος ως ιδρυτής ενός νέου κόμματος, ή αν θα αποτελέσει την επιλογή των αγανακτισμένων ψηφοφόρων. Το σίγουρο είναι πως ένα είναι να παίζει ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης ως ανεξάρτητη περσόνα εκτός του συστήματος, άλλο το να γίνει μέρος αυτού, ηγούμενος ενός κόμματος. Το είδαμε στην περίπτωση του Νίκου Χριστοδουλίδη και τη ραγδαία

Ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης παρακολουθεί τις έρευνες, τις δημοσκοπήσεις και τη δημοτικότητα του για να πάρει τις τελικές του αποφάσεις.

φθορά του, όταν ανέλαβε την εξουσία, το βλέπουμε σε πολύ μικρότερο βαθμό με την Αννίτα Δημητρίου, η οποία χάνει από τη δημοτικότητα της σε κάθε δημοσκοπήση από τον καιρό που ανέλαβε την προεδρία του ΔΗΣΥ.

Ο περίγυρος

Το μεγάλο ερώτημα που απασχολεί πολλούς και θα παίζει τον δικό του ρόλο στη διατήρηση ή το ξεφουσκώμα της δυναμικής του Οδυσσέα Μιχαηλίδη είναι το ποιο θα βρίσκεται γύρω του. Και αυτό

γιατί θεωρείται πως έκαναν ζημιά στον ίδιο πρόσωπα που βρίσκονταν στο περιβάλλον του και χειρίζονταν για παράδειγμα την περιβόητη σελίδα στήριξης του γενικού ελεγκτή. Έγκυρες πηγές αναφέρουν στην «Κ» πως στην εξαγγελία του Μαΐου ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης θα περιτοχιζείται από νέα πρόσωπα, ούτως ώστε να εμπεδωθεί πως πρόκειται για μία νέα πολιτική πρωτοβουλία με νέα πρόσωπα. Στη συνέχεια βεβαίως δεν αποκλείεται να μπουν στο παιχνίδι πρόσωπα που βρίσκονται ήδη στο πολιτικό σκηνικό. Ένα μεγάλο ερώτημα είναι

τι θα κάνει για παράδειγμα η Ειρήνη Χαραλαμπίδου, η οποία εκτός του ότι κλείνει τον κύκλο της στα έδρανα του ΑΚΕΛ λόγω και του ορίου θητειών, διατηρεί εδώ και χρόνια μία πολύ στενή σχέση με τον τέως γενικό ελεγκτή. Πέραν της Ειρήνης Χαραλαμπίδου κοντά στον γενικό ελεγκτή βρίσκεται ο Ζαχαρίας Κουλιός και ο Παύλος Μυλωνάς, έστω κι αν σε πρόσφατη συνέντευξη του ο τελευταίος έχει αναφέρει πως δεν θα είναι ξανά υποψήφιος. Υπάρχει παράλληλα έντονη φημολογία πως τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη ενδεχομένως να ακολουθήσουν κι άλλοι βουλευτές που λόγω του ορίου θητειών δεν μπορούν να επαναδικηθούν στο κόμμα τους, ωστόσο η περίπτωση του επηρεαζόμενου βουλευτή του ΔΗΣΥ Κυριάκου Χατζηγιάννη ως εν δυνάμει υποψηφίου με τη νέα πρωτοβουλία απορρίπτεται από το περιβάλλον του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Ερώτημα είναι πώς θα κινηθεί ο νομικός Χρήστος Κληρίδης, ο οποίος διατηρεί μία πολύ στενή σχέση με τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη, ωστόσο ανακίνησε την επιστροφή του στην πολιτική με την ίδρυση άλλου κόμματος.

Η συνοχή

Τα πρόσωπα που ακούγονται εγείρουν ερωτήματα για τη συνοχή που θα έχει όλο αυτό το εγχείρημα και το ποια θα είναι τελικά η ατζέντα που θα έχει το κόμμα και η ταυτότητά του. Δεν πρέπει να αγνοείται άλλωστε πως στις βουλευτικές εκλο-

γές του 2021 το Κίνημα των Οικολόγων με πρόεδρο τον Χαράλαμπο Θεοπέμπτου κατέγραψε ψηλά ποσοστά σε δημοσκοπήσεις, ωστόσο η σύνθεση του ψηφοδελτίου με πρόσωπα που είχαν πολύ διαφορετικές και αντιφατικές θέσεις, φαίνεται να ανέτρεψαν τις αρχικές αισιόδοξες προβλέψεις. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές, ωστόσο, η Κίνηση Οδυσσέα Μιχαηλίδη θα δώσει έμφαση στο αποτελεσματικό κράτος, το κράτος δικαίου, την πάταξη της διαφθοράς και θα έχει όπως λέγεται την ίδια στιγμή ξεκάθαρη θέση στο Κυπριακό υπέρ της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Ήδη, ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης έχει καταθέσει προτάσεις και θέσεις σε μία σειρά ζητημάτων, όπως για παράδειγμα τη στεγαστική πολιτική, φιλοδοξώντας με αυτό τον τρόπο να μιλήσει σε ένα ακροατήριο που επηρεάζεται από τον πληθωρισμό. Το σίγουρο είναι πως ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης θα έχει μέσω της πλατφόρμας του έναν πολύ έντονο αντιπολιτευτικό λόγο και ρόλο απέναντι στην κυβέρνηση Χριστοδουλίδη, ψαρεύοντας έτσι αγανακτισμένους ψηφοφόρους από όλα τα κόμματα αλλά και από την αποχή.

Δημιουργώντας εχθρούς

Σε αυτό το πλαίσιο οι κινήσεις του Οδυσσέα Μιχαηλίδη παρακολουθούνται στενά από τα υφιστάμενα κόμματα με την ανησυχία να μην στρέφεται στον ΔΗΣΥ, αλλά στο Δημοκρατικό Κόμμα και στο ΑΚΕΛ. Η ηγεσία του ΑΚΕΛ δέχεται ήδη πιέσεις από τη βάση ούτως ώστε να στηρίξει τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη στις προεδρικές εκλογές, καθώς ο ίδιος έχει ήδη ένα σκληρό κοινό στην Αριστερά. Στο σενάριο αποδυναμώσης του ΑΚΕΛ στις επερχόμενες εκλογές ρόλο θα παίξει το ενδεχόμενο συμμετοχής της δημοφιλούς βουλευτριάς Ειρήνης Χαραλαμπίδου σε αυτή τη νέα πρωτοβουλία, αλλά και οι έντονοι αντιπολιτευτικοί τόνοι που θα κρατήσει ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης. Μία κίνηση που ενδεχομένως να καταστήσει τον ίδιο τη φωνή της αντιπολίτευσης στα μάτια μερίδας της κοινωνίας. Όμως, μεγάλη ανησυχία για το όλο εγχείρημα φαίνεται να έχει το Δημοκρατικό Κόμμα, καθώς ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης είναι ιδιαίτερα αγαπητός στον κόσμο του. Σε αυτό βεβαίως συνέβαλε και η στήριξη που είχε διαχρονικά από το κόμμα του Κέντρου. Δεν αγνοείται για παράδειγμα η καταψήφιση του προϋπολογισμού ως μέσο πίεσης ούτως ώστε να δοθούν οι φάκελοι των πολιτογραφήσεων. Μία κίνηση που τελικώς στοίχισε στο κόμμα, αν ληφθούν υπόψη τα μειωμένα ποσοστά που κατέγραψε. Για κάποιους βεβαίως η κίνηση του Οδυσσέα Μιχαηλίδη ίσως να αποτελέσει την κατάλληλη δικαιολογία μιας εκλογικής αποτυχίας του ΔΗΚΟ, ίσως όμως να αποτελέσει και το έναυσμα όπως λέγεται για μία κοινή πορεία κομμάτων στον Ενδιάμεσο.

Και εδώ ακριβώς ανοίγει το ζήτημα αν το ενδεχόμενο δημιουργίας κόμματος από τον Οδυσσέα Μιχαηλίδη ενδεχομένως να του κλείσει πόρτες για το 2028. Γιατί ένα πράγμα είναι να στηρίζουν τα κόμματα μία ανεξάρτητη και ακομμάτιστη υποψηφιότητα, και άλλο να στηρίζουν έναν άλλο κομματάρχη που προκαλεί φόβο στους ίδιους. Το μόνο κόμμα που βλέπει θετικά την Κίνηση –έστω κι αν θεωρούν πως θα πληγούν άμεσα– είναι οι Οικολόγοι, που δεν αποκλείεται να προσδεθούν στη συνέχεια στο όραμα του. Για το ΔΗΚΟ ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης θα μπορούσε να αποτελέσει μία διέξοδο για το 2028, κάτι το οποίο πλέον αποκλείουν κύκλοι που βρίσκονται κοντά στον Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Ρόλο σε αυτό φαίνεται να έπαιξε το καταστατικό συνέδριο του κόμματος και η θέρμη με την οποία υποδέχτηκε τον Νίκο Χριστοδουλίδη ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Θεωρήθηκε από κάποιους υποστηρικτές του τέως γενικού ελεγκτή πως δύσκολα μπορεί να απεγκλωβιστεί από τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ. Για ΔΗΚΟϊκά αποτελέσματα, ο ημίλιος του Νικόλα Παπαδόπουλου αποτέλεσε την τελευταία ευκαιρία που δίνει ο αρχηγός του ΔΗΚΟ προς τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη και στη συμβίωσή τους στο κυβερνητικό σχήμα.

Ένα κόμμα που λέγεται ΕΛΑΜ

Βεβαίως πρόβλημα για το ΔΗΚΟ δεν αποτελεί μόνο ο Οδυσσέας Μιχαηλίδης και οι επιδιώξεις του, αλλά και η συνεχής ενδυνάμωση του ακροδεξιού κόμματος ΕΛΑΜ, το οποίο διεκδικεί πλέον την τρίτη θέση στην κομματική σκακιέρα. Το ΕΛΑΜ βεβαίως δεν επηρεάζει μόνο τον ενδιάμεσο χώρο, αλλά και τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Καθόλου τυχαία η επιτηδευμένη περιφορά της Πινδάρου σε εθνικά μνημόσυνα και κυρίως η παρουσία της στο μνημόσυνο του Γρίβα. Το κόμμα της Ακροδεξιάς, ωστόσο, έχει ήδη καταφέρει να κάνει αυτό που μπορούσε με ευκολία να κάνει στο παρελθόν κυρίως το ΑΚΕΛ και λιγότερο ο ΔΗΣΥ. Να αποκτά δεσμούς σε κάθε γεγονότο. Δεν είναι μόνο η ισχυρή παρουσία και κατ'επέκταση μέθοδος στρατολόγησης νέων στο ΕΛΑΜ από τις κερκίδες, είναι και το πελατειακό κράτος που έχουν δημιουργήσει με τους ψηφοφόρους τους. Όπως είναι σε

Το ΕΛΑΜ έχει ενισχυθεί ραγδαία εξαιτίας της επαφής που έχει κτίσει με τη βάση, κάνοντας μικροεξυπηρετήσεις και ενισχύοντας τη συνθηματολογία.

θέση να γνωρίζει η «Κ», σε focus group στελέχη του ΕΛΑΜ παρουσιάζονται ως τα πρόσωπα που μπορούν να λύσουν προβλήματα. Είτε με την παροχή τροφής, είτε με την προστασία είτε ακόμη και με ραντεβού σε γιατρούς και νοσοκομεία. Το ζήτημα βεβαίως είναι πως το ΕΛΑΜ έστω κι αν δηλώνει πως θέλει να είναι κόμμα εξουσίας, δεν έχει καταφέρει να παρουσιάσει επί του παρόντος καμία πολιτική πρόταση

με συνοχή και συνέπεια. Αντιθέτως, υπάρχουν τοποθετήσεις που απευθύνονται στον φόβο και την οργή των πολιτών. Ενδεικτικά η ροπή τους στην παραπληροφόρηση, όπως στην περίπτωση της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης ή σε ζητήματα που αφορούν το μεταναστευτικό. Ενδεικτικός και ο λαϊκισμός τους με χρήση συνθημάτων σε θέματα που αφορούν την οικονομία και το εθνικό. Αυτό που μένει να διαπιστωθεί είναι αν η προσέλκυση συστημικών προσώπων στο ψηφοδέλιό του όπως είναι ο Μάριος Πελεκάνος –το πρόσωπο της δεύτερης θητείας Νίκου Αναστασιάδη– ο Ανδρέας Παπακαραλάμπος που φημολογείται ότι θα ακολουθήσει το κόμμα και ο τέως χρηματοοικονομικός επιτροπος Παύλος Ιωάννου, θα βοηθήσουν το κόμμα σε θέμα προσέλκυσης ψήφων ή αν θα το καταστήσουν το σύστημα, που υποτίθεται πως πολεμά κατά τα άλλα.

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Αν το σημαντικότερο πράγμα που βγήκε από το Πολιτικό και Καταστατικό Συνέδριο του ΔΗΚΟ ήταν η ανακοίνωση της προσχώρησης της Ελένης Θεοχάρους και ό,τι απέμεινε από το Κίνημα Αλληλεγγύη, τότε το μέλλον φαντάζει ακόμη πιο δυσοίωνο για τον πάλαι ποτέ ρυθμιστή του εγχώριου πολιτικού συστήματος. Άλλωστε η προαναγγελθείσα συνεργασία συζητείτο από την περίοδο των ευρωεκλογών του 2024 –το ΔΗΚΟ έλαβε μόλις 9,7%– με την κα Θεοχάρους να είναι στο ψηφοδέλτιο του κόμματος, χωρίς ωστόσο και η ίδια να εξασφαλίζει τα ποσοστά που έλαβε στις αντίστοιχες εκλογές του 2019.

Βεβαίως, ΔΗΚΟϊκά στελέχη σημειώνουν πως τη δεδομένη στιγμή κανένα ποσοστό δεν είναι αμελητέο και αν η προσχώρηση του Κινήματος Αλληλεγγύη καταφέρει να φέρει ψήφους τότε είναι καλοδεχούμενη. Ωστόσο, τα πράγματα δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο μιας και η κα Θεοχάρους δήλωσε ότι δεν θα είναι υποψήφια στις βουλευτικές του 2026, ενώ πρώην στελέχη του κινήματος ήδη έχουν προσχωρήσει σε άλλα κόμματα για τα

Στο συνέδριο του ΔΗΚΟ φέρεται να έγινε μία τελευταία προσπάθεια βελτίωσης των σχέσεων με την κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, με τον Πρόεδρο να μην είναι ιδιαίτερα δοτικός.

οποία θα εργαστούν ενόψει εκλογών. Πάντως, κατά την ομιλία του στο συνέδριο ο πρόεδρος του κόμματος Νικόλας Παπαδόπουλος, πέραν της Ελένης Θεοχάρους έτεινε χέρι φιλίας και σε άλλους πρώην ΔΗΚΟϊκούς χωρίς να τους κατονομάζει λέγοντας ότι το επόμενο διάστημα θα επιδιωχθούν περαιτέρω συνεργασίες.

Μέλη της ηγετικής πυραμίδας αναφέρουν μάλιστα πως έχουν ήδη γίνει οι πρώτες επαφές με στελέχη που βρέθηκαν στη ΔΗΠΑ αλλά δηλώνουν το τελευταίο διάστημα δυσαρεστημένοι από τις ενέργειες Μάριου Καραγιάν, όπως και με ορισμένους που απέχουν πλέον από το πολιτικό σκηνικό. Βεβαίως η

συγκεκριμένη προσπάθεια απέχει από την εισήγηση που έθεσε ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος Πανίκος Λεωνίδου για κατάρτιση κοινού ψηφοδελτίου μεταξύ των κομμάτων του Κέντρου στις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές. Μία πρόταση που αναμένεται να συζητηθεί εντός των συλλογικών οργάνων του ΔΗΚΟ –χωρίς βέβαια να είναι όλοι ένθερμοι υποστηρικτές– ωστόσο φέρεται να απορριπτεται πριν καν κατατεθεί και από ηγετικά στελέχη της ΔΗΠΑ και της ΕΔΕΚ, σημειώνοντας μάλιστα πως είναι περισσότερα αυτά που τους χωρίζουν παρά τα όσα τους ενώνουν, αν και κυριότερη ανησυχία φαίνεται να είναι ο τρόπος με τον

οποίο θα διαμοιραστούν οι θέσεις εξουσίας.

Πάντως, οι υποστηρικτές της πρότασης έχουν δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί, που δεν είναι άλλο από τις δημοσκοπήσεις που απεικονίζουν το ενδεχόμενο κόμματα του Κέντρου να μείνουν εκτός Βουλής και αυτό πιθανώς να μεγαλώσει αν στην κούρσα των βουλευτικών προστεθεί ο Οδυσσεύς Μιχαηλίδης που φέρεται να κερδίζει την εύνοια των ψηφοφόρων.

Οι παλαιότεροι σημειώνουν και την παράγοντα χρόνο μιας και όπως αναφέρουν μπορεί να υπάρχει πρόθεση για οποιαδήποτε διαβούλευση, την ίδια ώρα όμως τονίζεται η αναγκαιότητα του κόμματος να καταρτίσει

ψηφοδέλτιο πριν το καλοκαίρι ώστε να εργαστεί απρόσκοπτα προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Στα μείον προστίθεται και το γεγονός ότι οι πλείστες θέσεις –που πιθανώς να εξασφαλίσει το ΔΗΚΟ– φέρεται να είναι κατεληγμένες.

Στη Λευκωσία επαναδιεκδικούν οι νυν βουλευτές Νικόλας Παπαδόπουλος, Χριστιάννα Ερωτοκρίτου και Χρύσιος Παντελίδης, στη Λεμεσό ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του κόμματος Πανίκος Λεωνίδου και ο εκ των αντιπροέδρων Νεόφυτος Χαράλαμπίδης, που στις προηγούμενες κατετάγη τρίτος μετά τον Παύλο Μυλωνά, ο οποίος δεν θα επαναδιεκδικήσει. Στην Πάφο η κούρσα είναι για έναν, αφού έχει

σταθερό προβάδισμα μεταξύ των ψηφοφόρων ο νυν βουλευτής Χρύσιος Σαββίδης, ενώ ουσιαστικές διαφοροποιήσεις δεν αναμένονται στις επαρχίες Λάρνακας, με τον νυν βουλευτή Χρίστο Ορφανίδη, όπως και Αμμοχώστου, με Ζαχαρία Κουλίτσα και Χρίστο Σενέκη, αν και πιθανώς το ΔΗΚΟ να μην καταφέρει να εκλέξει στη συγκεκριμένη επαρχία δύο βουλευτές. Πάντως, διαμνύεται πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα θελήσει να στελεχωσει το ψηφοδέλτιο και με προσωπικότητες πέραν του στενού κομματικού χώρου, όπως ο ακαδημαϊκός Λεόντιος Κωστρούκας, ενώ δεν έχει κλείσει οριστικά το κεφάλαιο Άγγελος Βότσης.

Η τελευταία ευκαιρία

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου μπορεί να μην επιτεύχθηκε ο στόχος για τον οποίο αρχικά είχε οριστεί, ώστε να εντοπιστούν τα κακώς έχοντα που οδήγησαν στο απογοητευτικό αποτέλεσμα στις διπλές εκλογές του Ιουνίου, ωστόσο δόθηκε η ευκαιρία να παραχθούν πολιτικές σε ζητήματα που αφορούν στην καθημερινότητα των πολιτών ώστε να χρησιμοποιηθούν ως αφετηρία για τις βουλευτικές. Παράλληλα, φέρεται να έγινε μία τελευταία προσπάθεια βελτίωσης των σχέσεων με την κυβέρνηση Νίκου Χριστοδουλίδη, αν και ο ίδιος κατά τη διάρκεια της ομιλίας του δεν ήταν ιδιαίτερα δοτικός ούτε και γενναϊδωρός με το μεγαλύτερο κόμμα που στήριξε την υποψηφιότητά του. Η παρουσία των υπουργών της κυβέρνησης στα πάνελ έδωσε την αίσθηση της συμπίεσης, με τον Νικόλα Παπαδόπουλο να εκφράζει για άλλη μια φορά τη στήριξή τους, χωρίς ωστόσο να δίνει λευκή επιταγή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μάλιστα υπήρξαν και οι φωνές για αποχώρηση του ΔΗΚΟ από την κυβέρνηση, μιας και όπως σημειώνουν η πτωτική πορεία του Νίκου Χριστοδουλίδη σύμφωνα και με τις δημοσκοπήσεις τους επηρεάζει άμεσα. «Το ΔΗΚΟ είναι σε πολύ δύσκολη κατάσταση τη δεδομένη στιγμή», έλεγαν στελέχη μετά την ολοκλήρωση του συνεδρίου και κανείς δεν κατάφερε μέσα από τις τοποθετήσεις του να πείσει πως αυτό θα διαφοροποιηθεί.

Κατέγραψαν και ένα μούδιασμα μεταξύ των στελεχών της ηγετικής πυραμίδας –η επόμενη μέρα του συνεδρίου δεν τους βρήκε πιο ενωμένους– και επανάληψη της θέσης που διευκολύνει τους πλείστους, ότι οι πολίτες έχουν γυρίσει την πλάτη στα κόμματα άρα δεν είναι ευθύνη του ΔΗΚΟ αλλά φαινόμενο της κοινωνίας. Παράλληλα, το συνέδριο προχώρησε με καταστατικές αλλαγές σε μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού του κόμματος, χωρίς ωστόσο αυτό να μετουσιώνεται σε πράξεις, με τα στελέχη να αναφέρουν πως κυρίως στις επαρχίες είναι τεράστια τα λειτουργικά προβλήματα που παραμένουν άλυτα. Προβλήματα εντοπίζουν και σε σχέση με το κεφάλαιο συντονισμός –διαχρονικό πρόβλημα στο συγκεκριμένο κόμμα– όπως και συνεργασίας της ηγετικής πυραμίδας συμπεριλαμβανομένων και των βουλευτών, αφού ο καθένας επιλέγει να ακολουθεί πλέον μοναχικά πορεία με στόχο την προσωπική του ανέλιξη.

Οι υποστηρικτές της πρότασης για κοινό ψηφοδέλτιο του κεντρώου χώρου έχουν δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί που δεν είναι άλλο από τις δημοσκοπήσεις που απεικονίζουν το ενδεχόμενο κόμματα του Κέντρου να μείνουν εκτός Βουλής.

Η δαμόκλειος σπάθη που ονομάζεται βουλευτικές εκλογές

Αφόρητη πίεση νιώθουν στο ΔΗΚΟ από τις δημοσκοπήσεις, την κατάρτιση ψηφοδελτίων και τις σχέσεις με κυβέρνηση

ΑΡΘΡΟ / Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Τι πραγματικά μας λείπει;

Σε κάθε ζήτημα που προκύπτει, διαχρονικά όχι τώρα, έχουμε όλοι μια αυτοματοποιημένη αντίδραση. Μπορεί να μην εκφράζουμε πάντοτε την έκπληξη μας, αλλά θα λειτουργήσουμε θέτοντας το ζήτημα ως προτεραιότητα. Θα το συζητήσουμε στη Βουλή, η εκτελεστική εξουσία θα ανακοινώσει άμεσα μέτρα, χωρίς στρατηγικά, χωρίς μυαλό πίσω από την απόφαση. Τα μέτρα αυτά μπορεί να υλοποιηθούν, μπορεί και όχι, συνήθως εξαρτάται από το πόσο κοντά θα είναι το επόμενο αντίστοιχο ζήτημα που θα προκαλέσει έκπληξη και ανάγκη για άμεσα μέτρα.

Σε συνθήκες κανονικές, σε μια χώρα φυσιολογική, η αντίδραση του πολιτικού προσωπικού θα έπρεπε να ήταν συνάμα στιβαρή και με πλάνο στρατηγικό. Να λέγαμε πως

αυτά τα σοβαρά ζητήματα δεν αντιμετωπίζονται με παυσιπόνα, δεν έχουμε μαγικό ραβδί και δεν μπορούμε να υποσχεθούμε πως στο άμεσο μέλλον δεν θα ζήσουμε ανάλογο περιστατικό. Αλλά, ξεκινάμε από σήμερα να βρούμε και να εφαρμόσουμε μια λύση στρατηγική με οριζόντια εφαρμογής τους 24 μήνες που θα αφορά στην επόμενη δεκαετία. Την ίδια ώρα που οι πολιτικοί θα τα λένε αυτά, οι δημοσιογράφοι σε πρώτο χρόνο και σε δεύτερο χρόνο και αυτοί που κατατάσσουμε στους επηρεαστές γνώμης θα το σεβαστούν και θα ακολουθήσουν. Αυτό που διαχρονικά μας λείπει λοιπόν είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός. Βασικά μας λείπει η προσέγγιση σ' έναν τέτοιο σχεδιασμό.

Η έλλειψη αυτή είναι διαχρονικό

πρόβλημα. Τις τελευταίες τρεις και κάτι δεκαετίες τους πλείστους σχεδιασμούς που κάνουμε, τους κάνουμε στη βάση των υποχρεώσεων που έχουμε από την Ευρωπαϊκή πολύ θετικό. Σε τομείς, όμως, που ενώ ξέρουμε πως πρέπει να προχωρήσουμε σε λύσεις αλλά επειδή ίσως έχουμε το ελεύθερο να κινούμαστε σε ένα πιο ευρύ πλαίσιο, είτε αφήνουμε τα πράγματα να χρονίζονται είτε επιλέγουμε λύσεις του ποδαριού που είναι και κακές και εν τέλει επιτείνουν το ζήτημα παρά να το επιλύουν. Και συνήθως μας στοιχίζουν και πιο ακριβά.

Είμαστε μια μικρή χώρα, απομονωμένη αφενός λόγω της φύσης και της θέσης μας, διασυνδεδεμένη αφετέρου λόγω της σχέσης μας τόσο

με χώρες της περιοχής όσο και με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ πως δεν ζούμε σε φυσιολογικές συνθήκες. Διαχειριζόμαστε κάκιστα, για παράδειγμα, τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η διαχείριση των σκουπιδιών μας, που γίνεται χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό, μας κοστίζει πολλαπλάσια απ' όσα στοιχίζει στον μέσο Ευρωπαίο πολίτη και γίνεται έκδηλα λανθασμένα. Αντίστοιχα, και σε άλλους τομείς. Στην ενέργεια τα πράγματα είναι χειρότερα. Χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό, με ακόμα μεγαλύτερο κόστος στους Κύπριους πολίτες απ' ό,τι στους Ευρωπαίους. Στο υδατικό, βλέπουμε σήμερα τις συνέπειες της έλλειψης σχεδιασμού. Στην παιδεία, δυσκολευόμαστε εδώ και πενήντα χρόνια να αλλάξουμε

το σύστημα αξιολόγησης. Στην υγεία, που μαζί με την παιδεία και τη δημόσια ασφάλεια είναι τα τρία βασικά που μια Πολιτεία οφείλει να προσφέρει στους πολίτες της, χρειάζεται να αξιολογήσουμε τη μεταρρύθμιση του ΓεΣΥ και να βελτιώσουμε αυτά που οφείλουμε προς τους πολίτες. Στη δημόσια ασφάλεια έχουμε τις δομές που είχαμε πριν από την ανεξαρτησία. Κανέναν στρατηγικό σχεδιασμό. Αντίστοιχα η εικόνα, στη δικαιοσύνη, στις μεταφορές, στην τοπική αυτοδιοίκηση όπου η μεταρρύθμιση που κάναμε δεν ικανοποιεί ούτε τη βελτίωση των υπηρεσιών ούτε τη μείωση των κόστους.

Δεν κομίζω γλαύκα εις Αθήνας. Ούτε λέω κάτι που δεν ειπώθηκε στο παρελθόν. Η πολιτική πρέπει

να είναι εφαρμόσιμη. Και να δίνει λύσεις και καλύτερη ζωή στους πολίτες. Οι πολιτικοί πρέπει να γίνουμε λιγότερο τακτικιστές και περισσότερο στρατηγιστές. Να βλέπουμε περισσότερο την επόμενη δεκαετία και λιγότερο τις επόμενες δέκα μέρες. Να τολμήσουμε να διαχειριστούμε την εφήμερη αντίδραση της μη λύψης άμεσων μέτρων αλλά να κάτσουμε να σχεδιάσουμε πως θα είναι η λύση ενός μεγάλου ζητήματος σε πέντε και σε δέκα χρόνια. Αυτή είναι πιστεύω μια καλή υπηρεσία που έχουμε να προσφέρουμε.

Ο Δημήτρης Μ. Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας του Δημοκρατικού Συναγμού και πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών. www.dmdemetriou.com

MEDOCHEMIE

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Όπως πληροφορείται η «Κ», η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και ο Αντόνιο Κόστα παρείχαν «διευκρινίσεις» προς τον Ταγίπ Ερντογάν, οι οποίες χαλαρώνουν τους όρους και ανοίγουν ακόμη περισσότερο τις ευρωπαϊκές πόρτες για εμπλοκή της Τουρκίας στην άμυνα και ασφάλεια της Ε.Ε.

Μεγάλη πόρτα ανοίγει η Ε.Ε. στον Ερντογάν για την άμυνα

Χαλαρώνουν οι όροι για Τουρκία εν μέσω κατάλυσης του κράτους δικαίου – Αμφίβολο βέτο της Κύπρου

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Μεγάλη πόρτα ανοίγουν οι Βρυξέλλες στην Τουρκία, για συμμετοχή και στις κοινές ευρωπαϊκές προμήθειες εξοπλιστικών προγραμμάτων, στο πλαίσιο του λεγόμενου «επανεξοπλισμού» της ευρωπαϊκής ομπρέλας άμυνας και ασφάλειας. Οι θεσμοί της Ε.Ε. χαλαρώνουν τους όρους συμμετοχής της Τουρκίας στο πρόγραμμα SAFE, για αμυντικούς εξοπλισμούς ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ, εν μέσω συλλήψεων, προπληκτισμών και κατάλυσης του κράτους δικαίου στην «υποψήφια» προς ένταξη χώρα. Με την Άγκυρα να οδεύει σε ένα καθεστώς απολυταρχισμού και τον Ταγίπ Ερντογάν να τευτώνει το σκηνικό, θεωρώντας ότι η παρούσα χρονική συγκυρία τον ευνοεί να εξοντώσει τους πολιτικούς του αντιπάλους. Και ότι οι Βρυξέλλες και τα ισχυρά κράτη-μέλη της Ε.Ε., δεν έχουν άλλη επιλογή από την υιοθέτηση στάσης ανοχής.

Τα μέχρι στιγμής δεδομένα δικαιώνουν την τακτική και το τσίμινγκ που επέλεξε ο Τούρκος πρόεδρος, καθώς όπως πληροφορείται η «Κ», η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και ο Αντόνιο Κόστα παρείχαν «διευκρινίσεις» προς τον Ταγίπ Ερντογάν, οι οποίες χαλαρώνουν τους

όρους και ανοίγουν ακόμη περισσότερο τις ευρωπαϊκές πόρτες για εμπλοκή της Τουρκίας στην άμυνα και ασφάλεια της Ε.Ε.

Οι «διευκρινίσεις» που δόθηκαν διαφοροποιούν σε ουσιαστικό βαθμό την εικόνα που είχε δημιουργήσει η ίδια η Κομισιόν, ως αποτέλεσμα της δημοσιοποίησης της «Λευκής Βίβλου», διαμνύοντας αρχικά ότι οι τρίτες χώρες που δεν είχαν υπογράψει σύμφωνο εταιρικής ασφάλειας (security and defence partnership) με την Ε.Ε., δεν θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στους διαγωνισμούς για τις κοινές προμήθειες SAFE, ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ. Τα πράγματα ωστόσο είναι πλέον διαφορετικά και όπως έσπευσαν να διευκρινίσουν η πρόεδρος της Κομισιόν και ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προς τον Ταγίπ Ερντογάν, αναλαμβάνοντας προφανώς και την ανάλογη πολιτική δέσμευση, οι πόρτες ανοίγουν για την Τουρκία, η οποία έχει στη διάθεσή της πολλούς τρόπους, άμεσα και έμμεσα, για να διαθέσει αμυντικό εξοπλισμό στα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Ας δούμε τι ακριβώς λέχθηκε από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, τον Αντόνιο Κόστα και την Κάγια Κάλας προς τον Ταγίπ Ερντογάν, στις 21 Μαρτίου, με βάση το επίσημο «read out» της τηλεδιάσκεψης

των επικεφαλής των ευρωπαϊκών θεσμών με τους ηγέτες των καλούμενων «προθύμων χωρών»:

• **«Το πρώτο**, η ρήτρα Εθνικής Διαφυγής, θα απελευθερώσει έως και 650 δισεκατομμύρια ευρώ δημοσιονομικού χώρου στους εθνικούς προϋπολογισμούς των κρατών-μελών. Δεν θα υπάρχουν όροι σχετικά με την προέλευση του αμυντικού εξοπλισμού. Ως εκ τούτου, ο στρατιωτικός εξοπλισμός από χώρες-εταίρους μπορεί να επωφεληθεί άμεσα από αυτό», ανέφεραν χαρακτηριστικά. Συνεπώς, η Τουρκία μπορεί να συμμετάσχει ελεύθερα και χωρίς κανέναν περιορισμό, κάτι που για να είμαστε δίκαιοι, θεωρείτο δεδομένο και πριν από την τηλεδιάσκεψη.

• **«Το δεύτερο** – στο πλαίσιο SAFE – δάνεια έως 150 δις. ευρώ. Η Νορβηγία και η Ισλανδία μπορούν ήδη να συμμετέχουν άμεσα, καθώς είναι μέλη της ενιαίας αγοράς της Ε.Ε. Άλλες χώρες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, ο Καναδάς ή η Τουρκία, μπορούν να παρέχουν αμέσως έως και το 35% ενός αμυντικού προϋπολογισμού. Για να αυξηθεί η βιομηχανική συμμετοχή πέραν του 35%, είναι απαραίτητη μια εταιρική σχέση ασφάλειας και άμυνας και μια επακόλουθη συμφωνία σύνδεσης». Άρα, όπως εν προκειμένω «διευκρίτισαν» οι επικεφαλής των θε-

σμών, η Τουρκία μπορεί να συμμετάσχει ελεύθερα σε ποσοστό 35% του εν λόγω προγράμματος, κάτι που αρχικά και σύμφωνα με τη «Λευκή Βίβλο» που είχε δημοσιοποιηθεί, τελούσε υπό την αιρεση υπογραφής εταιρικής συμφωνίας ασφάλειας με την Ε.Ε. Τώρα, με βάση τις «διευκρινίσεις» που δόθηκαν από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και τον Αντόνιο Κόστα, στην παρουσία και της Κάγια Κάλας, γίνεται αντιληπτό ότι η υπογραφή εταιρικής συμφωνίας ασφάλειας αφορά στο υπόλοιπο 65% του προγράμματος SAFE. Ποσοστό, στο οποίο, όπως πληροφορούμαστε, επίσης «διευκρινίστηκε» ότι η Άγκυρα μπορεί και πάλι να συμμετάσχει «εμμέσως». Στο πλαίσιο κοινοπραξιών, συμπαραγωγών και κοινών εργοστασίων τουρκικών και ευρωπαϊκών εταιρειών σε ευρωπαϊκό έδαφος.

«Αλωνίζει» στην Ε.Ε.

Όπως άλλωστε δημοσίευσε η «Κ», η Τουρκία έχει κάνει ήδη την «προεργασία» της και δύναται να συμμετάσχει σε ευρωπαϊκούς διαγωνισμούς για αμυντικούς εξοπλισμούς, μέσω της κοινοπραξίας της τουρκικής εταιρείας Baykar (του γαμβρού του Ταγίπ Ερντογάν, Σελτσούκ Μπαϊρακτάρ) και της ιταλικής Leonardo για κατασκευή μη

επανδρωμένων αεροσκαφών και της ιταλικής «Piaggio Aerospace», την οποία εξαγόρασε η τουρκική Baykar με τις ευλογίες της Ρώμης.

Ομοίως και μέσω της συμπαραγωγής πυρομαχικών 155 χιλιοστών της τουρκικής Repkon και γερμανικής αμυντικής βιομηχανίας σε γερμανικό έδαφος, ως επίσης και της Bowas που εξαγοράστηκε από τη Repkon και δραστηριοποιείται στην Ιταλία και την Αυστρία (ως επίσης και στην εκτός Ε.Ε., Ελβετία).

Σε όλα αυτά, θα πρέπει να προστεθούν η σχεδιαζόμενη εγκατάσταση της τουρκικής Otocar στη Ρουμανία και η επένδυση της Nuroi Makina στην Ουγγαρία, που επίσης θα επιτρέψουν στις τουρκικές αμυντικές εταιρείες να αποφύγουν ενδεχόμενους περιορισμούς προμηθειών στην ευρωπαϊκή ομπρέλα άμυνας και ασφάλειας.

Όπως εξάλλου και αρκετές άλλες κινήσεις της Τουρκίας, όπως για παράδειγμα η συνεργασία της τουρκικής STM με την Πορτογαλία για την κατασκευή δύο πλοίων του πορτογαλικού ναυτικού. Και η συνεργασία της Τουρκικής Αεροδιαστημικής Βιομηχανίας με την Ισπανία για την κατασκευή 24 αεροσκαφών Hurjet προκειμένου να αντικαταστήσουν τα ισπανικά αεροσκάφη F5-s.

“
Εν μέσω συλλήψεων, προπληκτισμών και κατάλυσης του κράτους δικαίου στην «υποψήφια» προς ένταξη χώρα Τουρκία, οι θεσμοί της Ε.Ε. χαλαρώνουν τους όρους συμμετοχής της στο πρόγραμμα SAFE, για αμυντικούς εξοπλισμούς ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ.

“
Όποια εμπροσκή συμφωνία ενδεχομένως υπογραφεί μεταξύ Ε.Ε.-Τουρκίας απαιτεί ειδική πλειοψηφία και άρα θέμα άσκησης βέτο δεν υφίσταται. Ωστόσο, στο ζήτημα συναψης εταιρικής συμφωνίας ασφάλειας Ε.Ε.-Τουρκίας, τα πράγματα είναι διαφορετικά.

Ροκανίζουν το «βέτο»;

Κύκλοι στις Βρυξέλλες υποστηρίζουν ότι «ολοένα και αυξάνεται η τάση, μεταξύ των κρατών-μελών, για υποκατάσταση από την Τουρκία, ενός μέλους του κενού που τείνουν να αφήσουν οι ΗΠΑ στην ευρωπαϊκή αμυντική ομπρέλα. Κάτι που σε συνδυασμό με τις συγκριτικά χαμηλές τιμές αμυντικού εξοπλισμού και την ετοιμότητα παραγωγής που προσφέρει η Τουρκία», εκτιμάται ότι παρέχει μια σημαντική λύση, υπό τις περιστάσεις.

Παράλληλα, σημειώνεται ότι η όποια εμπορική συμφωνία ενδεχομένως υπογραφεί μεταξύ Ε.Ε.-Τουρκίας απαιτεί ειδική πλειοψηφία και άρα θέμα άσκησης βέτο δεν υφίσταται. Ωστόσο, στο ζήτημα συναψης εταιρικής συμφωνίας ασφάλειας Ε.Ε.-Τουρκίας, τα πράγματα είναι διαφορετικά.

Σε κάθε περίπτωση, Ευρωπαίοι διπλωμάτες, που αναφέρονται γενικότερα στο ζήτημα της συνεργασίας Ε.Ε.-Τουρκίας στα ζητήματα άμυνας, δεν διστάζουν να αναφέρουν ότι «εάν δεν καταστεί δυνατή η λήψη ομόφωνης απόφασης, τότε

θα πρέπει να εξεταστεί και το ενδεχόμενο λήψης απόφασης από 25 ή 26 κράτη-μέλη», όπως δηλαδή στις πρόσφατες αποφάσεις των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων για την Ουκρανία, οι οποίες λήφθηκαν από 26 κράτη-μέλη, παρακάμπτοντας ουσιαστικά το βέτο της Ουγγαρίας. Κάτι βεβαίως που δεν είναι τόσο απλό, αλλά η σκέψη και μόνον είναι ενδεικτική της τάσης που τείνει να επικρατήσει στην Ε.Ε., κατά τις εν εξελίξει συζητήσεις για το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας και ασφάλειας.

Δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι το ευρωπαϊκό δίκτυο Euractiv, επικαλούμενο Ευρωπαίους διπλωμάτες, αναφέρεται στις γενικές επιφυλάξεις της Λευκωσίας (και της Αθήνας). Και σημειώνει ότι σε περίπτωση κατά την οποία δεν καταστεί δυνατή η λήψη ομόφωνης απόφασης για εμπλοκή και της Τουρκίας στο νέο πλαίσιο άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε., «η Πολωνική Προεδρία θα μπορούσε να εγκαταλείψει την προσπάθεια εξεύρεσης μιας ομόφωνης συναίνεσης, προς όφελος

Σε περίπτωση κατά την οποία δεν καταστεί δυνατή η λήψη ομόφωνης απόφασης για εμπλοκή και της Τουρκίας στο νέο πλαίσιο άμυνας και ασφάλειας της Ε.Ε., «η Πολωνική Προεδρία θα μπορούσε να εγκαταλείψει την προσπάθεια εξεύρεσης μιας ομόφωνης συναίνεσης, προς όφελος μιας ταχύτερης συμφωνίας»

μιας ταχύτερης συμφωνίας», με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Πρωτοφανής ανοχή

Το σκηνικό που στήνεται γύρω από την εμπλοκή της Τουρκίας στην ομπρέλα ευρωπαϊκής άμυνας και ασφάλειας, υπό το φως της απο-

στασιοποίησης των ΗΠΑ, έχει ένα πολύ βασικό χαρακτηριστικό: Προσλαμβάνει ουσία και υπόσταση, την ίδια ώρα που ο Ερντογάν καταλύει με πρωτοφανή άνεση το κράτος δικαίου στην Τουρκία, συλλαμβάνοντας τον ηγέτη της αντιπολίτευσης που προσέβλεπε στη διεκδι-

κψη της προεδρίας της χώρας, αλλά και εκατοντάδες υποστηρικτές του. «Όλοι αντιλαμβάνονται ότι η Τουρκία κινείται προς την κατεύθυνση επιβολής ενός αυταρχικού, απολυταρχικού καθεστώτος, αλλά κανείς δεν δείχνει διατεθειμένος να συγκρουστεί μετωπικά με την Άγκυρα», ανέφερε κοινοτικός επίσημος στην «Κ». Άλλωστε, τα πλείστα κράτη-μέλη τηρούν σιγή ιχθύος, ενώ οι Βρυξέλλες και το Βερολίνο αρκέστηκαν απλώς να υπενθυμίσουν τις υποχρεώσεις της Τουρκίας, χωρίς καμιά διάθεση να τραβήξουν το αφτί του Τούρκου προέδρου για την απόλυτη κατάλυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία.

Ενδεικτικό της τάσης που επικρατεί, είναι το γεγονός ότι η Ε.Ε. συγκάλυψε δεύτερη κατά σειρά τηλεδιάσκεψη, με τις «πρόθυμες χώρες», Νορβηγία, Ισλανδία, Βρετανία και Τουρκία, για να τις καταστήσει κοινωνούς των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής της 19ης Μαρτίου για την ευρωπαϊκή άμυνα και το Ουκρανικό. Με άλλα λόγια, εν μέσω

της σύλληψης Ιράμογλου και των ενεργειών της Άγκυρας που παραπέμπουν αβίαστα σε κατάργηση κράτους δικαίου και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αντόνιο Κόστα και η ύπατη εκπρόσωπος Κάγια Κάλας, αισθάνθηκαν την ανάγκη να ενημερώσουν και την Τουρκία και τον πρόεδρό της Ταγίπ Ερντογάν, στον οποίο μάλιστα έδωσαν και «διευκρινίσεις» για τη Λευκή Βίβλο της Κομισιόν. «Διευκρινίσεις», που όπως προαναφέραμε, διαφοροποιούν τα αρχικά δεδομένα που έθεσε ενόπιον όλων η Κομισιόν και ανοίγουν την πόρτα στην Άγκυρα για συμμετοχή και στο πρόγραμμα SAFE της Ε.Ε. Άμεσα σε ό,τι αφορά το 35% των κονδυλίων που θα διατεθούν και έμμεσα για το υπόλοιπο 65%, διά των τουρκικών αμυντικών βιομηχανιών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό έδαφος, μέσω κοινοπραξιών, συμπαραγωγών και κοινών εργοστασίων με ευρωπαϊκές εταιρείες αμυντικών εξοπλισμών.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Στα πρώτα μηνύματα από τη νέα αμερικανική κυβέρνηση για τις εμπορικές σχέσεις των δύο πλευρών του Ατλαντικού, και τις απειλές για «αντίμετρα» σε πολιτικές που ο Ντόναλντ Τραμπ θεωρεί άδικες πρακτικές, η πολιτική των Βρυξελλών ήταν κάπως αμήχανη, με την πρόεδρο της Κομισιόν ειδικά να τονίζει πως η Ε.Ε. προκρίνει τη συνεργασία και τον διάλογο και δεν θέλει να βρίσκεται σε αυτή τη θέση. Ωστόσο, από την πρώτη στιγμή και την επιβολή στις 12/3 δασμών 25% στο αλουμίνιο και τον χάλυβα, μια συμβολική επιλογή εκ μέρους της Ουάσιγκτον, οι Βρυξέλλες με τη στήριξη των κρατών μελών έστειλαν δημόσια το μήνυμα, με παραλήπτες και το κοινό στις ΗΠΑ, πως οι ενέργειες αυτές βλάπτουν τους ίδιους τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις της χώρας.

Παράλληλα, η χωρίς καθυστέρηση απάντηση της Ε.Ε. πως θα επιτρέψει την επιβολή, από την 1η Απριλίου, δασμών συνολικού ύψους 26 δισ. ευρώ, κάποιοι εκ των οποίων είχαν επιβληθεί στην πρώτη πενταετία Τραμπ, και επηρεάζουν μεταξύ άλλων γεμάτα αμερικανικούς συμβολισμούς προϊόντα, από μπουρμπον μέχρι τζίν, υπενθύμισαν σε όλους πως όσο και αν η Ε.Ε. καθυστερεί και διστάζει να βρει κοινή γραμμή για την εξωτερική πολιτική, τόσο αμείλικτη και ενωμένη μπορεί να είναι σε θέματα εμπορίου.

Ωστόσο, η Ευρώπη βρίσκεται αυτή τη στιγμή εγκλωβισμένη τακτικά στο χρονικό διάστημα μεταξύ των μέτρων που ανακοίνωσε και του χρόνου εφαρμογής τους, τη στιγμή που οι ΗΠΑ απείλησαν αμέσως με μεγάλους δασμούς στις εισαγωγές κρασιού και αλκοόλ από την Ε.Ε. αλλά και άλλων μέτρων, πριν προχωρήσουν στην επιβολή δασμών 25% στις εισαγωγές αυτοκινήτων.

Η πιθανότητα επιβολής δασμών σε αλκοολούχα προϊόντα επηρεάζει αναπόφευκτα Γαλλία, Ιταλία και

Ισπανία, με αξιωματικούς αλλά και εκπροσώπους της συγκεκριμένης βιομηχανίας από τις χώρες αυτές να ζητούν προσαρμογή της προσέγγισης της Ε.Ε. σε άλλους τομείς.

Ο εμπορικός πόλεμος όμως φαίνεται πως θα διευρυνθεί, με την Ε.Ε. να εξετάζει τώρα το ενδεχόμενο απάντησης με δασμούς και στον τομέα των υπηρεσιών ώστε να χτυπήσει και τις μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, σύμφωνα με ρεπορτάζ των Financial Times. Το μήνυμα που η Ε.Ε. θέλει να στείλει, σύμφωνα με διπλωμάτες που μίλησαν στην εφημερίδα, είναι πως απέναντι στην

Με δασμούς απαντάει η Ευρώπη... στους δασμούς

Ο εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι γεγονός – Ετοιμες δηλώνουν οι Βρυξέλλες να απαντήσουν παρά την αμηχανία τους

Από πλευράς Κομισιόν, αυτό που λέγεται δημόσια είναι πως η Ε.Ε. είναι προετοιμασμένη να απαντήσει κατά τρόπο στοχευμένο και αυστηρό.

Οι εισαγωγές από τις ΗΠΑ αντιστοιχούσαν στο 1% των συνολικών εισαγωγών (12,9 δισ. ευρώ), ενώ οι εξαγωγές αποτελούσαν το 2,9% των συνολικών εξαγωγών της χώρας (4,6 δισ. ευρώ).

κλιμάκωση των ΗΠΑ οι Βρυξέλλες μπορούν να απαντήσουν σε είδος.

Από πλευράς Κομισιόν, πάντως, αυτό που λέγεται δημόσια από τους αρμόδιους εκπροσώπους είναι πως η Ε.Ε. είναι προετοιμασμένη να απαντήσει κατά τρόπο στοχευμένο και αυστηρό, ενώ παράλληλα η Ευρώπη παραμένει έτοιμη να συζητήσει όπως επικείμενη με την πρόσφατη αποστολή του επιτρόπου Εμπορίου, Μαρσέ Σέφτσοβιτς, στην Ουάσιγκτον, ο οποίος μετέβη στη συνέχεια στην Κίνα.

Η προσέγγιση της Ε.Ε., παράλληλα με την απειλή και του Καναδά να απαντήσει με δικούς του δα-

σμούς, έχει πάντως ήδη ενοχλήσει τον κ. Τραμπ, ο οποίος με αναρτήσεις του καλεί την Ε.Ε. και τον Καναδά να μη συνεργαστούν για να πλήξουν οικονομικά τις ΗΠΑ.

Μικρό το μερίδιο Κύπρου

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat για το 2024, η Ε.Ε. έχει πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο ύψους 147 δισ. ευρώ με τις ΗΠΑ, με το εμπορικό πλεόνασμα στον μηχανικό εξοπλισμό, τα οχήματα και τα χημικά προϊόντα να αντισταθμίζει τις όποιες απώλειες λόγω των υψηλών τιμών ενέργειας που παρατηρούνται τα τελευταία

χρόνια. Η μεγαλύτερη αύξηση του εμπορικού πλεονάσματος την τελευταία δεκαετία (2014 - 2024) καταγράφηκε στα χημικά προϊόντα (από 119,1 δισ. σε 238,1 δισ.), ενώ σημειώθηκε αύξηση και στον τομέα των τροφίμων από 33,5 δισ. σε 52,4 δισ. την ίδια περίοδο. Παράλληλα, ωστόσο, καταγράφηκε αλλαγή στην κατηγορία των άλλων μεταποιημένων προϊόντων, από εμπορικό πλεόνασμα 35,3 δισ. ευρώ σε εμπορικό έλλειμμα 11,2 δισ. ευρώ.

Στην περίπτωση της Κύπρου, σύμφωνα με στοιχεία της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας για το 2023, η αξία των εισαγωγών από τις ΗΠΑ ανερχόταν συνολικά στα 133,7 εκατ. ευρώ, και των εξαγωγών στα 136,7 εκατ. ευρώ. Οι εισαγωγές από τις ΗΠΑ αντιστοιχούσαν στο 1% των συνολικών εισαγωγών (12,9 δισ. ευρώ), ενώ οι εξαγωγές αποτελούσαν το 2,9% των συνολικών εξαγωγών της χώρας (4,6 δισ. ευρώ).

Συγκριτικά από και προς άλλες χώρες της Ε.Ε. προερχόταν το 55,6% των εισαγωγών της Κύπρου (7,2 δισ. ευρώ) και το 18,7% των εξαγωγών (876,4 εκατ. ευρώ). Από τις χώρες της Ε.Ε., ο μεγαλύτερος όγκος εισαγωγών στην Κύπρο το 2023 προερχόταν από την Ελλάδα (2,8 δισ. ευρώ), την Ιταλία (1,0 δισ. ευρώ), τη Γερμανία (692 εκατ. ευρώ) και την Ισπανία (647,2 εκατ. ευρώ). Όσον αφορά τις τρίτες χώρες, ο μεγαλύτερος όγκος εισαγωγών προερχόταν από το Ηνωμένο Βασίλειο (1,3 δισ. ευρώ), την Κίνα (768,3 εκατ. ευρώ), το Ισραήλ (589,5 εκατ. ευρώ) και την Ιαπωνία (303,4 εκατ. ευρώ).

Όσον αφορά τις εξαγωγές, ο μεγαλύτερος όγκος εξαγωγών το 2023 εντός της Ε.Ε. αφορούσε την Ελλάδα (281,9 εκατ. ευρώ), τη Γερμανία (67,2 εκατ. ευρώ), την Ισπανία (58,8 εκατ. ευρώ) και τη Γαλλία (58 εκατ. ευρώ). Εκτός Ε.Ε., οι περισσότερες εξαγωγές κατευθύνονται στη Λιβύη (717,0 εκατ. ευρώ), τον Λίβανο (444,9 εκατ. ευρώ), τις Βερμούδες (372,7 εκατ. ευρώ), τις Νήσους Μάρσαλ (271,5 εκατ. ευρώ) και το Ηνωμένο Βασίλειο (219,9 εκατ. ευρώ).

ATHLOS CAPITAL

CYPRUS
BEST WEALTH MANAGER

EUROMONEY
PRIVATE BANKING AWARDS 2025

→ What Cyprus knew, the World now recognizes.

LOCAL KNOWLEDGE → GLOBAL ACCESS

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Καθοριστικός μήνας παρουσιάζεται ο Απρίλιος αναφορικά με την πορεία υλοποίησης της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου-Ισραήλ με τα ευρωπαϊκά ηλεκτρικά δίκτυα μέσω Κρήτης. Το προσωρινό πάγωμα εργασιών πόντισης του ηλεκτρικού καλωδίου, συνολικού μήκους 898 χλμ. (Κρήτη-Κύπρος), που αποφάσισε η ελληνική κυβέρνηση αρχές Μαρτίου φαίνεται να οδεύει προς άρση με όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες να φέρουν το ιταλικό ερευνητικό σκάφος «Ievoli Relume» να επιστρέφει στα ελληνικά νερά, ανατολικά της Κρήτης. Η επιστροφή του ερευνητικού σκάφους τοποθετείται εντός Απριλίου για να συνεχίσει τις βυθομετρήσεις μεταξύ Κρήτης και Κύπρου για πόντιση του υποβρύχιου καλωδίου. Παρά το γεγονός ότι για το όλο θέμα δεν λέγονται πολλά, όλες οι ενδείξεις δείχνουν πως κατά τη «νεκρή» περίοδο Αθήνα-Λευκωσία και Παρίσι καθόρισαν το πλαίσιο και τις κινήσεις ώστε το ιταλικό σκάφος να ολοκληρώσει απρόσκοπτα τις εργασίες του. Καθοριστικής σημασίας για τις επερχόμενες εξελίξεις θεωρείται και η ισχυρή στήριξη του Ισραήλ με την επίσκεψη του πρωθυπουργού της Ελλάδας Κυριάκου Μητσοτάκη να πραγματοποιείται σε μια κομβική χρονική στιγμή. Επίσης, ως επιστέγασμα των παρασκηνιακών κινήσεων που έγιναν το προηγούμενο διάστημα πρέπει να θεωρείται και το ενδιαφέρον που επέδειξε η αμερικανική CEVRON για δύο ελληνικά τεμάχια νότια της Κρήτης, ενδιαφέρον το οποίο διαβάζεται ως ισχυρή στήριξη από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού απέναντι στις παράνομες διεκδικήσεις της Άγκυρας με το λεγόμενο τουρκολιβικό σύμφωνο. Το ξεκλείδωμα των ερευνητικών εργασιών θα επιτρέψει στη Λευκωσία να έχει ενώπιόν της όλα εκείνα τα δεδομένα προκειμένου να λάβει σημαντικές αποφάσεις, όπως για τη συμμετοχή ή όχι της Κυπριακής Δημοκρατίας στο μετοχικό σχήμα του Great Sea Interconnector (GSI).

Οι έρευνες

Οι εργασίες πόντισης του υποβρύχιου καλωδίου θα πραγματοποιηθούν από το ιταλικό ερευνητικό σκάφος «Ievoli Relume», το οποίο μέχρι και αρχές Μαρτίου βρισκόταν αγκυροβολημένο στο λιμάνι Ηρακλείου. Αρχικά το σκάφος έπλευσε στο λιμάνι της Μεσσίνας, βορειοανατολικά της Σικελίας, και στη συνέχεια σε λιμάνι της Ολλανδίας για εργασίες συντήρησης, οι οποίες αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί το πρώτο δεκαήμερο του επόμενου μήνα. Επίσημα η απόφαση της Αθήνας να μην ανάψει το πράσινο φως για έναρξη των εργασιών κρίθηκε σκόπιμη προκειμένου να μειωθεί η οικονομική έκθεση του ΑΔΜΗΕ, Φορέα Υλοποίησης του Έργου. Ανεπίσημα η απόφαση συνδέθηκε με την προκλητική παρουσία τουρκικών πολεμικών πλοίων, σε διεθνή ύδατα, κάτι που προκάλεσε αντιπάθηση αλλά και στο ομιχλώδες διεθνές περιβάλλον μετά την εκλογή Τραμπ στις ΗΠΑ. Σύμφωνα με πολιτικούς αναλυτές σε Λευκωσία και Αθήνα η απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης δεν συνιστούσε υπαναχώρηση από δικαιώματα της Ελλάδας, αλλά μια κίνηση τακτικής προκειμένου να ισχυροποιηθεί το γεωπολιτικό πλέγμα απέναντι στα όσα προκλητικά και παράνομα βάζει στην περιοχή η Τουρκία. Από τις κινήσεις που έγιναν, κυρίως στο παρασκήνιο, προκύπτει πως

ξεκαθάρισε σε μεγάλο βαθμό ο ρόλος των ενδιαφερόμενων μερών προκειμένου να προχωρήσει η υλοποίηση του μεγαλεπήθολου ενεργειακού έργου.

Η Γαλλία

Εξ αρχής η στάση της Γαλλίας, διπλωματική και επί του εδάφους, αξιολογείται ως καθοριστικής σημασίας τόσο για το ίδιο το έργο όσο και για άμβλυνση αυτού που έχει υποδειχθεί ως γεωπολιτικό ρίσκο. Το Παρίσι, παρά τα σοβαρά ζητήματα που προέκυψαν μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης και τις αρχικές εκτιμήσεις πως ατονεί η προσοχή του στην ανατολική Μεσόγειο, φαίνεται να δίνει το στίγμα του εν είδει ασπίδας στην αναθεωρη-

Θετικό μομέντουμ για ηλεκτρικό καλώδιο

Εντός Απριλίου αναμένεται η επιστροφή του ιταλικού σκάφους «Ievoli Relume» για έρευνες μεταξύ Κρήτης και Κύπρου

Οι πληροφορίες που θέλουν το ερευνητικό σκάφος να επιστρέφει στη Μεσόγειο ενισχύονται και από τις παρασκηνιακές επαφές για τον ρόλο που θα έχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη, Ελλάδα, Γαλλία, Κύπρος στην υλοποίηση του ενεργειακού έργου.

Το ιταλικό ερευνητικό σκάφος βρίσκεται αγκυροβολημένο σε λιμάνι της Ολλανδίας όπου πραγματοποιούνται εργασίες συντήρησης, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν το πρώτο δεκαήμερο Απριλίου.

τική τακτική της Τουρκίας στην περιοχή των ερευνών. Όπως λένε καλά πληροφορημένες πηγές η γαλλική πλευρά θα δώσει κάλυψη στα γαλλικά συμφέροντα του καλωδίου, όπως αυτά απορρέουν από τη συμμετοχή της εταιρείας κατασκευής του υποβρύχιου καλωδίου NEXANS, αλλά και συμμετοχής γαλλικού επενδυτικού ομίλου στο GSI. Επί του προκειμένου η γαλλική παρουσία σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο στην περιοχή το επόμενο διάστημα θεωρείται ότι δίδει ισχυρά μηνύματα στήριξης. Δεκαπέντε μέρες πριν από την αναμενόμενη επιστροφή του ιταλικού ερευνητικού σκάφους, στην Αθήνα αναμένεται να βρίσκεται ο ΥΠΙΑΜ της Γαλλίας Σεμ-

παστιάν Λεκορνί. Την περίοδο εκείνη σε ελληνικά νερά θα πλέει το αεροπλανοφόρο «Σαρλ ντε Γκολ», το οποίο θα επιστρέφει από αποστολή στον Ινδικό Ωκεανό. Το γαλλικό αεροπλανοφόρο, το οποίο μεταφέρει 22 μαχητικά Rafale, θα συνοδεύεται από φρεγάτες, αντιτορπιλικά και υποβρύχιο. Στη γαλλική ομάδα θα πρέπει να προστεθεί και μία φρεγάτα του γαλλικού πολεμικού ναυτικού που περιπολεί σε μόνιμη βάση στην Ανατολική Μεσόγειο.

Το Ισραήλ

Ο δεύτερος ισχυρός κρίκος του γεωπολιτικού πλέγματος που φαίνεται να στήνεται στην περιοχή απ' όπου θα διέλθει το υποβρύχιο καλώδιο είναι το Ισραήλ. Η ολοκλήρωση των εργασιών πόντισης του ηλεκτρικού καλωδίου αποτελεί υψηλή προτεραιότητα, μιας και ενισχύει περαιτέρω την ενεργειακή ασφάλεια του εβραϊκού κράτους. Ήδη, το Ισραήλ σε επαφές που είχε και με τη Λευκωσία επανέλαβε τη στήριξη του στο έργο, χωρίς ωστόσο να έχει καθοριστεί αν η στήριξη περιορίζεται σε διπλωματικό επίπεδο ή και σε ζητήματα ασφάλειας του έργου. Και σε αυτή την περίπτωση η επίσκεψη που πραγματοποιεί σήμερα Κυριακή ο Έλληνας πρωθυπουργός στο γειτονικό κράτος έχει ιδιαίτερη σημασία, παρά το γεγονός ότι δεν έχει γίνει γνωστό αν η ηλεκτρική διασύνδεση θα βρισκεται στην ατζέντα των συνομιλιών. Πηγές και από τη Λευκωσία θεωρούν ως πιθανότερο σενάριο το Ισραήλ να λειτουργήσει ως μοχλός επαφής στο σύστημα εξουσίας στην Ουάσιγκτον προκειμένου οι ΗΠΑ να εκδηλώσουν τη δεσμευμένη στιγμή τη στήριξη τους στο έργο. Εξέλιξη θετική για την ελληνική πλευρά, ανάχωμα για τις παράνομες τουρκικές διεκδικήσεις και το κυριότερο στήριξη υλοποίησης του έργου που θα άρει την ενεργειακή απομόνωση της Κύπρου.

Αναμονή στη Λευκωσία

Η ηλεκτρική διασύνδεση είναι ευρωπαϊκό έργο ενταγμένο στη λίστα των Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος (PCI) της Ε.Ε. από το 2013 με χρηματοδότηση €657 εκατ. Για την Κύπρο η υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου θεωρείται κομβικής ενεργειακής και γεωπολιτικής αξίας που θα θεμελιώσει την ενεργειακή απομόνωση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πέρα από τη συνεισφορά της Δημοκρατίας σε διπλωματικό επίπεδο, η προοπτική συμμετοχής της Κυπριακής Δημοκρατίας στο μετοχικό σχήμα της εταιρείας που θα υλοποιήσει το έργο (GSI) θα δώσει μια επιπρόσθετη δυναμική, γεωπολιτική και επιχειρηματική. Ωστόσο, στο επιχειρηματικό σκέλος η κυπριακή πλευρά φαίνεται να διατηρεί επιφυλάξεις οι οποίες τρενάρουν τη λήψη τελικής απόφασης.

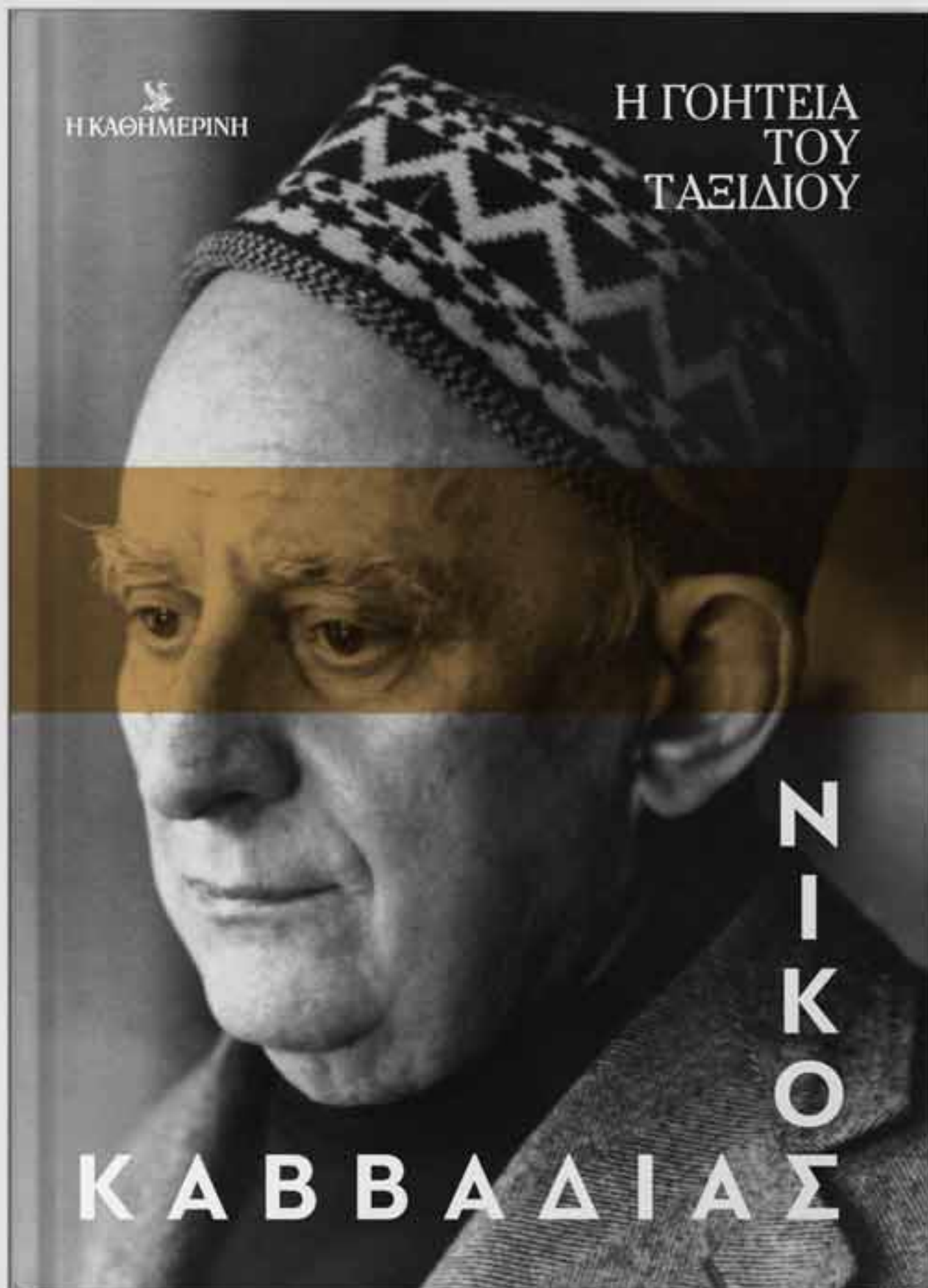
Η εκκρεμότητα που παρατηρείται, όπως όλα δείχνουν, θα συνεχισθεί έως ότου ξεκαθαρίσει το σκηνικό με το γεωπολιτικό ρίσκο του έργου. Πηγές στη Λευκωσία έλεγαν στην «Κ» πως δεν αναμένεται άμεσα απόφαση. Η απόφαση, τόνιζαν οι ίδιες πηγές, θα ληφθεί εφόσον οι εργασίες βυθομετρήσεων ξεκινήσουν και συνεχισθούν απρόσκοπτα. Ένας άλλος παράγοντας που φαίνεται να διευκολύνει τη Λευκωσία, δίνοντας χρόνο, είναι και η μείωση των πιέσεων από πλευράς ΑΔΜΗΕ για λήψη τελικής απόφασης.

Νίκος Καββαδίας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΜΙΑ ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
50 χρόνια από τον θάνατό του

«Δεν
ξεκίνησα
για τίποτα.
Μονάχα
για να
ταξιδεύω»

Κείμενα των:

Γιώργου Ζεβελάκη, Δημήτρη Ζερβουδάκη, Κώστα Θωμαΐδη, Θάλειας Ιερωνυμάκη, Οδυσσέα Ιωάννου, Δημήτρη Καλοκύρη, Θάνου Σ. Μικρούτσικου, Παντελή Μπουκάλα, Γιώργου Νταλάρα, Σταύρου Πετσόπουλου, Guy-Michel Saunier, Γιώργου Τράπαλη, Φίλιππου Φιλίππου, Γιάννη Ψυχοπαίδη

ΚΥΡΙΑΚΗ

06/04

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy

DROP THE BEATS, ADOPT THE PAWS

LIVE LINK

World Stray Animal Day

4 April

16:00- 20:00

@SppMedia HQ

2 Nikolaou Saripolou Corner
& Lykavitou Avenue, 2401 Egkomi

Simba Animal Aid

2nd Chance Dogs

Merlin's Haven Dog Rescue

Supporters: **αλφαμεγα**

well.cy

Μεταβολές εβδομάδας

	Χ.Α.Κ.		Χ.Α.		Dow Jones		Nasdaq		Nikkei		Dax		FTSE 100		ΕΝΕΡΓΕΙΑ		Πετρέλαιο		€/€
	-1,31%		2,27%		-0,90%		-2,50%		-1,48%		-1,39%		-0,41%		Ο δρόμος της ανάπτυξης διέρχεται από τον ηλεκτρισμό Σελ. 11		2,28%		-0,28%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ ΣΤΟΝ ΤΡΑΜΠ

Οι Καναδοί ακυρώνουν τα ταξίδια προς τις ΗΠΑ

Οι Καναδοί ακυρώνουν ταξίδια προς τις ΗΠΑ λόγω Τραμπ. Η канаδική Flair Airlines θα σταματήσει τις πτήσεις από το Βανκούβερ, το Εντμοντον και το Κάλγκαρι προς το Φοίνιξ των ΗΠΑ τον επόμενο μήνα, ενώ οι αφίξεις από τον Καναδά μειώθηκαν κατά 9,4% τον Φεβρουάριο στο Λας Βέγκας. Σελ. 11

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Λίγες οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας

Μέτριος είναι ο βαθμός κάλυψης των συστάσεων για την Κύπρο που αφορούν στην ουσιαστική αντιμετώπιση των προκλήσεων στην αγορά εργασίας μέσω μεταρρυθμίσεων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Υπάρχουν και θετικά στοιχεία. Σελ. 6

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Σε ακίνητα το 50% των ξένων επενδύσεων

Ο κλάδος του real estate και κυρίως της κατοικίας απορροφά σχεδόν το 50% των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα. Σύμφωνα με μελέτη, από το 7,4% το 2013 τα ακίνητα αναμένεται να φτάσουν φέτος στο 50% του συνόλου των ξένων επενδύσεων. Ένας από τους λόγους είναι η «Χρυσή βίζα». Σελ. 12

Ωθηση 7 δισ. από ICT στην οικονομία

Το «μπούμινγκ» των εταιρειών τεχνολογίας διαφοροποιεί το μίγμα από τους παραδοσιακούς τομείς

Το «μπούμινγκ» των εταιρειών τεχνολογίας (ICT) στην Κύπρο έχει διαφοροποιήσει το οικονομικό μίγμα από τους παραδοσιακούς τομείς, όπως ο τουρισμός και οι επαγγελματικές υπηρεσίες που για χρόνια πρωταγωνιστού-

σαν. Τα ποσοστά της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Gross Value Added - GVA) του Τομέα στην οικονομία της Κύπρου είναι αρκετά μεγάλα και πλέον στο 2024 αγγίζει σχεδόν τα 7 δισ. ευρώ, συγκεκριμένα τα 6,95 δισ.

Αναλυτικότερα, η συνολική άμεση επίπτωση του Τομέα για το 2024 εκτιμήθηκε στα 4,12 δισ. ευρώ, ενώ η συνολική έμμεση επίπτωση στα 2,83 δισ. ευρώ. Τα στοιχεία πηγάζουν από επικαιροποιημένη έκθεση που έχει

ετοιμάσει η KPMG για λογαριασμό του Techisland και που είχε παρουσιαστεί στο Techisland Summit 2024, την ώρα που ετοιμάζεται η επόμενη έκθεση που θα αφορά το 2025 και θα παρουσιαστεί εντός Μαΐου.

Από το 2011, η Κύπρος συγκαταλέγεται μεταξύ των τριών ταχύτερα αναπτυσσόμενων τομέων εταιρειών τεχνολογίας (ICT) στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με αύξηση της αξίας της πάνω από 200%. Σελ. 5

Ζημιές 3,7 δισ. δολ. στην ευρωπαϊκή αυτοκινητοβιομηχανία

Βαρύ πλήγμα στις ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες αναμένεται να καταφέρει η απόφαση του Αμερικανού προέδρου να προχωρήσει από τις 3 Απριλίου στην επιβολή δασμών ύψους 25% σε όσα αυτοκίνητα εισάγονται στις ΗΠΑ. Τις εντονότερες πιέσεις αναμένεται να δεχθούν οι Porsche και Mercedes-Benz, που υπολογίζουν πως οι ζημιές από τους δασμούς μπορεί να φτάσουν τα 3,7 δισ. δολ., ουσιαστικά να εξαφανίσουν το ένα τέταρτο των εσόδων τους το επόμενο έτος. Σελ. 10

Επενδυτικός πυρετός στη Λάρνακα

Σε εξέλιξη μεγάλα έργα

Πόλο έλξης για ξένους αλλά και εγχώριους επενδυτές αποτελεί η Λάρνακα. Μεγάλα έργα βρίσκονται σε εξέλιξη, ενώ έχουν δρομολογηθεί μεγάλοι βελτιωτικοί επενδύσεις που αφορούν είτε ξενοδοχειακές μονάδες είτε επιχειρήσεις, οι οποίες αναμένεται να δώσουν περαιτέρω ώθηση στην επαρχία το επόμενο διάστημα. Σελ. 4

Θα τοποθετηθούν 150.000 έξυπνοι μετρητές το 2025

Σε αστικές περιοχές

Συνεχίζεται με αμειωτους ρυθμούς η εγκατάσταση έξυπνων μετρητών από την ΑΗΚ. Μέχρι το 2028 που αναμένεται να ολοκληρωθεί η διαδικασία, θα εγκατασταθούν 500 χιλιάδες έξυπνοι μετρητές, ενώ στόχος της ΑΗΚ είναι να εγκατασταθούν 150.000 έως το τέλος του 2025 σε αστικές περιοχές. Σελ. 6

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Κρατικό μισθολόγιο και παραγωγικότητα

Η υπό συζήτηση κατάργηση του «μνημονιακού» νόμου παγώματος της πλήρωσης θέσεων πρώτου διορισμού στον δημόσιο τομέα είναι σημαντική, λαμβανομένων υπόψη των ευρύτερων επιπτώσεων στην παραγωγικότητα της οικονομίας, και επιβάλλει προσεκτικούς χειρισμούς.

Το 2024, το κρατικό μισθολόγιο ανήλθε στα €3,7 δισ. σε σύγκριση με €2,7 δισ. το 2019, σημειώνοντας κατακόρυφη αύξηση 37%. Βασικός συντελεστής είναι οι αυξημένες προσλήψεις, παρά την ύπαρξη νομοθεσίας για πάγωμα θέσεων, η οποία στην πράξη ήταν ανενεργή. Όπως παρατίθεται πιο κάτω, οι προκλήσεις, από μακροπρόθεσμη οπτική, είναι ιδιαίτερα σοβαρές:

(α) Αυξημένο κρατικό μισθολόγιο που επηρεάζει τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και περιορίζει τη δυνατότητα χρηματοδότησης παραγωγικών και κοινωνικών δαπανών, προς όφελος των ευάλωτων ομάδων.

(β) Επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία της κρατικής μηχανής, λόγω απουσίας ιεράρχησης του πλαισίου προσλήψεων στη βάση στρατηγικών προτεραιοτήτων.

(γ) Περιορισμός της δυνατότητας τόνωσης της οικονομικής δραστηριότητας σε περιόδους υποτονικής ανάπτυξης, λόγω εξωγενών παραγόντων ή κρίσεων (υγειονομικών, πολεμικών).

(δ) Επιδείνωση του προβλήματος ελλείψεων προσοντούχου δυναμικού σε συγκεκριμένους κλάδους του ιδιωτικού τομέα.

Με βάση τα πιο πάνω, είναι επάναγκες όπως οι προσλήψεις προσωπικού και η διαμόρφωση του κρατικού μισθολογίου συνδεθούν με μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση, που να στοχεύει στη βελτίωση της παραγωγικότητας του δημόσιου τομέα. Ενδεικτικά,

παρατίθενται οι πιο κάτω εισηγήσεις:

- Επεξεργασία στρατηγικού σχεδίου, αξιολόγηση αναγκών και καθορισμός προτεραιοτήτων προς όφελος τομέων, με θετική συνεισφορά στις σύγχρονες κοινωνίες.

- Ενθάρρυνση της κινητικότητας προσωπικού, λαμβάνοντας υπόψη τις καθορισθείσες προτεραιότητες.

- Επεξεργασία δεικτών απόδοσης, στον βαθμό του εφικτού, στη βάση αντικειμενικών και μετρήσιμων κριτηρίων, με στόχο να επιβραβευτούν οι παραγωγικοί δημόσιοι υπάλληλοι.

- Επενδύσεις σε τεχνολογίες αυτοματοποίησης-απλοποίησης εργασιών και βελτιστοποίησης διαδικασιών, περιορίζοντας τόσο τη γραφειοκρατία όσο και την ανάγκη νέων προσλήψεων.

- Εφαρμογή διαδικασίας σταδιακών προσλήψεων, με στόχο

τη διευκόλυνση της εύρυθμης ένταξης του νέου προσωπικού και τη βαθμιαία κατανομή του αντικτύπου στον προϋπολογισμό.

- Εισαγωγή ευέλικτων συμβάσεων εργασίας για ικανοποίηση εξειδικευμένων αναγκών της δημόσιας υπηρεσίας με ασφαλιστικές δικλίδες για αποφυγή μόνιμων προσλήψεων.

- Ενθάρρυνση συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα εντός σύγχρονου πλαισίου, που στοχεύει στη διασφάλιση των συμφερόντων του δημοσίου και στην αποφυγή καταχρήσεων, ιδιαίτερα σε μεγάλα έργα.

- Απλοποίηση και ευελιξία στον προϋπολογισμό, με στόχο να ενδυναμωθούν οι ευθύνες των υπαλλήλων για μεταφορά κονδυλίων προς όφελος τομέων προτεραιότητας και παράλληλη αύξηση των μηχανισμών ελέγχου και λογοδοσίας.

- Ενίσχυση των μηχανισμών ενιμέρωσης των πολιτών και διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη, στοχεύοντας στη δημιουργία της απαραίτητης συναίνεσης.

Καταληκτικά, η πολιτική απασχόλησης και η διαμόρφωση του κρατικού μισθολογίου επιβάλλεται να αναδιαμορφωθούν ριζικά, με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας του δημοσίου και, κατ'επέκταση, της ανταγωνιστικότητας της χώρας μας. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να ληφθούν υπόψη οι αναδιοργανωτικές μελέτες που έγιναν στο παρελθόν από εξωτερικούς και εγχώριους οργανισμούς. Η υφιστάμενη διαδικασία ξεπαγώματος θέσεων επιβάλλεται να συνδεθεί με μια τέτοια ολική μεταρρύθμιση.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,04%	-0,03%
Γερμανία	2,77%	-0,01%
Γαλλία	3,44%	-0,02%
Ιταλία	3,85%	-0,06%
Ισπανία	3,40%	-0,02%
Ιρλανδία	3,01%	-0,04%
Ελλάδα	3,58%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	4,79%	0,14%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A (Low)	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

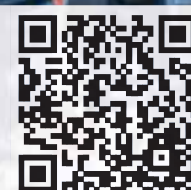
14η Ετήσια Έρευνα της PwC για τους CEOs στην Κύπρο

Η επανεφεύρεση του αύριο

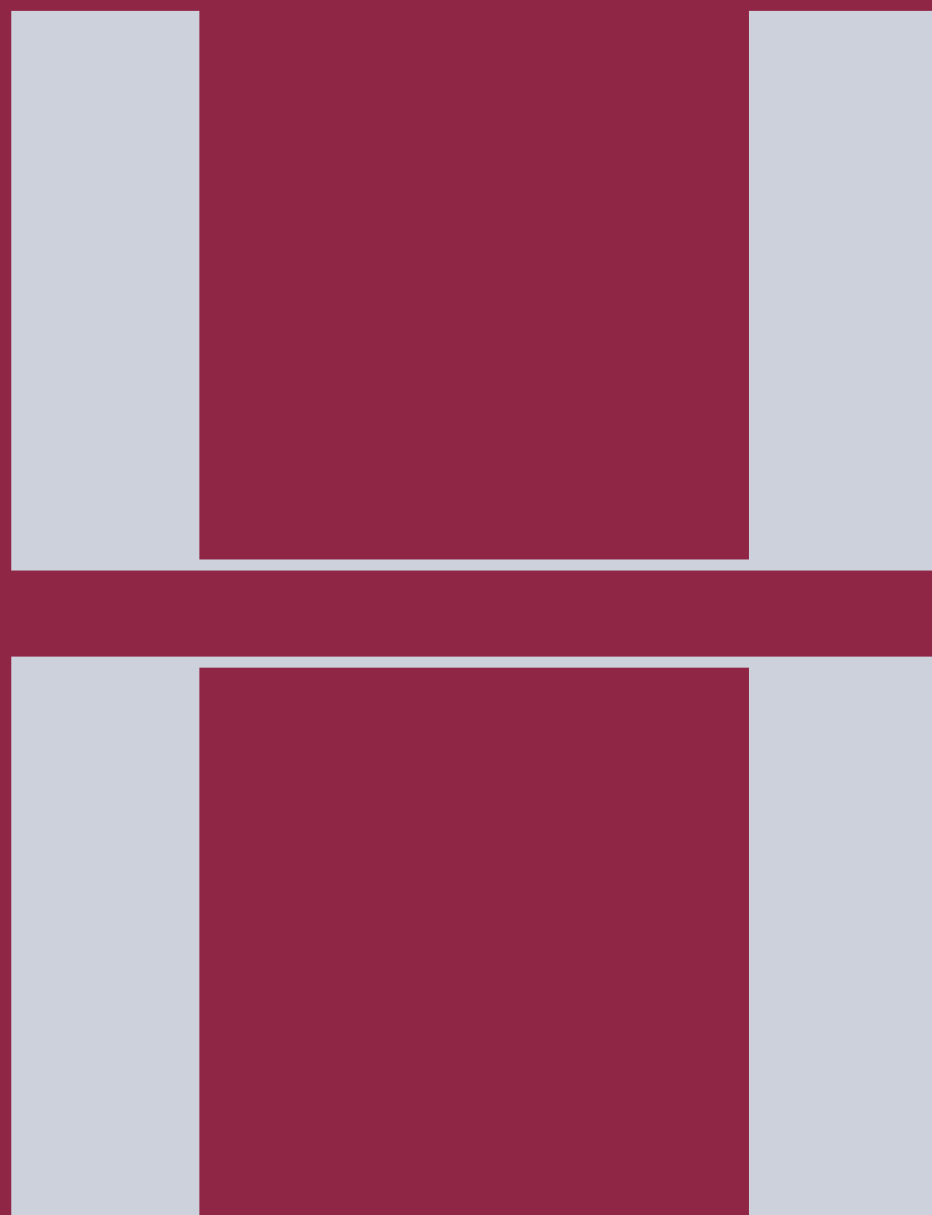

Μάθετε περισσότερα για την έρευνα!

Κ

ΗΓΕΤΙΔΕΣ

**Γυναίκες
που βγαίνουν μπροστά
σε επιχειρήσεις και οργανισμούς**

 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2025

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
Τράπεζα Κύπρου

ΚΥΡΙΑΚΗ
06/04

Στα 6,95 δισ. η συμβολή των ICT στην οικονομία

Διαφοροποιείται το οικονομικό μίγμα της Κύπρου από παραδοσιακούς τομείς, τουρισμό και επαγγελματικές υπηρεσίες

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το μεγάλο «μπούιμινγκ» των εταιρειών τεχνολογίας (ICT) στην Κύπρο έχει διαφοροποιήσει το οικονομικό μίγμα από τους παραδοσιακούς τομείς, όπως ο τουρισμός και οι επαγγελματικές υπηρεσίες που για χρόνια πρωταγωνιστούσαν. Τα ποσοστά της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Gross Value Added - GVA) του Τομέα στην οικονομία της Κύπρου είναι αρκετά μεγάλα και πλέον στο 2024 αγγίζει σχεδόν τα 7 δισ. ευρώ, συγκεκριμένα τα 6,95 δισ. Αναλυτικότερα, η συνολική άμεση επίπτωση του Τομέα για το 2024 εκτιμήθηκε στα 4,12 δισ. ευρώ, ενώ η συνολική έμμεση επίπτωση στα 2,83 δισ. ευρώ.

Τα παραπάνω άκρως ενδιαφέροντα στοιχεία πηγάζουν από επικαιροποιημένη έκθεση που έχει ετοιμάσει η KPMG για λογαριασμό του Techisland και που είχε παρουσιαστεί στο Techisland Summit 2024, την ώρα που ετοιμάζεται η επόμενη έκθεση που θα αφορά το 2025 και θα παρουσιαστεί εντός Μαΐου. Από το 2011, η Κύπρος συγκρατάται μεταξύ των τριών ταχύτερα αναπτυσσόμενων τομέων εταιρειών τεχνολογίας (ICT) στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με αύξηση της αξίας της πάνω από 200%. Επιπλέον, το 2023, η Κύπρος κατέχει τη 2η θέση στις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά τη συμβολή των ICT εταιρειών στον δείκτη της οικονομικής παραγωγικότητας (GVA). Στην Κύπρο, οι εταιρείες τεχνολογίας με όραμα να καταστεί η Κύπρος τεχνολογικό «Hub» έχουν συμβολή 9,4% πάνω στο GVA, έναντι του μέσου όρου της ΕΕ27 που κυμαίνεται στο 5,4%. Η συνεισφορά στην οικονομική παραγωγικότητα

(GVA) για το 2023 ανά εργαζόμενο στις εταιρείες τεχνολογίας, η Κύπρος έχει 142 χιλιάδες ευρώ, έναντι του μέσου όρου της Ε.Ε.27 που ανέρχεται στις 115 χιλιάδες ευρώ. Η KPMG με τα επικαιροποιημένα στοιχεία πάνω στην έκθεση που είχε παρουσιάσει, εκτιμά ότι ο τομέας της τεχνολογίας, με βάση τον άμεσο αντίκτυπο, αντιπροσωπεύει το 14% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (Gross Value Added - GVA) της Κύπρου το 2024. Τέλος, ο τομέας των ICT αυξήθηκε κατά 6,2% μεταξύ 2023 και 2024, σύμφωνα με τον συνολικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης στο 6,4%.

Προτάσεις πολιτικής

Μέσα στην έκθεση της KPMG που παρουσιάστηκε στο προηγούμενο Techisland Summit, ανάμεσα στους αριθμούς υπήρχαν και προτάσεις προς την κυβέρνηση για περαιτέρω ανάπτυξη της Κύπρου ως τεχνολογικού κόμβου (ICT Hub). Πάγια θέση των εταιρειών που ήδη δραστηριοποιούνται στον χώρο είναι η περαιτέρω προώθηση της οικονομικής σταθερότητας της Κύπρου και η αγορά της Κύπρου που έχει φιλοξενήσει τον Τομέα. Σύμφωνα με τα μέλη του συνδέσμου του Techisland σημαντική αναβάθμιση θα είναι η βελτίωση της συνδεσιμότητας των αεροδρομίων, αλλά και να εγγραφεί η χώρα στον χώρο Σένγκεν για να αυξηθεί έτσι η κινητικότητα και η απόκτηση ταλέντων. Μία από τις θέσεις αφορά την προσέλκυση περισσότερων διεθνών τραπεζών για διευκόλυνση των εργασιών και για αύξηση του ανταγωνισμού, ενώ συνάμα θα πρέπει να υπάρχουν και φορολογικά κίνητρα για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων. Η αύξηση του

Συμβολή των εταιρειών τεχνολογίας (ICT) στην οικονομική παραγωγικότητα της Κύπρου (δισ. ευρώ)

αριθμού και της χωρητικότητας των ιδιωτικών σχολείων, αλλά και η ανάπτυξη και βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων του πληθυσμού θεωρούν πως είναι πολύ σημαντική πτυχή. Η προώθηση των φυσικών επιστημών, τεχνολογίας, επιστήμης των μηχανικών και τα μαθηματικά (STEM Education) κατά τα μέλη των εταιρειών τεχνολογίας είναι πολύ σημαντική παράμετρος, ο ψηφιακός μετασχηματισμός σχολείων και ψηφιοποίηση κρατικών υπηρεσιών, αλλά και η δημιουργία ενός διαφανούς νομικού συστήματος και γρήγορων νομικών διαδικασιών.

80 εταιρείες το 2025

Η εγγραφή νέων εταιρειών στην Κύπρο προχωρά με πολύ καλούς ρυθμούς. Τα επίπεδα των νέων εγ-

γραφών ξένων εταιρειών μέχρι αρχές Μαρτίου συγκρίνονται με τα αντίστοιχα επίπεδα εγγραφών του 2024. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρουν τα στοιχεία της Μονάδας Διευκόλυνσης Εταιρειών, το γνωστό Business Facilitation Unit (BFU) που υπάγεται στο υπουργείο Ενέργειας, το 2025 ο αριθμός εγγραφών ξένων εταιρειών ήταν στις 80, το 2024 ήταν στις 265 και το 2023 ήταν στις 286. Το 2022 ήταν στις 1.605, ενώ οι κύριες χώρες από τις οποίες προήλθαν αυτές οι εγγραφές των τελευταίων χρόνων είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, Ισραήλ, Λευκορωσία, Λίβανος, Ουκρανία και Ρωσία. Οι χώρες δεν είναι βάσει όγκου εγγραφών εταιρειών, αλλά αλφαβητικά.

Οι κύριοι τομείς δραστηριότητας των παραπάνω εγγραφών ενισχύουν

το αφήγημα της συμβολής του Τομέα των ICT στην κυπριακή οικονομία, αφού αφορούν Software development, Video games software development, Investment holding and financing, Marketing, advertising and PR, Trading and e-commerce, Real Estate, Business Advisors και Hotel Industry.

Επί του εδάφους

Το οικοσύστημα των εταιρειών τεχνολογίας στο νησί φαίνεται εκτός από μεγάλο, να είναι και ενωμένο. Αρκετές πλέον οι πρωτοβουλίες στήριξης της προσπάθειας να γίνει η Κύπρος ένα τεχνολογικό «Hub», με συνέδρια μεγάλου βελπνεκούσι και με μεγάλο διεθνές αντίκτυπο να εδράζονται στην Κύπρο. Τέτοια είναι το Digital Agenda που γίνεται

κάθε φθινόπωρο στη Λευκωσία, αλλά και συνέδρια στη Λεμεσό όπως είναι το Reflect και που γίνεται στο τέλος της άνοιξης κάνουν γνωστή την Κύπρο για τους σωστούς λόγους.

Χαρακτηριστική η δήλωση ενός εκ των παραγόντων του συνεδρίου που θα φιλοξενηθεί στη Λεμεσό και μέλος του Techisland, κ. Στυλιανού Λάμπρου—όπου ήταν παρούσα στο pre-event η «Κ»— υποστηρίζοντας πως η καλύτερη διαφήμιση για την Κύπρο και τη δουλειά που γίνεται στο νησί σε επίπεδο επιχειρηματικότητας και δη στον τομέα του ICT, είναι τα συνέδρια που γίνονται εντός Κύπρου. Όπως υπογράμμισε, κατά τη γνώμη του, είναι πολύ καλύτερη διαφήμιση για την Κύπρο και τον τομέα να χρησιμοποιούνται τα συνέδρια ως πλατφόρμα προσέλκυσης επενδυτών στη χώρα, παρά να προχωρά το κράτος σε ακριβά ταξίδια για να μιλούν γι' αυτήν.

Βλέπει την ανάπτυξη του ΔΝΤ

Η αποστολή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) που συναντήθηκε με τις κυπριακές αρχές τις τελευταίες 10 ημέρες για να εξετάσει τις πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις, τις προοπτικές και τους κινδύνους, όπως και τις προτεραιότητες πολιτικής στην Κύπρο, τόνισε μέσω σχετικής ανακοίνωσης πως η Κύπρος έχει επιδείξει εντυπωσιακή ανθεκτικότητα σε διαδοχικούς κλυδωνισμούς λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων. Σύμφωνα με το Ταμείο του ΔΝΤ που βλέπει την ανάπτυξη που προσφέρει ο Τομέας, αυτή παρέμεινε μεταξύ των υψηλότερων στην Ευρωζώνη, που υποστηρίζονται κυρίως από ξένες επενδύσεις, ισχυρό τουρισμό και ένα συνεχώς αναπτυσσόμενο τομέα ICT.

The Black Range Nutrients

Ισχυρή σύνθεση για την ενίσχυση του οργανισμού

Μέγιστη Απόδοση - Ενέργεια - Τόνωση

www.pharmalead.gr

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οριακός είναι ο βαθμός κάλυψης των συστάσεων για την Κύπρο που αφορούν στην ουσιαστική αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προκλήσεων στην αγορά εργασίας μέσω μεταρρυθμίσεων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF). Αυτό διαπιστώνει το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΕΣ) σε έκθεσή του, η οποία περιλαμβάνει αναφορές και στην Κύπρο. Όπως σημειώνει, η Κύπρος δεν καταγράφει τη χειρότερη επίδοση, αλλά παραμένει σε ένα μέτριο επίπεδο ως προς την ουσιαστική αναμόρφωση της αγοράς εργασίας της.

Σύμφωνα με την έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι μεταρρυθμίσεις της Κύπρου καλύπτουν μερικές από τις κρίσιμες προκλήσεις στην αγορά εργασίας. Ορισμένες μεταρρυθμίσεις υλοποιήθηκαν εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος, αλλά όπως διαπιστώνουν οι Ελεγκτές, δεν έχει καταφέρει να ολοκληρώσει δύο κύρια σημεία. Πρώτον να ολοκληρώσει τις μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και να ενισχύσει την εμβέλεια και τη στήριξη της ενεργοποίησης των νέων.

Η ανεργία στην Κύπρο μειώθηκε στο 4,6% το τέταρτο τρίμηνο του 2024, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου στα τέλη Φεβρουαρίου.

Δεύτερον, να ενισχύσει τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης.

Σύμφωνα με τη νέα έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ), οι μεταρρυθμίσεις που δεσμεύθηκαν να υλοποιήσουν οι χώρες της ΕΕ προκειμένου να επωφεληθούν από το ιστορικού μεγέθους μεταπληρωμένο χρηματοδοτικό πακέτο (650 δισ. ευρώ) του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (RRF) δεν αντιμετώπισαν παρά μόνον εν μέρει τις προκλήσεις των αγορών εργασίας τους. Αν και απέφεραν ορισμένα αποτελέσματα, κάλυψαν εντελώς επιφανειακά, αν όχι καθόλου, τα ζητήματα που είχε επισημάνει το Συμβούλιο στις συστάσεις του προς τα κράτη μέλη. Σε ορισμένες χώρες, διαρθρω-

Οριακά αξιοποιήθηκε το Ταμείο Ανάκαμψης στην αγορά εργασίας

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο επισημαίνει ότι η μέχρι στιγμής πρόοδος δεν έχει μεταφραστεί σε μετρήσιμα αποτελέσματα

Σε ορισμένες χώρες, διαρθρωτικά προβλήματα κρίσιμης σημασίας για τους πολίτες της ΕΕ παραμένουν ανεπίλυτα και τέτοια είναι η ένταξη ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, ή η μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία σε άλλους τομείς.

Στο 4,6% η ανεργία

Παρόλες τις συστάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και την επίδοση της Κύπρου σε σχέση με την απασχόληση και την απορρόφηση των κονδυλίων και εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης, η Κύπρος η αλήθεια είναι ότι καταγράφει καλές επιδόσεις στον τομέα της ανεργίας.

Η ανεργία στην Κύπρο μειώθηκε στο 4,6% το τέταρτο τρίμηνο του 2024, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου στα τέλη Φεβρουαρίου. Ο αριθμός των ανέργων ανήλθε σε 23.603 άτομα,

σε σύγκριση με 27.627 άτομα (5,4%) το αντίστοιχο τρίμηνο του 2023. Η ανεργία ήταν 4,3% για τους άνδρες και 4,9% για τις γυναίκες, ενώ σημειώθηκε σημαντική μείωση στους νέους ηλικίας 15-24 ετών, όπου το ποσοστό έπεσε στο 9,6% από 17,5% το προηγούμενο έτος.

Το εργατικό δυναμικό ανήλθε σε 513.935 άτομα, ή 65,1% του πληθυσμού, αυξημένο από 506.954 άτομα (64,8%) το 2023. Η απασχόληση ανήλθε σε 490.332 άτομα, με ποσοστό 62,1% (άνδρες 67,7%, γυναίκες

56,9%), σημειώνοντας αύξηση από 61,3% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2023. Στις ηλικίες 20-64, το ποσοστό απασχόλησης έφτασε το 79,9% (άνδρες 85,8%, γυναίκες 74,5%), από 79,0% το 2023. Στις ηλικίες 55-64, το ποσοστό αυξήθηκε σε 70,4% από 68,6% το 2023. Η μερική απασχόληση διατηρήθηκε στο 8,9%, με 43.734 άτομα να εργάζονται σε καθεστώς μερικής απασχόλησης. Το 90,5% των απασχολούμενων (443.710 άτομα) ήταν υπάλληλοι, εκ των οποίων το 13,7% είχε προσωρινή εργασία.

τικά προβλήματα κρίσιμης σημασίας για τους πολίτες της ΕΕ παραμένουν ανεπίλυτα και τέτοια είναι η ένταξη ευάλωτων ομάδων στην αγορά εργασίας, ή η μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την εργασία σε άλλους τομείς.

Δεν είναι όλα «μαύρα»

Για να μην είναι όλα «μαύρα», το Ελεγκτικό Συνέδριο σημειώνει για την Κύπρο πως, σε μεγάλο βαθμό έχει καταφέρει να υλοποιήσει τη μεταρρύθμιση του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, και να αυξήσει τη συμμετοχή των εργοδοτών και των μαθητευόμενων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Σε μεγάλο βαθμό έχει επίσης καταφέρει να βελτιώσει τη συνάφεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

Σημαντικό, επίσης, πως έχει καταφέρει πλήρως να εξασφαλίσει επαρκή αναπλήρωση εισοδήματος και πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για όλους, μέσω της μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων και την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών κοινωνικών ασφαλίσεων. Συνάμα, πλήρως έχει καταφέρει να προωθήσει ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις. Αναλυτικότερα, η Κύπρος έχει προχωρήσει στην αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας (δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση), αλλά έχει και σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες και έχει προχωρήσει στην εφαρμογή ειδικών δράσεων.

Παραμένουν ίδιες προκλήσεις

Οι σχετικές με την αγορά εργασίας προκλήσεις που προσδιορίστηκαν στις Συστάσεις ανά χώρα του 2022 και του 2023 αντιστοιχούσαν σε μεγάλο βαθμό σε εκείνες των Συστάσεων ανά χώρα του 2019 και του 2020 που είχε προχωρήσει το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Ειδικότερα, και τα 27 κράτη μέλη έλαβαν νέα και πανομοιότυπη επιμέρους Σύσταση ανά χώρα το 2023, η οποία τα προέτρεπε «να εντείνουν τις προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση». Εκτός από αυτή τη νέα επιμέρους σύσταση ανά χώρα 15 κράτη μέλη, και η Κύπρος είναι ένα από αυτά, δεν έλαβαν καμία πρόσθετη επιμέρους Σύσταση ανά χώρα σχετικά με την αγορά εργασίας το 2022 ή το 2023.

Τρέχει η εγκατάσταση των έξυπνων μετρητών

Νέο πρόγραμμα για τον Απρίλη – Το δίκτυο χρίζει αναβάθμισης σε αστικά κέντρα

Της ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Με γοργούς ρυθμούς προχωρά η εγκατάσταση των έξυπνων μετρητών από την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) οι οποίοι θα υποβοηθήσουν την προσπάθεια μείωσης κατανάλωσης του ηλεκτρικού ρεύματος από τα νοικοκυριά και τους καταναλωτές. Από τις 7 Φεβρουαρίου ξεκίνησε από την ΑΗΚ η μαζική εγκατάσταση των έξυπνων μετρητών σε όλες τις πόλεις και η διαδικασία αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2028. Δίνοντας προτεραιότητα στις αστικές περιοχές καθώς εκεί εντοπίζονται οι ανάγκες για την αναβάθμιση του δικτύου, η ΑΗΚ προχώρησε και ολοκλήρωσε την εγκατάσταση των έξυπνων μετρητών στη Λευκωσία μεταξύ των οδών Στασίνου, Διγενή Ακρίτα και Τζων Κένεντυ, στη Λεμεσό σε Γερασόγεια και Αγιο Αθανάσιο και παραλιακά στον Εναέριο και Νεάπολη, στη Λάρνακα στην περιοχή Φοινικούδες και στην Πάφο στην Κάτω Πάφο.

Ακολούθως, η ΑΗΚ προχωρά με την εγκατάσταση έξυπνων μετρητών στην περιοχή της Έγκωμης, στο μετόχι του Κύκκου, στην οδό Γρίβα Διγενή, στην οδό Μακεδονίτισσας, αλλά και σε κεντρικές λεωφόρους στη Λεμεσό, τη Λάρνακα, το Παραλίμνι και την Πάφο. Όπως πληροφορούμαστε η εγκατάσταση στις συγκεκριμένες περιοχές αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός των επόμενων ημερών, ενώ στις αρχές του Απρίλη η ΑΗΚ αναμένεται να εκδώσει καινούργιο πρόγραμμα εγκατάστασης έξυπνων μετρητών.

Ορίζοντας το 2028

Με βάση το χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση ολόκληρου του έργου

Επιδίωξη των μετρητών είναι να κάνουν το δίκτυο έξυπνο και να προσφέρουν ευελιξία στον καταναλωτή σε πραγματικό χρόνο.

αναμένεται ότι μέχρι το 2028 θα εγκατασταθούν 500 χιλιάδες έξυπνοι μετρητές σε όλη την Κύπρο, ενώ ο στόχος της ΑΗΚ για το τέλος του 2025 είναι να ολοκληρωθεί την εγκατάσταση 150 χιλιάδων μετρητών σε αστικές περιοχές.

Τα συνεργεία της ΑΗΚ εργάζονται συνεχόμενα και τα Σαββατοκύριακα, ώστε να μπορούν να διεκπεραιώνουν και τις υπόλοιπες εργασίες στις οποίες πρέπει να ανταποκριθούν αλλά και για να τηρηθούν τα σχετικά χρονοδιαγράμματα.

Σημειώνεται ότι η ΑΗΚ κατάφερε για την υλοποίηση του έργου αυτού, που θα ολοκληρωθεί σε βάθος τριετίας, να εξασφαλίσει €35 εκατομμύρια από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ. Οφείλει ωστόσο να τη-

ρήσει το χρονοδιάγραμμα για την εγκατάσταση αλλιώς κινδυνεύει να απολέσει το κονδύλι των €35 εκατομμυρίων από το Ταμείο, σύμφωνα με όσα μας έχουν λεχθεί από μέλους της ΑΗΚ.

Η διαδικασία

Αυτό ουσιαστικά που θα γίνει, είναι να αντικατασταθεί ο υφιστάμενος μετρητής που έχει ο καθένας στο σπίτι του, με τον νέο έξυπνο μετρητή της ΑΗΚ, χωρίς κόστος για τον καταναλωτή. Η όλη διαδικασία δεν διαρκεί πάνω από 20 λεπτά, ωστόσο για την ασφαλή αντικατάσταση του μετρητή απαιτείται διακοπή της παροχής για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με την ΑΗΚ τα συνεργεία θα κτυπούν πόρτες με σκοπό την ενημέρωση των

ενοίκων ότι επίκειται τοποθέτηση μετρητή, ενώ σε περίπτωση που δεν βρίσκεται κάποιος εντός οικίας, θα ενημερώνεται γραπτώς με σημείωμα ότι έγινε η τοποθέτηση. Διευκρινίζεται ακόμα ότι στην περίπτωση που ο ένοικος απουσιάζει και ο μετρητής βρίσκεται σε σημείο που δεν μπορεί να γίνει η διαδικασία, τότε θα ενημερώνεται επίσης με σημείωμα για να αποταθεί στο αρμόδιο τμήμα ώστε να διεκπεραιήσει ημέρα και ώρα για τοποθέτησή.

Τα οφέλη

Ο νέος έξυπνος μετρητής, είναι ηλεκτρονική συσκευή που πέραν από τη μέτρηση ηλεκτρικής ενέργειας, προσφέρει κι άλλες επιπρόσθετες λει-

τουργίες, με βασικότερη τη δυνατότητα πληροφόρησης του ίδιου του καταναλωτή.

Πιο αναλυτικά, ο καταναλωτής θα μπορεί να βλέπει την ώρα που χρησιμοποιεί μια συσκευή, αν αυτή καταναλώνει περισσότερη ηλεκτρική ενέργεια απ' όταν τη χρησιμοποιεί ώρες μη αιχμής. Επομένως μέσα από αυτή την άμεση πληροφόρηση, ο κόσμος θα μπορεί να αλλάξει την ενεργειακή του συμπεριφορά για να μειώσει την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος. Σε σχέση με τα άλλα οφέλη αυτών των συσκευών, τονίζεται ότι οι λογαριασμοί της ΑΗΚ θα εκδίδονται ήλεκτρα και με ακρίβεια και παράλληλα αν κάποιος επιλέξει να λαμβάνουν τον λογαριασμό τους ηλεκτρονικά, θα τον λαμβάνουν την ίδια μέρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι από τα χρήματα που θα εξοικονομούνται μέσω της ηλεκτρονικής παραλαβής λογαριασμών θα μπορεί να επιλέξει ο πελάτης να στηρίξει το ένα από τα έξι φιλανθρωπικά ιδρύματα που έχει επιλέξει η ΑΗΚ να στηρίξει.

Επίσης, με τους έξυπνους μετρητές θα γίνεται πιο εύκολα ο εντοπισμός κάποιας βλάβης και συνεπώς και η επιδιόρθωσή της θα γίνεται πολύ πιο γρήγορα. Θα υπάρχει ακόμη η δυνατότητα προπληρωμής ενέργειας σε περιπτώσεις όπου κάποιος επιθυμούν να ενοικιάσουν ένα υποστατικό για σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπλέον, με την τοποθέτηση των έξυπνων μετρητών δεν θα απαιτούνται επισκέψεις από συνεργεία της ΑΗΚ, εξοικονομώντας χρόνο και πόρους.

Τέλος, με την εγκατάσταση των έξυπνων μετρητών, θα προλαμβάνονται και θα ανιχνεύονται περιπτώσεις ρευματοκλοπιών.

Η πραγματική σύγκλιση με την Ε.Ε. είναι ακόμη μακριά

Μόνο οι Βούλγαροι έχουν μικρότερη αγοραστική δύναμη από τους Έλληνες

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Στο 70% του κοινοτικού μέσου όρου διαμορφώθηκε στην Ελλάδα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης το 2024, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις της Eurostat.

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν μεν μικρή βελτίωση σε σύγκριση με το 2023 και επαναφορά στα προ του 2015 επίπεδα, όμως σε καμία περίπτωση δεν σημαίνουν ότι έχει επέλθει ή έστω ότι πλησιάζει η σύγκλιση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προβληματισμό την ίδια ώρα προκαλούν τα στοιχεία του οργανισμού εμπορίου και ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNCTAD) σχετικά με το επίπεδο ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς (inclusive growth) στην Ελλάδα, με τη χώρα μας να λαμβάνει μετά βίας βαθμό πάνω από τη βάση.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις που ανακοίνωσε χθες η Eurostat σχετικά με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ε.Ε.-27 το 2024 σε μονάδες αγοραστικής δύναμης, η Ελλάδα βρίσκεται στην προτελευταία θέση, πάνω μόνο από τη Βουλγαρία.

Αυτό και μόνον δείχνει την απόσταση που πρέπει να διανυθεί για την πολυπόθητη σύγκλιση, ακόμη και αν τα στοιχεία επηρεάζονται σε σημαντικό βαθμό από την εκτεταμένη φοροδιαφυγή. Η τελευταία άλλωστε δεν είναι και φαινόμενο. Κάθε άλλο, μάλιστα. Ήταν περισσότερο

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης επέστρεψε το 2024 στα επίπεδα του 2014.

εκτεταμένη –και μόνο λόγω της πολύ περιορισμένης χρήσης ψηφιακών πληρωμών– το 2009, όταν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας βρισκόταν στο 92% του κοινοτικού μέσου όρου.

Τελευταία φορά που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης διαμορφώθηκε στην Ελλάδα στο 70%

του κοινοτικού μέσου όρου ήταν το 2014. Από το 2015 μέχρι και το 2023 βρισκόταν κάτω από το 70% του κοινοτικού μέσου όρου, με τις χειρότερες επιδόσεις να καταγράφονται το 2020 (62% του κοινοτικού μέσου όρου), απόρροια της πανδημίας.

Από το 2021 ξεκίνησε η άνοδος, οπότε διαμορφώθηκε στο 64%, για να φθάσει στο 70% του κοινοτικού μέσου όρου το 2024.

Στις πρώτες θέσεις βρίσκονται το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να βρίσκεται στο 141%

και στο 111% πάνω από τον κοινοτικό μέσο όρο. Το Βέλγιο, η Αυστρία, η Γερμανία, η

Σουηδία, η Μάλτα και η Φινλανδία είναι τα άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. με κατά κεφαλήν ΑΕΠ άνω του μέσου όρου της Ε.Ε. Η Γαλλία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Ισπανία, η Τσεχία και η Σλοβενία βρίσκονται λιγότερο από 10% κάτω από τον μέσο όρο, ακολουθούμενες από τη Λιθουανία και την Πορτογαλία με 10% έως 20% χαμηλότερα.

Ακόμη κι αν τα στοιχεία της Eurostat έδειχναν την Ελλάδα σε καλύτερη θέση σε ό,τι αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης, τούτο δεν σημαίνει απαραίτητα υψηλό επίπεδο ανάπτυξης σε όλες τις διαστάσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε ο UNCTAD, εξετάζοντας το επίπεδο ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς σε 134 χώρες η γενική βαθμολογία της Ελλάδας είναι 53 (με άριστα το 100), γεγονός που την κατατάσσει στην 36η θέση, πολύ χαμηλότερα από όλες τις χώρες της Ε.Ε. (με εξαίρεση τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία). Τη χαμηλότερη βαθμολογία (29,9) λαμβάνει η χώρα μας σε ό,τι αφορά την οικονομία, ενώ μη ικανοποιητικές είναι οι επιδόσεις σε ό,τι αφορά το περιβάλλον (50,7) και την ισότητα (58). Υψηλή, αντιθέτως, είναι η βαθμολογία της Ελλάδας σε ό,τι αφορά τις συνθήκες διαβίωσης (89,6).

Τις υψηλότερες βαθμολογίες μεταξύ των 134 χωρών έχουν το Λουξεμβούργο, η Δανία και η Νορβηγία.

Σημαντική άνοδος της ελληνικής βιομηχανίας την τελευταία τριετία

Στο 15,4% έφτασε το 2024 το μερίδιο της βιομηχανίας στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της οικονομίας, έναντι 13,3% το 2015, ποσοστό το οποίο ήταν το χαμηλότερο που σημειώθηκε κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης και από 15,8% το 2006, πριν από την έναρξη αυτής, αναφέρει το εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων της Alpha Bank. Το δελτίο αναδεικνύει την αύξηση της συμβολής της ελληνικής βιομηχανίας στην άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας. «Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός», αναφέρει, «ότι από την πλευρά της παραγωγής, η άνοδος της ΑΠΑ το 2024 προήλθε σε σημαντικό βαθμό από τον δευτερογενή τομέα της οικονομίας και κατά βάση από τη βιομηχανία.

Συγκεκριμένα, για πρώτη φορά από το 2017, δηλαδή από την επιστροφή της Ελλάδας σε θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης –με εξαίρεση το 2020– η συμβολή της βιομηχανίας ξεπέρασε αυτήν του τομέα των υπηρεσιών, παρά την επίδοση-ρεκόρ του τουρισμού κατά την περυσινή χρονιά. Η σημαντική συνεισφορά της βιομηχανίας στην οικονομική δραστηριότητα, συνολικά την τελευταία τριετία, εδράζεται στην ενίσχυση των επενδύσεων και του εξαγωγικού προσανατολισμού του κλάδου, ενώ αντανακλά και την άνοδο της απασχόλησης, με το 15,8% των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν στο διάστημα αυτό να προέρχεται από τη βιομηχανία».

Για το σύνολο των κλάδων της οικονομίας, η ΑΠΑ (για εναλλακτική του ΑΕΠ μέτρηση της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας) το 2024 αυξήθηκε κατά 1,8%, με

τη συμβολή του δευτερογενούς τομέα να διαμορφώνεται σε 1 ποσοστιαία μονάδα (π.μ.), του τριτογενούς τομέα σε 0,8 π.μ. και του πρωτογενούς τομέα να είναι οριακά αρνητική. Ειδικότερα, η ΑΠΑ της βιομηχανίας αυξήθηκε κατά 6,4% πέρυσι, ενώ η ΑΠΑ των κατασκευών κατά 4,2%. Η ΑΠΑ των κλάδων που σχετίζονται με τον τουρισμό αυξήθηκε κατά 1,5%.

Επίσης, το δελτίο (επικεφαλής οικονομολόγος ο Παναγιώτης Κα-

Για πρώτη φορά από το 2017 η συμβολή της στην οικονομία ξεπέρασε αυτήν του τομέα των υπηρεσιών, παρά το ρεκόρ του τουρισμού.

πόπουλος) σημειώνει ότι οι επενδύσεις στη βιομηχανία αυξάνονται σταθερά από το 2018, με τις σωρευτικές επενδύσεις της περιόδου 2018-2023 να υπερβαίνουν τα 28 δισ. ευρώ και το 54% εξ αυτών να έχουν κατευθυνθεί στη μεταποίηση. Το μερίδιο των βιομηχανικών επενδύσεων στις συνολικές επενδύσεις την ίδια περίοδο αυξήθηκε στο 17,2% το 2023, όταν τα χρόνια πριν από την κρίση κινούνταν σταθερά σε μονοψήφια ποσοστά.

Επίσης, έχει αυξηθεί σημαντικά η εξαγωγική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων, με τις βιομηχανικές εξαγωγές να αντιπροσωπεύουν πλέον το 71,4% των συνολικών εξαγωγών αγαθών, από 67,2% το 2017 και πρωταγωνιστή τον κλάδο των βασικών μετάλλων.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Παράδοξο Γαστρονομικό

Πασχαλινό Ταξίδι

Κυριακή 6 Απριλίου | 11:00-18:00

Ζήστε ένα Παραδοσιακό Πασχαλινό Φεστιβάλ, όπου η παράδοση συναντά την ψευδαίσθηση!

Βιωματικά Παραδοσιακά Εργαστήρια:

- Φλαούνες και κουλούρια με τον Chef Χρίστο Χριστοδούλου
- Μακαρόνια του σκλιντζιού και ττερτζελλούθκια
- Βάψιμο αυγών με οργανικά προϊόντα
- Κατασκευή λαμπάδας με μελισσοκέρι

Διαδραστικές Πασχαλινές Εμπειρίες για όλη την οικογένεια!

- Σοκολατένιες δημιουργίες για παιδιά παρέα με την ΚΕΑΝΙΤΑ
- Παραδοσιακές χειροτεχνίες και γευσίγινωσις τοπικών προϊόντων

Χώρος Εκδηλώσεων Paradox Museum Limassol, Πολιτιστικό Κέντρο Τρακασόλ, Μαρίνα Λεμεσού
Περισσότερες πληροφορίες και κρατήσεις: 25 051 758 | paradoxmuseumlimassol.com

Διοργανωτής

Υποστηρικτές

Ψηφιακός Συνεργάτης

Χορηγοί Επικοινωνίας

paradox museum

KEANITA

BELLAGIO

EventDr

wizguide

LOVE 100%

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΜΕ ΑΠΟΨΗ

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Βαρύ το τίμημα των δασμών για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες Ι.Χ.

Porsche και Mercedes υπολογίζουν ζημιές έως και 3,4 δισ. ευρώ

Καίριο πλήγμα στις ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες αναμένεται να καταφέρει η απόφαση του Αμερικανού προέδρου να προχωρήσει από τις 3 Απριλίου στην επιβολή δασμών ύψους 25% σε όσα αυτοκίνητα εισάγονται στις ΗΠΑ. Ο κλάδος είναι ήδη ευάλωτος και ιδιαίτερος οι αυτοκινητοβιομηχανίες της μεγαλύτερης ευρωπαϊκής οικονομίας, της Γερμανίας, που αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών ευρωπαϊκών αυτοκινήτων στις ΗΠΑ. Σύμφωνα με την εταιρεία έρευνών JATO Dynamics, οι τρεις emblematicές αυτοκινητοβιομηχανίες της Γερμανίας, Volkswagen, Mercedes-Benz και BMW αντιπροσωπεύουν το 73% των εξαγωγών ευρωπαϊκών αυτοκινήτων στις ΗΠΑ.

Το μέγεθος του πλήγματος μπορεί να γίνει αντιληπτό από την αξία των οχημάτων που εξήγαγαν το περασμένο έτος στις ΗΠΑ οι ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες: η συνολική τους αξία έφτασε στα 38,4 δισ. ευρώ, καταγράφοντας μείωση 4,6% σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο έτος, σύμφωνα με την Ένωση Ευρωπαϊκών Κατασκευαστών Αυτοκινήτων. Η αμερικανική αγορά είναι, άλλωστε, η σημαντικότερη για τις εξαγωγές των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών και ιδιαίτερος για τα ακριβά οχήματα, καθώς στις ΗΠΑ εξάγονται σχεδόν ένα στα τρία οχήματα της Porsche και περίπου ένα στα έξι οχήματα της BMW.

Ομοίως και η BMW δεν έκρυβε την ανησυχία της το τελευταίο διάστημα και προ ημερών προειδοποίησε πως η κλιμακούμενη ένταση στο διεθνές εμπόριο θα την πλήξει και υπολογίζει ότι θα της προκαλέσει ζημιά ύψους ενόσ δισ. δολ.

Η συνολική αξία των οχημάτων που εξήγαγαν το περασμένο έτος στις ΗΠΑ οι ευρωπαϊκές αυτοκινητοβιομηχανίες έφτασε στα 38,4 δισ. ευρώ.

Όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, το πλήγμα των μονάδων παραγωγής εντός ΗΠΑ. Το χειρότερο πλήγμα αναμένεται να δεχθούν οι Porsche AG και Mercedes-Benz που υπολογίζουν πως οι ζημιές από τους δασμούς μπορεί να φτάσουν στα 3,4 δισ. ευρώ, ποσό αντίστοιχο των 3,7 δισ. δολ., ουσιαστικά να εξαφανίσουν το ένα τέταρτο των εσόδων τους το επόμενο έτος.

Η αμερικανική αγορά είναι η σημαντικότερη για τις εξαγωγές των γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών και ιδιαίτερος για τα ακριβά οχήματα, καθώς στις ΗΠΑ εξάγονται σχεδόν ένα στα τρία οχήματα της Porsche και περίπου ένα στα έξι οχήματα της BMW.

Ομοίως και η BMW δεν έκρυβε την ανησυχία της το τελευταίο διάστημα και προ ημερών προειδοποίησε πως η κλιμακούμενη ένταση στο διεθνές εμπόριο θα την πλήξει και υπολογίζει ότι θα της προκαλέσει ζημιά ύψους ενόσ δισ. δολ.

Όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές, το πλήγμα των μονάδων παραγωγής εντός ΗΠΑ. Το χειρότερο πλήγμα αναμένεται να δεχθούν οι Porsche AG και Mercedes-Benz που υπολογίζουν πως οι ζημιές από τους δασμούς μπορεί να φτάσουν στα 3,4 δισ. ευρώ, ποσό αντίστοιχο των 3,7 δισ. δολ., ουσιαστικά να εξαφανίσουν το ένα τέταρτο των εσόδων τους το επόμενο έτος.

και η μετοχή της Volkswagen σημείωσε χθες πτώση 5,1% εν μέρει και επειδή δεν διαθέτει μονάδα παραγωγής εντός των ΗΠΑ για τα μοντέλα των Audi και Porsche. Παράλληλα, οι μετοχές των Mercedes-Benz, BMW και Daimler Truck υποχώρησαν 3,5%, ενώ της Continental που προμηθεύει εξαρτήματα τις αυτοκινητοβιομηχανίες υποχώρησαν 2,9%. Παραδόξως, πάντως, το γερμανικό οικονομικό ινστιτούτο Ifo εκτιμά πως η οικονομία της Γερμανίας δεν θα δεχθεί το χειρότερο πλήγμα, καθώς προβλέπει ότι τους πρώτους έξι μήνες μετά την επιβολή των δασμών το γερμανικό ΑΕΠ θα είναι μόνο κατά 0,18% μικρότερο, όταν το ΑΕΠ του Μεξικού και του Καναδά θα μειώνονται για τον ίδιο λόγο κατά 1,81% και 0,6% αντίστοιχα. Κι ενώ πολλοί σπεύδουν να προειδοποιήσουν πως οι δασμοί

θα αποβούν όχι μόνον εις βάρος των εμπορικών εταιρών των ΗΠΑ αλλά και εις βάρος και των Αμερικανών καταναλωτών εφόσον θα εκτοξεύσουν στα ύψη τις τιμές των οχημάτων, κατά γενική ομολογία θα υπάρξει ένας κερδοσύνθετος: η Tesla και ο Ελον Μασκ. Όπως επισημαίνει ο Γκάρρετ Νέλσον, αναλυτής της CFRA Research, η Tesla «είναι λιγότερο εκτεθειμένη» στους δασμούς από όλους, επειδή διαθέτει εγχώρια παραγωγή. Η Tesla διαθέτει μεγάλες μονάδες παραγωγής στην Καλιφόρνια και στο Τέξας που παράγουν όσα οχήματά της πωλούνται εντός των ΗΠΑ. Είναι επομένως σε μεγάλο βαθμό προστατευμένη από τους δασμούς σε αντίθεση με τους μεγαλύτερους ανταγωνιστές της, τη γερμανική Volkswagen αλλά και τη Hyundai Motor της Νότιας Κορέας καθώς και την αμερικανική

General Motors, που αναμένεται να πληγούν τα μέγιστα. Ειδικότερα, για τη Hyundai ο κίνδυνος είναι μεγάλος, μολονότι διαθέτει μονάδες παραγωγής στις πολιτείες της Αλαμπάμα και της Τζόρτζια και μέσα στην εβδομάδα ανακοίνωσε σχέδιο επέκτασή της αξίας 21 δισ. δολ. Σύμφωνα, όμως, με την εταιρεία δεδομένων Global Data, το περασμένο έτος εισήγαγε στις ΗΠΑ πάνω από ένα εκατ. οχήματα, δηλαδή περισσότερο από το 50% των πωλήσεων της στη χώρα. «Οι κερδοσύνθετοι θα είναι ελαχίστοι», προβλέπει ο Σαμ Φιοράνι, αντιπρόεδρος της AutoForecast Solutions, εταιρείας εκτιμήσεων και προβλέψεων για την παγκόσμια αγορά οχημάτων. Όπως τονίζει ο ίδιος, «οι καταναλωτές θα χάσουν σαφώς επειδή θα περιοριστούν οι επιλογές τους, ενώ παράλληλα θα αυξηθούν οι τιμές».

Ισχυρή και καλά στοχευμένη απάντηση στα μέτρα Τραμπ προετοιμάζει η Κομισιόν

Της ανταποκριτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗ

Για «έγκαιρη, ισχυρή και καλά στοχευμένη» απάντηση δεσμεύεται η Κομισιόν έναντι των νέων δασμών του προέδρου των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ στις εισαγωγές αυτοκινήτων ύψους 25%, που κλιμακώνουν τον εν εξελίξει εμπορικό πόλεμο ανάμεσα στις δύο πλευρές του Ατλαντικού.

«Έχουμε την ανακοίνωση για τα αυτοκίνητα. Την επόμενη εβδομάδα αντιλαμβανόμαστε ότι θα τεθεί σε ισχύ νέο πακέτο μέτρων από τις ΗΠΑ, των «αντιμετρικών δασμών». Λυπούμαστε για όλα αυτά, αλλά ταυτόχρονα προετοιμαζόμαστε», τόνισε εκπρόσωπος της Κομισιόν. Ο ίδιος πρόσθεσε ότι, αν και δεν μπορεί να ανακινώθει το πότε ακριβώς θα υπάρξει η ευρωπαϊκή «απάντηση», εντούτοις αυτή «θα είναι έγκαιρη, ισχυρή, καλά στοχευμένη και θα έχει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα».

Νωρίτερα, τη βαθιά λύπη της

είχε εκφράσει η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, η οποία έχει επανειλημμένως δηλώσει την αντίθεσή της σε τέτοιου είδους μονομερείς ενέργειες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη διαλόγου και σεβασμού των διεθνών εμπορικών κανόνων.

«Οι δασμοί είναι φόροι – κακοί για τις επιχειρήσεις, χειρότεροι για τους καταναλωτές εξίσου στις ΗΠΑ και στην Ε.Ε.», σημείωσε σε δήλωσή της, προ-

«Αποστολή» του επιτρόπου Μάρος Σέφκοβιτς στο Πεκίνο, όπου εκτιμάται ότι θα επιχειρήσει νέα προσέγγιση με την Κίνα.

σθέτοντας ότι η Κομισιόν θα αξιολογήσει τον αντίκτυπο των μέτρων, καθώς και άλλους αμερικανικούς δασμούς που προγρα-

Οι δασμοί είναι φόροι, κακοί για τις επιχειρήσεις, χειρότεροι για τους καταναλωτές εξίσου στις ΗΠΑ και στην Ε.Ε., σημείωσε η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

ματίζονται τις επόμενες ημέρες. Η Ε.Ε., άλλωστε, καθυστέρησε την εφαρμογή των αντιμετρικών της – της επαναφοράς δηλαδή

δασμών που βρίσκονται σε αποστολή από το 2023 ως απάντηση στους αμερικανικούς δασμούς του 2018 – προκειμένου να δώσει

χρόνο στις διαπραγματεύσεις με την Ουάσινγκτον. Ωστόσο η νέα προσπάθεια προετοιμάστηκε με τους Αμερικανούς υπουργούς του αρμόδιου επιτρόπου Μάρος Σέφκοβιτς αυτή την εβδομάδα στην Ουάσινγκτον δεν φαίνεται να απέδωσε καρπούς.

«Καταστροφικό μήνυμα» για το ελεύθερο εμπόριο χαρακτήρισε την απόφαση Τραμπ η ένωση γερμανικών αυτοκινητοβιομηχανιών (VDA), ενώ προειδοποίησε ότι οι δασμοί θα επηρεάσουν αρνητικά τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού και θα αυξήσουν το κόστος για τους καταναλωτές διεθνώς. Ζήτησε μάλιστα άμεσες διαπραγματεύσεις μεταξύ ΗΠΑ και Ε.Ε.

Εάν πράγματι εφαρμοστούν οι δασμοί θα υπάρξουν συνέπειες σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς πέτυχε οι εισαγωγές αυτοκινήτων στις ΗΠΑ από Ε.Ε., Ιαπωνία, Μεξικό και Νότια Κορέα ήταν ύψους 214 δισ. δολαρίων.

Όμως, η ευρωπαϊκή αυτοκινητοβιομηχανία βρίσκεται σε ακόμα πιο δυσχερή θέση, καθώς

αντιμετωπίζει ήδη μειωμένες πωλήσεις λόγω του ανταγωνισμού με τα φθηνότερα κινεζικά αυτοκίνητα που εισάγονται στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη σημασία αποκτά η «αποστολή» του Μάρος Σέφκοβιτς στο Πεκίνο, όπου βρίσκεται από χθες, καθώς ενώ η Κομισιόν επέβαλε πέρυσι δασμούς ύψους 35% στις εισαγωγές κινεζικών ηλεκτρικών αυτοκινήτων για πρακτικές αθέμιτου ανταγωνισμού, εκτιμάται ότι πλέον θα επιχειρήσει νέα προσέγγιση με την Κίνα.

Παρά το ότι ο Σέφκοβιτς αναμένεται να θέσει στις επαφές του με Κινέζους αξιωματούχους τις ευρωπαϊκές ανησυχίες για την ανισορροπία στις εμπορικές σχέσεις και τις μακροχρόνιες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές εταιρείες στην Κίνα, σε άρθρο γνώμης της η κινεζική αγγλόφωνη εφημερίδα Global Times καλεί την Ευρώπη να κάνει πλέον μια «λογική επιλογή», στρεφόμενη περισσότερο προς το Πεκίνο.

Παρέμβαση της Κίνας για τα δύο λιμάνια του Παναμά

Αν και είχε αντικρούσει με ειρωνεία τις κατηγορίες του Ντόναλντ Τραμπ πως ελέγχει τη διώρυγα του Παναμά, η Κίνα προσπαθεί τώρα να αποτρέψει την πώληση των δύο λιμένων της διώρυγας σε αμερικανικών συμφερόντων κοινοπραξία, της οποίας ηγείται ο επενδυτικός κολοσσός BlackRock. Προσπαθεί εν ολίγοις να αποθαρρύνει τον Λι Κα-Σινγκ, τον 96χρονο μεγιστάνα, που μέσω της εταιρείας του CK Hutchison ελέγχει τα δύο λιμάνια και έχει συμφωνήσει την πώλησή τους. Για τον σκοπό αυτό το Πεκίνο έδωσε εντολή στις κρατικές εταιρείες της Κίνας να διακόψουν κάθε συνεργασία με τις επιχειρήσεις του Λι. Η εντολή έχει δοθεί από την προηγούμενη εβδομάδα, με τη διευκρίνιση ότι

δεν πρόκειται να πληγούν υπό καμία έννοια οι ήδη υφιστάμενες σχέσεις συνεργασίας.

Σύμφωνα με τις νέες οδηγίες, οι κρατικές επιχειρήσεις δεν θα παίρνουν αυτομάτως άδεια για συνεργασία με τον εν λόγω μεγισ-
Πιέσεις στην CK Hutchison για να μην προχωρήσει η πώλησή τους στην BlackRock.

τανα. Ταυτοχρόνως οι ρυθμιστικές αρχές διερευνούν τις επενδύσεις που έχει ο οικογένεια του Λι στην Κίνα και στο εξωτερικό για να καταγράψουν το εύρος των επιχειρηματικών συμφωνιών

του. Η εντολή για μη σύναψη νέων συμφωνιών δεν συνεπάγεται την απαγόρευση συνεργασίας κρατικών εταιρειών με επιχειρήσεις που έχουν δεσμούς με τον Λι. Εντείνει όμως την πίεση στον 96χρονο μεγιστάνα. Η είδηση προκάλεσε αρχικά υποχώρηση των μετοχών της CK Hutchison που, ωστόσο, αργότερα επανήλθαν σε ανοδική πορεία, καθώς οι επενδυτές άρχισαν να παρακολουθούν τις εξελίξεις σε σχέση με την προγραμματισμένη στις 2 Απριλίου πώληση των δύο λιμένων. Η επίμαχη πώληση, που αναμένεται να αποφέρει στην CK Hutchison περισσότερα από 19 δισ. δολ., προκάλεσε την αντίδραση του Πεκίνου όταν ο Ντόναλντ Τραμπ σχολίασε με ικανοποίηση πως επαναφέρει

τον έλεγχο της διώρυγας σε αμερικανικά χέρια και απομακρύνει το στρατηγικής σημασίας περιουσιακό στοιχείο από την επιρροή της Κίνας.

Η Κίνα έχει άλλωστε ανακινώσει πως διερευνά παράλληλα ενδεχόμενες κινδύνους για την εθνική της ασφάλεια και πιθανές παραβιάσεις του θεμιτού ανταγωνισμού στην επίμαχη συμφωνία. Παραμένει, πάντως, αμφίβολο κατά πόσον έχει τη δυνατότητα το Πεκίνο να επηρεάσει την πορεία της πώλησης, δεδομένου ότι δεν εμπλέκονται λιμένες ούτε της Κίνας ούτε του Χονγκ Κονγκ. Σε ό,τι αφορά τις ενδεχόμενες ζημιές στην CK Hutchison εξαιτίας της εντολής για μη σύναψη νέων συμφωνιών, αναμένεται να είναι περιορισμένες.

Η πώληση των δύο λιμένων στη διώρυγα του Παναμά αναμένεται να αποφέρει στην CK Hutchison περισσότερα από 19 δισ. δολάρια.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μάχη για την ανάπτυξη
ανθρωποειδών ρομπότ

Του POMPIN MAK / REUTERS BREAKINGVIEWS

Τον Ιανουάριο ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ συγκέντρωσε τους πιο ισχυρούς επικεφαλής εταιρειών της χώρας, μεταξύ των οποίων ο ιδρυτής της Huawei Ρεν Ζενγκφάι και της Alibaba Τζακ Μα, σε μια συνάντηση με μεγάλη δημοσιότητα. Ανάμεσά τους ήταν ο Γουάνγκ Σινγκσίγκ, ο 35χρονος διευθύνων σύμβουλος της ελάχιστη γνωστής startup ρομποτικής Unitree Robotics. Η άνοδος της στις κορυφαίες βιομηχανικές τάξεις της χώρας υπογραμμίζει την αυξανόμενη σημασία του κλάδου στην οικονομία των 19 τρις δολαρίων.

Ένας από τους κύριους παράγοντες για τις χώρες που αναζητούν ρομπότ είναι η αλλαγή των δημογραφικών στοιχείων. Στην Κίνα ένας ταχέως γηρασμένος πληθυσμός, σε συνδυασμό με τους νέους που απορρίπτουν τις θέσεις εργασίας στα εργοστάσια, έχει οδηγήσει σε κρίση εργασίας: το 2021 οι αξιωματούχοι πρόεβλεψαν έλλειψη σχεδόν 30 εκατομμυρίων εργαζομένων στη μεταποίηση έως το 2025.

Το εργατικό δυναμικό της Κίνας πρόκειται να συρρικνωθεί κατά περίπου 645 εκατομμύρια έως το 2045. Για μια οικονομία που εξαρτάται από τις εξαγωγές, αυτές οι τάσεις κινδυνεύουν να εκτροχιάσουν τον στόχο του προέδρου Σι Τζινπίνγκ για διπλασιασμό του κατά κεφαλή ΑΕΠ έως το 2035 από τα επίπεδα του 2020. Δεν είναι περίεργο που οι εγχώριοι πρωταθλητές, από την BYD έως τη Xiaomi, αγωνίζονται για να αυτοματοποιηθούν τις γραμμές παραγωγής τους.

Ωστόσο, ενώ η Κίνα μπορεί να υπερηφανεύεται για το μεγαλύτερο μερίδιο στον κόσμο στα βιομηχανικά ρομπότ, οι περισσότερες από αυτές τις μηχανές είναι σχετικά χαμηλής τεχνολογίας: σταθεροί βραχίονες που χρησιμοποιούνται συνήθως για συγκόλληση, βαφή, συναρμολόγηση και άλλες επαναλαμβανόμενες εργασίες. Είναι μια αγορά στην οποία κυριαρχούν λίγοι κατασκευαστές στην Ιαπωνία, στη Γερμανία και στην Ελβετία.

Τα μηχανήματα όμως γίνονται όλο και πιο εξελιγμένα. Χάρη στην πρόοδο στην τεχνητή νοημοσύνη, στα τσιπ και στο λογισμικό, οι ΗΠΑ και η Κίνα αγωνίζονται τώρα για την ανάπτυξη ανθρωποειδών

ρομπότ που μπορούν να αναπτυχθούν σε εργοστάσια, εστιατόρια, νοσοκομεία, ακόμη και νοικοκυριά. Ο διευθύνων σύμβουλος της Nvidia Τζένσεν Χουάνγκ δήλωσε πρόσφατα ότι σε λιγότερο από πέντε χρόνια τα ανθρωποειδή ρομπότ θα χρησιμοποιούνται ευρέως στην κατασκευή, ενώ το αφεντικό της Tesla Ελον Μασκ τα αποκάλεσε κάποτε το «μεγαλύτερο προϊόν που έχει κατασκευαστεί ποτέ».

Οι αναλυτές της Bank of America προβλέπουν ότι οι επτήσεις παγκόσμιες αποστολές θα φθάσουν στο 1 εκατ. μονάδες έως το 2030, κυρίως λόγω της βιομηχανικής ζήτησης και των πρώιμων εφαρμογών στην εκπαίδευση και στις υπηρεσίες, ενώ αναλυτές της BofA Global Research προβλέπουν ότι η μέση τιμή πώλησης θα είναι περίπου 20.000 δολάρια ανά μονάδα εκείνη τη στιγμή, υποδηλώνοντας ένα μέγεθος αγοράς 20 δισ. δολαρίων. Σε 30 χρόνια ο πληθυσμός των ρομπότ θα ξεπεράσει τα 3 δισ., αντικαθιστώντας το μισό εργατικό δυναμικό στον τομέα των υπηρεσιών.

Ωστόσο θα απαιτηθούν σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις για τα λεγόμενα ρομπότ γενικής χρήσης, τα οποία μπορούν να προσαρμοστούν σε διάφορα περιβάλλοντα για να εκτελέσουν τις περισσότερες εργασίες που κάνουν οι άνθρωποι. Τα τρέχοντα μοντέλα μηχανικών μάθησης και AI απέχουν ακόμη πολύ από αυτά.

Η Κίνα, επίσης, εξακολουθεί να εξαρτάται από ξένες εταιρείες για πολλά εξαρτήματα, αν και οι τοπικοί προμηθευτές μειώνουν σταθερά τη διαφορά, ενώ η κυβέρνηση έχει ρίξει το βάρος της για να σπηριζεί τον κλάδο με γενναίες επιδοτήσεις.

Οι ΗΠΑ παραμένουν ο παγκόσμιος ηγέτης στο λογισμικό, στην τεχνητή νοημοσύνη και στα τσιπ – όλα απαραίτητα για την εκπαίδευση ανθρωποειδών.

Το Unitree, για παράδειγμα, βασίζεται στους ημιαγωγούς της Nvidia, γεγονός που καθιστά τις αλυσίδες εφοδιασμού της χώρας ευάλωτες στις κυρώσεις και στους τεχνολογικούς περιορισμούς της Ουάσιγκτον. Το πρώιμο προβάδισμα της Κίνας στη μάχη των ρομπότ φαίνεται στην καλύτερη περίπτωση αδύναμη.

Για πολλά χρόνια η ενεργειακή ασφάλεια και η οικονομική ανάπτυξη ήταν συνυφασμένες με το πετρέλαιο, για χάρη του οποίου έχουν γίνει πόλεμοι και στρατιωτικές επεμβάσεις και έχουν συμμαχήσει δημοκρατικές χώρες της Δύσης με αυταρχικά καθεστάτα. Τα τελευταία χρόνια, όμως, η ενεργειακή ασφάλεια και η οικονομική ανάπτυξη γίνονται όλο και περισσότερο συνώνυμα της ηλεκτρικής ενέργειας και η παγκόσμια ζήτηση για ενέργεια αυξάνεται με γεωμετρικούς ρυθμούς.

Και όπως όλα δείχνουν, η ηλεκτρική ενέργεια θα κυριαρχήσει πλήρως στο εγγύς μέλλον και σύντομα η ζήτηση για ενέργεια θα εκτοξευθεί στη στρατόσφαιρα. Καθοριστικοί παράγοντες είναι τα άκρως ενεργοβόρα κέντρα δεδομένων, η εξίσου ενεργοβόρα βιομηχανία των κρυπτονομισμάτων, η υπολογιστική νέφους του Ιντερνερτ, η στροφή στην ηλεκτροκίνηση αλλά και η παραγωγή υδρογόνου.

Όπως σχολιάζει σχετικό ρεπορτάζ της Wall Street Journal, μια οικονομία που θα εξαρτάται από την ηλεκτρική ενέργεια θα είναι όμως διαφορετική από την οικονομία του πετρελαίου, καθώς προϋποθέτει ιλιγγιώδεις επενδύσεις στην παραγωγή, στη διανομή και στη μεταφορά ενέργειας. Παράλληλα συνεπάγεται πιέσεις προς τις πολιτικές ηγεσίες και τις ρυθμιστικές αρχές, καθώς η προσφορά και η τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας εξελίσσονται σε πολιτικά ευαίσθητο θέμα, όπως είναι έως τώρα η τιμή της βενζίνης και του πετρελαίου θέρμανσης. Η προηγούμενη περίοδος μεγάλης αύξησης της ζήτησης για ηλεκτρική ενέργεια, για την ακρίβεια η κατεχόμενη περίοδος στη διάρκεια της οποίας εκτοξεύθηκε στα ύψη η ζήτηση για ενέργεια, ήταν οι δεκαετίες του 1950 και του 1960. Τότε ανέβαινε το βιοτικό επίπεδο στις ανεπτυγμένες οικονομίες και οι κατοικίες των νοικοκυριών στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ γέμιζαν με οικιακές συσκευές. Σύμφωνα με τη συμβουλευτική εταιρεία για θέματα ηλεκτρικής ενέργειας Grid Strategies, εκείνα τα χρόνια η ζήτηση για ηλεκτρική ενέργεια αυξανόταν κατά περίπου 8% κάθε χρόνο. Μεσολάβησε μια περίοδος περιορισμένων αυξήσεων της ζήτησης και το 2000 η αύξηση της ζήτησης δεν υπερέβαινε

Το περασμένο έτος η ζήτηση για ενέργεια αυξήθηκε κατά 3% και σύμφωνα με εκτιμήσεις θα εξακολουθήσει να αυξάνεται με τουλάχιστον αυτόν τον ρυθμό τα επόμενα πέντε χρόνια.

Η προσφορά και η τιμή του ρεύματος εξελίσσονται σε πολιτικά ευαίσθητο θέμα, όπως είναι έως τώρα η τιμή της βενζίνης και του πετρελαίου θέρμανσης.

το 1% ετησίως, εν μέρει επειδή ο πληθυσμός αυξανόταν με πολύ χαμηλότερους ρυθμούς, δεν υπήρχαν τόσες εφαρμογές της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή, ενώ η ενέργεια χρησιμοποιείτο με πιο αποτελεσματικό τρόπο.

Το περασμένο έτος, όμως, η ζήτηση για ενέργεια αυξήθηκε κατά 3% και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Grid Strategies θα εξακολουθήσει να αυξάνεται με τουλάχιστον αυτόν τον ρυθμό τα επόμενα πέντε χρόνια. Από το 2022 έως σήμερα

οι εταιρείες κοινής ωφελίας έχουν αναβαθμίσει την πρόβλεψή τους για την αύξηση της ζήτησης και εκτιμούν πως το καλοκαίρι του 2029 η ζήτηση θα έχει εκτοξευθεί κατά 101 γιγαβάτ. Είναι, όμως, βέβαιο ότι τόσο η αμερικανική οικονομία όσο και ο υπόλοιπος κόσμος θα χρειάζονται μεγάλες ποσότητες πετρελαίου και φυσικού αερίου για αρκετές δεκαετίες ακόμη, και η σχιστολιθική επανάσταση στις ΗΠΑ έχει διασφαλίσει στην υπερδύναμη την κυριαρχία στην παραγωγή και των δύο. Οι υδρογονάνθρακες δεν είναι πια τόσο σημαντικοί για τις καθημερινές ανάγκες στις ΗΠΑ.

Η κατανάλωση βενζίνης, πετρελαίου θέρμανσης και καυσίμων αεροσκαφών παραμένει στάσιμη εδώ και δύο δεκαετίες. Σε ό,τι αφορά το φυσικό αέριο, επίσης η κατανάλωσή του παραμένει στάσιμη από το 2018, αν εξαιρέσουμε το αέριο που κρη-

σιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Στο μεταξύ, η όποια αβεβαιότητα μπορεί να απειλήσει την προσφορά ηλεκτρικής ενέργειας δεν έχει καμία σχέση με τους παράγοντες που έχουν κατά καιρούς απειλήσει την προσφορά πετρελαίου, όπως οι γεωπολιτικές εντάσεις, οι πόλεμοι και οι πολιτικές κρίσεις στις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες του Κόλπου και τυχόν εντάσεις στις σχέσεις τους με τη Δύση. Και όπως τα τελευταία χρόνια κατέγραψε η Ευρώπη, οι γεωπολιτικές εντάσεις με τη Ρωσία.

Η προσφορά ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να απειληθεί από τα ακραία καιρικά φαινόμενα και γενικότερα από φυσικές ή άλλες καταστροφές, από μεγάλες διακυμάνσεις στη ζήτηση, όπως, για παράδειγμα, από τη δραστηριότητα δημιουργίας κρυπτονομισμάτων ή από κάποιες αρνητικές μεταβολές του καιρού, όπως η έλλειψη πλοφάνειας και ανέμων.

Οι Καναδοί ακυρώνουν ταξίδια στις ΗΠΑ

Οι Καναδοί ήταν εδώ και καιρό οι κορυφαίοι διεθνείς ταξιδιώτες στις ΗΠΑ. Όχι πια. Από τη στιγμή που ο Ντόναλντ Τραμπ είπε ότι θα επιβάλει δασμούς στον Καναδά, ο τότε πρωθυπουργός Τζάστιν Τριντό ενθάρρυνε τους Καναδούς να αλλάξουν τα σχέδια των διακοπών τους και να εξερευνηθούν προορισμούς εκτός ΗΠΑ. Περισσότερο από τους δασμούς, τους εξόργισαν οι απειλές περί προσάρτησης, όπως καταγγέλλουν.

Οι κάτοικοι του Καναδά πραγματοποίησαν 13% λιγότερα αεροπορικά ταξίδια στις ΗΠΑ τον Φεβρουάριο από ό,τι πριν από ένα χρόνο, ενώ οι κερσαίες διελεύσεις μειώθηκαν επίσης κατά 23%. Το ταξιδιωτικό μπόκοιτάζ από τους γείτονες απειλεί να ανατρέψει τις τοπικές οικονομίες στις ΗΠΑ. Οι Καναδοί πραγματοποίησαν περίπου 20,2 εκατ. επισκέψεις στις ΗΠΑ το 2024. Ακόμη και μια μείωση της τάξεως του 10% θα μπορούσε να σημαίνει απώλεια

δαπάνων 2 δισ. δολαρίων και απώλεια 14.000 θέσεων εργασίας, σύμφωνα με την εμπορική ομάδα U.S. Travel Association. Ο Κρεγκ Τρόλιεμπ, ένας 34χρονος προγραμματιστής λογισμικού από το Οντάριο, και η σύζυγός του σχεδίαζαν να πάνε στην Αριζόνα τον Μάιο. Εξόδε-

Αλλάζουν σχέδια και επιλέγουν προορισμούς όπως το Μεξικό και η Καραϊβική.

ψαν περίπου 3.500 δολάρια σε πτήσεις, ξενοδοχεία, κράτηση Airbnb και ενοίκιαση αυτοκινήτου, ενώ σχεδίαζαν να ξεδέψουν ελεύθερα σε φαγητό και εκδρομές κατά τη διάρκεια του ταξιδιού των δύο εβδομάδων. Στις 8 Φεβρουαρίου, την ημέρα που ο Τριντό είπε στους

ηγέτες των επιχειρήσεων ότι ο Τραμπ πιθανότατα σοβαρολογεί όταν μιλάει για προσάρτηση του Καναδά, ακύρωσαν το ταξίδι στις ΗΠΑ και επέλεξαν τη Βρετανική Κολομβία. Ο πλήρης αντίκτυπος του «τουριστικού εμπάρκο» μπορεί να μη φανεί για μήνες. Οι καναδικές αεροπορικές εταιρείες έχουν μειώσει τη χωρητικότητα των θέσεων τους στις ΗΠΑ, κατά μέσον όρο, κατά 6,1% για τον Απρίλιο, τον Μάιο και τον Ιούνιο, σε σύγκριση με τα δρομολόγια τους στις 31 Ιανουαρίου, σύμφωνα με τη Cirium, μια εταιρεία ανάλυσης αεροσκαφών.

Η WestJet με έδρα το Κάλγκαρι λέει ότι «υπήρξε μετατόπιση στις κρατήσεις από τις ΗΠΑ σε άλλους πλιόλουςτους προορισμούς, όπως το Μεξικό και η Καραϊβική, μεταξύ των Καναδών ταξιδιωτών». Και η Flair Airlines με έδρα το Εντμοντον θα σταματήσει τις πτήσεις από το Βανκούβερ, το Εντμοντον και το Κάλγκαρι προς το

Φοίνιξ τον επόμενο μήνα. Οι αφίξεις από τον Καναδά μειώθηκαν κατά 9,4% τον Φεβρουάριο στο Λας Βέγκας σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν και περιορίστηκαν κατά 11% για τα αεροδρόμια του Νιούαρκ και της Νέας Υόρκης.

Η ισχύς του δολαρίου, που μειώνει την αγοραστική δύναμη των Καναδών, παίζει επίσης ρόλο, ενώ οι καταναλωτές έχουν αγαλιάσει το κίνημα «Επιλέξτε καναδικά προϊόντα» για αγορές παντοπωλείου και άλλες λιανικές αγορές. Στον Καναδά, όπου ο αμερικανικός εθνικός ύμνος αποδοκιμάζεται συχνά κατά τη διάρκεια αγώνων χόκεϊ με αμερικανικές ομάδες, εμφανίστηκαν ακόμη και εφαρμογές με ονόματα όπως «buy beaver», «maple scan» και «is this Canadian», που δίνουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα να σκανάρουν και να απορρίπτουν τα προϊόντα «made in USA», από αλκοόλ μέχρι σός για πίτσες.

Η καναδική Flair Airlines θα σταματήσει τις πτήσεις από το Βανκούβερ, το Εντμοντον και το Κάλγκαρι προς το Φοίνιξ των ΗΠΑ τον επόμενο μήνα, ενώ οι αφίξεις από τον Καναδά μειώθηκαν κατά 9,4% τον Φεβρουάριο στο Λας Βέγκας σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν και περιορίστηκαν κατά 11% για τα αεροδρόμια του Νιούαρκ και της Νέας Υόρκης.

Μαγνήτης για ξένες επενδύσεις η κτηματαγορά

Σε ακίνητα το 50% των ΑΞΕ τα τελευταία 10 χρόνια, σύμφωνα με ανάλυση του ΚΕΠΕ

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στη βασικότερη πηγή προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων στην ελληνική οικονομία έχει εξελιχθεί η αγορά ακινήτων την τελευταία διετία, καθώς υπολογίζεται ότι περίπου το 50% των εισροών από το εξωτερικό κατευθύνεται στην απόκτηση ακινήτων, ιδίως κατοικιών. Πρόκειται για μια εκ διαμέτρου διαφορετική εικόνα σε σχέση με το παρελθόν, είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Για παράδειγμα, σε πρόσφατη ανάλυση του ΚΕΠΕ (Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών) επισημειώνεται η κατακόρυφη αύξηση του μεριδίου των ακινήτων στις συνολικές καθαρές άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) τη δεκαετία 2013-2023. Συγκεκριμένα, από το 7,4% το 2013, τα ακίνητα έφθασαν το 33,5% το 2018 και διατηρήθηκαν σταθερά πάνω από το 30% την περίοδο 2019-2020.

Το 2021 και το 2022 υπήρξε μια υποχώρηση του μεριδίου των ακινήτων στο 22% και 24,6% αντίστοιχα, κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης των συνολικών ΑΞΕ, που έφθασαν τα 7,5 δισ. ευρώ το 2022. Ωστόσο το 2023 καταγράφκε σημαντική πτώση τους σε 4,48 δισ. ευρώ, που σε συνδυασμό με την

αντίστοιχη αύξηση των επενδύσεων σε ακίνητα στα 2,1 δισ. ευρώ, αύξησε τη συνεισφορά τους στο 47% του συνόλου.

Ανάλογη φαίνεται πως θα είναι και η εικόνα του 2024, παρά τη μεγάλη άνοδο των ΑΞΕ κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους. Με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ, οι ΑΞΕ του 2024 ανήλθαν σε 5,98 δισ. ευρώ, όταν μέχρι και το εννιάμηνο δεν ξεπερνούσαν τα 3,1 δισ. ευρώ. Κύριος λόγος για την εκτόξευση των τελευταίων μηνών του έτους ήταν η ολοκλήρωση της εξαγοράς της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακής από τη Masdar, που εκτιμάται ότι προσέγγισε τα 2,5 δισ. ευρώ.

Παράλληλα όμως, στο τέλος Οκτωβρίου ολοκληρώθηκε και η εξαγορά του Grand Hyatt από τον όμιλο Blackstone αντί 235 εκατ. ευρώ. Ηδη, οι εισροές κεφαλαίων από το εξωτερικό στην αγορά ακινήτων είχαν ανέλθει σε 1,9 δισ. ευρώ κατά το εννιάμηνο κι εκτιμάται ότι κινήθηκαν μεταξύ 2,5 και 3 δισ. ευρώ συνολικά στο έτος, κάτι που μεταφράζεται σε μερίδιο 42%-50% επί του συνόλου των ΑΞΕ το 2024.

Όπως συνέβη το 2023, έτσι και το 2024, ο κύριος λόγος για τη μεγάλη άνοδο των επενδύσεων από το εξωτερικό στην αγορά ακινήτων

Οι ξένοι συνεχίζουν να τοποθετούνται στην ελληνική αγορά, είτε πρόκειται για εξοχικά είτε για αγορές στην Αθηναϊκή Ριβιέρα (π.χ. έχουν αυξηθεί οι πωλήσεις κατοικιών σε ξένους στο ακίνητο του Ελληνικού), ή ακόμα και στον τομέα των εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων (serviced apartments), που εξελίσσονται σε τομέα υψηλής ζήτησης.

Το 2013 το real estate αντιστοιχούσε στο 7,4% των εισροών ξένων κεφαλαίων, ενώ πέρσι το ποσοστό έφθασε στο 50%.

ήταν οι αλλαγές στο πρόγραμμα «χρυσή βίζα», που είχαν ως αποτέλεσμα να σημειωθεί ακόμα ένα ιστορικό υψηλό.

Συγκεκριμένα, με βάση τα στοιχεία του υπ. Μετανάστευσης και Ασύλου, το 2024 υποβλήθηκαν συνολικά 9.411 αιτήσεις αρχικού επενδυτή για την έκδοση άδειας διαμονής (χωρίς δηλαδή να υπο-

λογίζονται και τα μέλη της οικογένειας), καταγράφοντας αύξηση κατά 11% έναντι του 2023 (8.477 αιτήσεις), όταν και πάλι είχε σημειωθεί ιστορικό υψηλό, με ετήσια αύξηση κατά 94,8% σε σχέση με τις αιτήσεις του 2022, που δεν είχαν ξεπεράσει τις 4.354. Για να μπορέσει ένας επενδυτής να αιτηθεί άδεια διαμονής θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει την αγορά του ακινήτου, κάτι που σημαίνει ότι την τελευταία διετία, μόνο μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα» εκτιμάται ότι εισέρρευσαν συνολικά κεφάλαια άνω των 4,47 δισ. ευρώ.

Αιτία της εξέλιξης αυτής ήταν οι αλλαγές στις οποίες προχώρησε η κυβέρνηση, αυξάνοντας διαδοχικά το ελάχιστο όριο επένδυσης (δίνοντας όμως και το απαιτούμενο

διάστημα προσαρμογής στους επενδυτές), από τις 250.000 ευρώ στις 500.000 ευρώ σε επιλεγμένες περιοχές υψηλής ζήτησης από ξένους (μεταξύ άλλων στο κέντρο της Αθήνας, στα βόρεια και τα νότια προάστια) και από τον Σεπτέμβριο του 2024 και μετά, στις 800.000 ευρώ στο σύνολο της Αττικής, της Θεσσαλονίκης και των μεγάλων νησιών (με ελάχιστο μόλις πληθυσμό 3.100 κατοίκων). Έτσι, οι ξένοι επενδυτές θέλησαν να προλάβουν τις αλλαγές και έσπευσαν να κατοχυρώσουν άδειες αγοράζοντας σωρηδόν ακίνητα.

Η στρέβλωση αυτή δεν πρόκειται να ισχύσει φέτος, καθώς στην αγορά αναμένουν την εξομάλυνση της κατάστασης και της επιστροφής της επενδυτικής δραστηριότητας σε πιο χαμηλό επίπεδο, τρο-

φοδοτούμενο κυρίως από το αγοραστικό ενδιαφέρον και όχι από την αναζήτηση επενδυτικού «καταφυγίου» μέσω της αγοράς ακινήτων.

Από την άλλη πλευρά, οι ξένοι συνεχίζουν να τοποθετούνται στην ελληνική αγορά, είτε πρόκειται για εξοχικά είτε για αγορές στην Αθηναϊκή Ριβιέρα (π.χ. έχουν αυξηθεί οι πωλήσεις κατοικιών σε ξένους στο ακίνητο του Ελληνικού), ή ακόμα και στον τομέα των εξυπηρετούμενων διαμερισμάτων (serviced apartments), που εξελίσσονται σε τομέα υψηλής ζήτησης, λόγω των αποδόσεων που προσφέρουν, αλλά και επειδή δεν εμπιπτόνται στις περιοριστικές διατάξεις που έχουν τεθεί σε ισχύ για τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης στο κέντρο της Αθήνας.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Αυτοματοποιημένα Μοντέλα Εκτιμήσεων: η Αλήθεια

Κανένας δεν αμφισβητεί πως ζούμε (ανεπισημάντως) σε μια εποχή που η τεχνολογία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ζωής μας. Τόσο πολύ που γίνεται και ένας αγώνας από κάποιους να αποδείξουν πως είναι οι «τεχνικές» της εποχής μας – πολλές φορές καθοδηγούμενοι από την προοπτική να επιτύχει μία start-up επιχειρηματική τους επινόηση και να κάνουν την μπάτσα τους. Η τεχνολογία, μας έχει δώσει πολλά, και θα μας δώσει πολλά ακόμα από εδώ και πέρα σε πάρα πολλές εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας, ευκολύνοντας πλειστάκις τη ζωή μας. Μπορεί για κάποιες ηλικιακές ομάδες να προσαρμογή να είναι δυσκολότερη, αλλά... it is what it is!

Ο τομέας του real estate πάντα αποτελούσε μία πρόκληση για εφαρμογή τεχνολογιών που θα τον έκαναν πιο διαφανή, πιο γρήγορο, πιο αποτελεσματικό, πιο αποδοτικό, για να αναφέρω ίσως τα πιο ουσιαστικά χαρακτηριστικά πεδία όπου η σωστή χρήση της τεχνολογίας θα επέφερε καλύτερα αποτελέσματα.

Για να αναφέρω ένα ενδεικτικό παράδειγμα για εμάς τους εκτιμητές, πριν από 30 χρόνια ζητούσαμε από το Κτηματολόγιο να μας δώσει (να αγοράσουμε) συγκριτικές πωλήσεις και έπρεπε να περιμένουμε κάποια 24ωρα για να μας δοθεί ένας χειρόγραφος πίνακας με πωλήσεις για την περιοχή που μας ενδιέφερε. Πριν 25 χρόνια η διαδικασία αναβαθμίστηκε με τη δυνατότητα αγοράς ηλεκτρονικού αρχείου πωλήσεων σε δισκάκι, λόγω του ότι είχε αρχίσει να εφαρ-

μόζεται η τμηματική έστω μηχανογράφηση του Κτηματολογίου. Εδώ και δέκα χρόνια περίπου, έχουμε τη δυνατότητα μέσω της Πύλης του Κτηματολογίου, να λαμβάνουμε τα στοιχεία σε διάστημα μερικώς λιγότερων, παρέχοντάς μας έτσι την ευκαιρία να προβαίνουμε σε αναλύσεις σε διάστημα ακόμη μικρότερο. Πέραν αυτού του παραδείγματος, που είναι πιο εξειδικευμένο, μέσω της Πύλης υπάρχει μια πλειάδα επιλογών που αφορούν τον απλό κόσμο και που διευκολύνουν τη ζωή του. Αυτά είναι όλα καλά παραδείγματα εφαρμογών της τεχνολογίας.

Μια παράμετρος του real estate που πάντα έλλυε και πάντα θα ελλυει το ενδιαφέρον είναι αυτή της αξίας, η οποία, εν έτει 2025, αποτελεί ακόμη την πιο παρεξηγημένη έννοια, είτε πληρωμένη ή από άγνοια. Το αναλύσαμε πολλές φορές στο παρελθόν και δεν θα το κάναμε ξανά σήμερα.

Υπάρχει όμως μια έφαρση προβολής των λεγόμενων Αυτοματοποιημένων Εκτιμητικών Μοντέλων (Automated Valuation Models - AVMs) μέσω ηλεκτρονικών πλατφορμών που προσφέρουν έναντι χαμηλού κόστους ή ακόμη και δωρεάν, τη δυνατότητα «εκτίμησης» του ακινήτου σας, έτσι ώστε να «δουλευθούν» ακόμη περισσότερο η ζωή σας.

Αυτό που θα σας συστάσω είναι ΠΡΟΣΟΧΗ!

Τι είναι όμως το AVM

Με απλά λόγια, είναι ο όρος που περιγράφει την υπηρεσία κατά την οποία ένας αλγόριθμος συν-

Ένα AVM δεν θα ξέρει αν έχεις τζάκι ή τι είδους τζάκι, και δεν θα ξέρει αν η πισίνα σου είναι τύπου skimmer ή overflow, επενδυμένη με liner ή ψηφίδα.

Αγοραίες Αξίες μπορούν να υπολογιστούν μόνο από εξειδικευμένους εκτιμητές που κάνουν επιτόπιες επιθεωρήσεις και εξετάζουν δεδομένα και ποιοτικές πτυχές των ακινήτων που δεν περιλαμβάνονται στα AVMs.

δύαζει αφενός ένα αρχείο δεδομένων (ιστορικών πωλήσεων, ενδεχομένως και διαθέσιμων προς πώληση ακινήτων), και αφετέρου ένα μαθηματικό/στατιστικό μοντέλο, όπου μέσω μιας παλινδρομικής ανάλυσης (regression analysis), μπορεί να δώσει σε άμεσο χρόνο μια τιμή που –κατά τον πάροχο της υπηρεσίας– αντιπροσωπεύει την αξία του ακινήτου σας. Εωρρηκτικά ο αλγόριθμος συγκρίνει αξίες παρόμοιων ακινήτων κατά την ώρα της εκτίμησης, για να δώσει το αποτέλεσμα του.

Είναι ξεκάθαρο πως ένα AVM προσφέρει ταχύτητα, δυνατότητα γρήγορης επεξεργασίας μεγάλου όγκου δεδομένων, χαμηλό κόστος,

χωρίς να γυρίζεις μέσα στους δρόμους για να δεις με τι συγκρίνεις, και όλα αυτά από την άνεση της ατμόσφαιρας του τζακιού σου ή της πισίνας σου.

Αυτό όμως που δεν μπορεί ένα AVM να σου προσφέρει ποτέ, είναι η διάκριση για όλα αυτά τα οποία διαθέτει το ακίνητό σου που το διαφοροποιούν από τη μάζα «παρόμοιων του» και που αν αποφασίζεις να το βάλεις στην αγορά, θα απαιτούσε να εκτιμηθεί δένοντας από τους υποψήφιους αγοραστές για να σου δώσουν τα επιπλέον χρήματα που θα ζητούσες. Ένα AVM δεν θα ξέρει αν έχεις τζάκι ή τι είδους τζάκι, και δεν θα ξέρει αν η πισίνα σου είναι τύπου skimmer ή overflow, επενδυμένη με liner ή ψηφίδα. Δεν θα γνωρίζει τι είδους αυτοματισμούς διαθέτεις, τι κήπο έχεις, και δεν θα μπορεί να διακρίνει τη διαφορά μεταξύ των δαπέδων σου που είναι με ξύλινο παρκέ των €200/μ² και ενός κεραμικού των €10/μ².

Από την άλλη, αν είσαι χρηματοδοτικός οργανισμός ή αγοραστής, θα ήθελες να ξέρεις αν το σπίτι που θα υποθηκεύσεις ή θα αγοράσεις, έχει πρόβλημα με ρωγμές ή ανερχόμενες υγρασίες, ή αν έχει 2-3 παρανομίες που δεν μπορούν να νομιμοποιηθούν, ή πόση φυσική φθορά έχει, για να αναφέρει τέσσερα πιθανά θέματα αντί για τις δεκάδες που θα εξετάσει ένας ιδιώτης εκτιμητής με φυσική παρουσία. Η επιτυχία ενός AVM βασίζεται σε δύο βασικά συστατικά: πρώτον, στο πόσο καλή και αξιόπιστη είναι η βάση δεδομένων του, και δεύτερον, πόσο σωστά

αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα του υποθετημένου οικονομικομετρικού μοντέλου. Επειδή εδώ πολλές φορές υποβόσκει και άλλη μια ανοησία: το θέμα δεν είναι να δημιουργήσεις ένα σωστό μαθηματικό/στατιστικό μοντέλο, αλλά ένα σωστό οικονομικομετρικό μοντέλο. Νοούμενου, λοιπόν, ότι διαθέτουμε ένα καλό AVM, αυτό είναι πολύ καλό για να εξαγάγουμε γενικευμένες αναλύσεις μέσων όρων, οι οποίες με τη σειρά τους έχουν ακαδημαϊκό ενδιαφέρον ή εταιρικό ενδιαφέρον και τέραστιο ενδιαφέρον σε παρουσιάσεις οικονομικών φόρουμ, σε roadshows και συνέδρια. Ώς εκεί.

Μια άλλη χρήση τους είναι σε εφαρμογές του τύπου που προβαίνει το Κτηματολόγιο σε Γενικές Εκτιμήσεις, όπου καθορίζονται αξίες (όχι αγοραίες αξίες) για σκοπούς φορολόγησης.

Αγοραίες Αξίες μπορούν να υπολογιστούν μόνο από εξειδικευμένους εκτιμητές που κάνουν επιτόπιες επιθεωρήσεις και εξετάζουν δεδομένα και ποιοτικές πτυχές των ακινήτων που δεν περιλαμβάνονται στα AVMs.

Γι' αυτό επαναλαμβάνω: ΠΡΟΣΟΧΗ στην ιδιωτική χρήση των αυτοματοποιημένων εκτιμητικών μοντέλων, επειδή διατρέχετε άμεσο κίνδυνο να εκτεθείτε οικονομικά σε όποια μερίδα της εξίσωσης και αν είστε – είτε του αγοραστή, είτε του πωλητή, είτε ακόμα και του δανειστή.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η Μισέλ Γουίλιαμς πρωταγωνιστεί στη σειρά του Disney+ «Dying for sex». Η Μόλι, η ηρωίδα που υποδύεται, ήταν πάντα αυτό που ήθελαν οι άλλοι· δεν ζητούσε, δεν απολάμβανε, ήταν σχεδόν ένα ντεκόρ στις ζωές των άλλων, μέχρι που ήρθε αντιμέτωπη με τον καρκίνο. Από αυτό το σημείο και μετά, το ζήτημα για την ίδια δεν ήταν πώς θα πεθάνει, αλλά πώς θα ζήσει μέχρι τότε.

«Το σεξ είναι επιθυμία για ζωή»

Μιλούν στην «Κ» ειδικοί για τον καρκίνο και τη σεξουαλικότητα με αφορμή τη σειρά «Dying for sex»

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Η **Μόλι** είναι 40 ετών. Έχει νοσήσει από καρκίνο του μαστού. Έχει κάνει μαστεκτομή. Έχει βίσιμες ελπίδες ότι έχει γλιτώσει από τις θεραπείες, τον πόνο, την αγωνία, τον θάνατο. Έχει στο πλευρό της τον Στιβ, βραβευμένο συγγραφέα, αφοσιωμένο σύζυγο, σταθερό, οργανωτικό, επαρκέστατο στο «πρότζεκτ» της φροντίδας της. Είναι δίπλα της στις θεραπείες, στις ενημερώσεις, στα ραντεβού με την ψυχολόγο. Αλλά έχει απορροφηθεί τόσο πολύ στον ρόλο του φροντιστή, που έχει ξεχάσει πώς να είναι σύντροφος και, κυρίως, πώς να είναι εραστής. Στο γραφείο της ψυχολόγου τους η Μόλι προσπαθεί να του δώσει να καταλάβει ότι νιώθει αόρατη ως γυναίκα. «Θέλω μόνο να με θέλεις», του λέει, «θέλω να κάνω σεξ». Εκείνος αμύνεται, νιώθει ότι είναι ο κακός της υπόθεσης, δεν έχουν ενεργή σεξουαλική ζωή για χρόνια, από τη διάγνωσή της, και δεν έχει κάποιο κουμπί να το πατήσει και ξαφνικά να αναστήσει την επιθυμία του γι' αυτήν. Αλλωστε, δεν καταλαβαίνει πώς γίνεται να έχει αυξημένη λιμπιντο ενώ λαμβάνει αγωγή για τον καρκίνο, η οποία είναι γνωστό ότι καταστέλλει την ερωτική επιθυμία. Ένα τηλεφώνημα από το νοσοκομείο διακόπτει τη συζήτηση. Ο γιατρός της Μόλι της ανακοινώνει ότι ο καρκίνος επέστρεψε, βρίσκεται πλέον στα οστά της και είναι μη θεραπεύσιμος. Η Μόλι θα πεθάνει.

Η πρώτη σκηνή της νέας σειράς οκτώ επεισοδίων «Dying for sex», που θα κάνει πρεμιέρα στο

Disney+ στις 4 Απριλίου, διαρκεί μόλις λίγα λεπτά – ή και μια ολόκληρη ζωή. Επιθυμίες, απωθημένα, αμφιβολίες, ζωή, θάνατος – μια ισορροπία του τρόμου. Και τελικά ο απολογισμός. Ποιος είναι έτοιμος γι' αυτόν; Ποιος θα μπορούσε, με σταθερό βλέμμα και ήρεμη φωνή, να αναμετρηθεί με το παρελθόν, τον εαυτό του και το τέλος και να πει «τουλάχιστον έζησα όπως ήθελα»; Εν προκειμένω, όχι η Μόλι. Η ηρωίδα που υποδύεται (εξαιρετικά) η Μισέλ Γουίλιαμς δεν είναι καθόλου έτοιμη. Όχι να πεθάνει, αλλά να ζήσει όπως έζησε μέχρι τώρα – ώσπου να πεθάνει.

«Αλλάζουν τη ζωή τους»

«Ο καρκίνος σου λέει “έλα εδώ, σκέψου ποιος είσαι, ποιος ήσουν και τι θα γίνεις στο διάστημα που σου μένει”», επιβεβαιώνει η Χρύσα Καρακάνα, ψυχολόγος - ψυχοθεραπεύτρια με 20ετή εμπειρία με ασθενείς με καρκίνο. «Αυτό το χτύπημα που δέχεται ο άνθρωπος τον μεταμορφώνει, ο καρκίνος διαμορφώνει μια νέα ταυτότητα. Μπορεί να σε φέρει αντιμέτωπο με τα απωθημένα σου ή να σε κάνει να θέλεις να ζήσεις τη ζωή στο όριο», συμφωνεί ο Γιάννης Μπουκοβίνος, παθολόγος - ογκολόγος. «Βλέπουμε ανθρώπους – και κυρίως γυναίκες, γιατί είναι πολύ πιο θαρραλέες – να αποκτούν καλύτερο έλεγχο στη ζωή τους, έρχονται σε καλύτερη αρμονία με τα θέλω και τις επιθυμίες τους. Πολλές γυναίκες αλλάζουν άρδην τη ζωή τους, αποκτούν νέα ενδιαφέροντα, προχωρούν σε ρηξίμο με το

περιβάλλον τους, αλλάζουν την καριέρα τους, τη σχέση τους, επιλέγουν τον χωρισμό ή το διαζύγιο, γιατί αισθάνονται ότι ήρθε η ώρα να απελευθερωθούν από δεσμά πολύ ισχυρότερα από τον καρκίνο, τα οποία τις κρατούσαν προσγειωμένες».

Η Μόλι, την ώρα που ακούει τον γιατρό της να της λέει τα φρικτά νέα, βλέπει σαν σε όραμα τον εαυτό της 7 χρόνων, να χορεύει και να την κοροϊδεύει με σκληρότητα. Λίγο αργότερα θα πει στην κολλητή της: «Η 7χρονη εκδοχή του εαυτού μου ήξερε τι είχα κάνει με τη ζωή μου και ήταν θυμωμένη. Νομίζω ήξερε ότι πέρασα όλη μου τη ζωή τρομαγμένη από τα συναισθήματά μου». Η Μόλι δεν ήθελε ποτέ κάτι γιατί δεν ήξερε ποτέ τι ήθελε, δεν ζητούσε, δεν απολάμβανε, ήταν βολική, ήταν σχεδόν ένα ντεκόρ για τη ζωή των άλλων, ένας καμβάζ που οι άλλοι σχε-

δίαζαν τη ζωή τους. Ο καρκίνος και ο επερχόμενος θάνατός της την έφεραν αντιμέτωπη, όχι με τους άλλους, αλλά με τον εαυτό της. Και με τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση από όλες: η απόφαση που έπρεπε να πάρει δεν ήταν πώς θα πεθάνει, αλλά πώς θα ζήσει μέχρι τότε. Και επέλεξε να αναζητήσει τη σεξουαλική ικανοποίηση όπως δεν την είχε βιώσει ποτέ μέχρι τότε.

«Αναζητούσε την αγάπη»

«Οι άνθρωποι κάνουν έναν απολογισμό της ζωής τους. Θυμάμαι έναν ασθενή, νέο άνθρωπο, διαγνώστηκε στα 31 του. Έζησε τα χρόνια που ακολούθησαν όσο δεν είχε ζήσει όλη τη ζωή του. Πέρασε τον πρώτο θρήνο, αλλά στη συνέχεια δεν είπε ποτέ δεν θα παλέψω ή δεν θα τα καταφέρω. Υπήρχαν περιοδοί που νικούσε, άλλες που ήταν ισόπαλοι με την αρρώστια, κάποιες που πτωχύναν. Ασχολήθηκε με διάφορες δραστηριότητες, έμαθε μπριτζ, ξένες γλώσσες και πάντα αναζητούσε την αγάπη είτε με φυσική παρουσία ενός συντρόφου είτε διαδικτυακά, ποτέ δεν σταμάτησε να αναζητάει τον έρωτα, ήθελε να τον αγαπούν και να αγαπά», θυμάται η κ. Καρακάνα.

Άλλο όμως ο έρωτας, η αγάπη, η συντροφικότητα, άλλο το σεξ, το οποίο παραμένει ταμπού ακόμα. Το λέει ξεκάθαρα ο Στιβ στη Μόλι σε σκηνή της σειράς: «Από πού προέρχεται αυτή η ανάγκη σου (σ.σ. για σεξ); Αν σκεφτείς τι σου έχει συμβεί, είναι περίεργο». Αυτή είναι η βαθύτερη σκέψη του περιβάλλοντος πολ-

λών ασθενών με καρκίνο, ειδικά τελικού σταδίου: «Πεθαίνεις, είναι δυνατόν να σκέφτεσαι το σεξ;». «Ο καρκίνος και η θεραπεία του είναι αντισεξουαλικά, πολλά φάρμακα καταστέλλουν τη λιμπιντο, όπως πολύ σωστά αναφέρεται και στη σειρά. Όμως, η επιθυμία για ζωή δεν σταματάει και το σεξ είναι επιθυμία για ζωή. Και δυστυχώς είναι ταμπού το σεξ στον καρκίνο. Δεν μιλάμε γι' αυτό οι γιατροί με τους ασθενείς μας, ντρεπόμαστε να μιλήσουμε».

Οι ασθενείς είναι φυσικά φοβισμένοι για πολλά πράγματα και δεν μιλούν γι' αυτό, ακόμη κι αν έχουν την ανάγκη να το συζητήσουν. Διστάζουν, το θεωρούν κι εκείνοι ταμπού, σημειώνει ο κ. Μπουκοβίνος. «Υπάρχει καθωσπρεπισμός και στον καρκίνο», επιβεβαιώνει η κ. Καρακάνα, «όταν οι ασθενείς ξεπεράσουν τον καθωσπρεπισμό της θεραπείας τότε αρχίζουν να συζητούν για τη σεξουαλική ζωή τους, στην αρχή τη χλευάζουν λίγο, μετά όμως της δίνουν σημασία. Πιο εύκολα συζητούν γι' αυτό άνθρωποι νεότερης ηλικίας και όσοι έχουν ή αναπτύσσουν οικειότητα με τον ψυχολόγο τους. Γιατί καμιά γυναίκα δεν θέλει να σταματήσει να είναι γυναίκα και κανένας άνδρας δεν θέλει να σταματήσει να είναι άνδρας». Και κανένας ασθενής τελικά δεν θέλει να αισθάνεται ότι δεν έχει τον έλεγχο, ότι τον έκλεψε ο καρκίνος. «Ή, όπως πολύ εύστοχα λέει η Μόλι όταν αποφασίζει να επιλέξει η ίδια το μέλλον της, «είναι η δική μου ζωή, είναι ο δικός μου θάνατος».

“Ο καρκίνος διαμορφώνει μια νέα ταυτότητα. Μπορεί να σε φέρει αντιμέτωπο με τα απωθημένα σου ή να σε κάνει να θέλεις να ζήσεις στο όριο. Και δυστυχώς, το σεξ στον καρκίνο είναι ταμπού. Δεν μιλάμε γι' αυτό οι γιατροί, ντρεπόμαστε.

Γιάννης Μπουκοβίνος
 Παθολόγος - ογκολόγος

“Όταν οι ασθενείς ξεπεράσουν τον καθωσπρεπισμό της θεραπείας, αρχίζουν να συζητούν για τη σεξουαλική ζωή τους. Καμιά γυναίκα δεν θέλει να σταματήσει να είναι γυναίκα και κανένας άνδρας δεν θέλει να σταματήσει να είναι άνδρας.

Χρύσα Καρακάνα
 Ψυχολόγος - ψυχοθεραπεύτρια

Η νέα σειρά οκτώ επεισοδίων «Dying for sex» κάνει πρεμιέρα στο Disney+ στις 4 Απριλίου.

Ένας αφιltrάριστος κόσμος κι εμείς

Οι Αργυρώ Νικολάου και Μάριος Λιζίδης δίνουν μια γεύση από το 23ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2025

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ξεκινάει το 23ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2025, ένα από τα σημαντικότερα φεστιβάλ κινηματογράφου της χώρας, που εδώ και είκοσι και πλέον χρόνια, παρουσιάζει στο κινηματογραφόφιλο κοινό σημαντικές ταινίες. Το Φεστιβάλ διοργανώνεται από το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του υφυπουργείου Πολιτισμού και το Θέατρο Ριάλτο, με τις ταινίες να παρουσιάζονται σε Λευκωσία και Λεμεσό. Την καλλιτεχνική επιμέλεια υπογράφουν και φέτος οι σκηνοθέτες Αργυρώ Νικολάου και Μάριος Λιζίδης, οι οποίοι μίλησαν στην «Κ» για τη θεματική του φετινού φεστιβάλ.

«Φυσικά πέρα από τη θεματική, τα βασικά κριτήρια επιλογής μας είναι σταθερά και δεν αλλάζουν: η καλλιτεχνική αρτιότητα, η σκηνοθετική πρωτοτυπία και η επικαιρότητα της θεματολογίας».

Πληροφορίες: 23ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2025, 4 - 12 Απριλίου 2025. Θέατρο Ριάλτο, Λεμεσός - Κινηματογράφος Ζήνα, Λευκωσία

Οι ταινίες από τον διεθνή κινηματογραφικό χώρο, παρόλο που κουβαλούν τη δική τους τοπική θεματολογία, εμπεριέχουν μηνύματα που είναι καθολικά και επίκαιρα, λένε οι σκηνοθέτες Αργυρώ Νικολάου και Μάριος Λιζίδης, οι οποίοι υπογράφουν την καλλιτεχνική επιμέλεια του 23ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογραφικές Μέρες Κύπρος 2025.

και με αυτό τον τρόπο υπογραμμίζουν την υποκειμενικότητα της οπτικής αφήγησης. Φυσικά πέρα από τη θεματική, τα βασικά κριτήρια επιλογής μας είναι σταθερά και δεν αλλάζουν: η καλλιτεχνική αρτιότητα, η σκηνοθετική πρωτοτυπία και η επικαιρότητα της θεματολογίας».

Για τις προκλήσεις που είχαν να αντιμετωπίσουν φέτος για την τελική διαμόρφωση του προγράμμα-

τος ταινιών λένε πως ήταν αρκετές: «Παρατηρούμε πως η ποιότητα των ταινιών που μας υποβάλλονται αυξάνεται χρόνο με τον χρόνο, όπως επίσης και ο αριθμός τους. Για ένα φεστιβάλ με σχετικά περιορισμένες αριθμητικά θέσεις για ταινίες αυτό μπορεί να είναι μεν ένα τεράστιο προτέρημα, αλλά μας αναγκάζει να πάρουμε πολύ σκληρές αποφάσεις και να κάνουμε δύσκολες επιλογές».

Η Αργυρώ Νικολάου και ο Μάρι-

ος Λιζίδης λένε πως για το διεθνές διαγωνιστικό τμήμα του φεστιβάλ, το Glocal Images, έχουν επιλέξει ταινίες από τη Γεωργία, τη Λιθουανία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, τη Σερβία και την Αίγυπτο. «Οι ταινίες αυτές, παρόλο που κουβαλούν τη δική τους τοπική θεματολογία, θεωρούμε ότι τα μηνύματα που εμπεριέχουν είναι καθολικά και επίκαιρα».

Όπως, η καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών, ειδικά γύρω από ιατρικά θέματα όπως την άμβλωση, κάτι που βλέπουμε στην ταινία «April» της Γεωργιανής Dea Kulumbegashvili, ή τα μεταπολεμικά τραύματα στο «Ghost Trail» του Jonathan Millet, η περιβαλλοντική κρίση και το μέλλον της ανθρωπότητας σε ένα κόσμο όπου το κέρδος και η εξόρυξη φυσικών πόρων φαίνεται να προέχουν της υγείας και της ευημερίας των ανθρώπων. Αυτό το βλέπουμε, με διαφορετικούς τρόπους, να επηρεάζει τις ζωές των χαρακτήρων στην ταινία «Sun Never Again» του Σέρβου David Jonanovic.

Η πίεση που προκαλούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στα νεαρά άτομα, ειδικά γύρω από θέματα ομορφιάς και σωματότυπου, που είναι και το θέμα της Λιθουανής Saule Bliuvaite στο «Toxic» και το ζήτημα της ταξικής ανισότητας, στο «Seeking Haven for Mr. Rambo» του Khaled Mansour. Το ρομαντικό και μελαγχολικό «Lula Leblanc» του Στέργιου Πάσχου μελετά την εξέλιξη των ανθρώπων σχέσεων στο πέρασμα των χρόνων, ενώ η σκοτεινή κωμωδία του Χρήστου Μασσαλά «Killerwood» σμίγει επικίνδυνα την πραγματικότητα με τη μυθοπλασία, υπενθυμίζοντας μας

πως κάποτε η ζωή είναι πιο περίεργη από την τέχνη».

Οι Κύπριοι δημιουργοί

Στο Glocal Images διαγωνίζονται και οι τρεις ταινίες Κυπρίων δημιουργών που απαρτίζουν το εθνικό διαγωνιστικό. Το φεστιβάλ, όπως μας λένε ανοίγει με την πρώτη μεγάλη μήκους ταινία του σκηνοθέτη Αιμίλιου Αβραάμ, «Σμαράγδα», που εξερευνά υπαρξιακές ανησυχίες, την πίεση για συμμόρφωση με τις κοινωνικές νόρμες αλλά και την ανάγκη για συντροφικότητα. Η ταινία είχε πρόσφατα την παγκόσμια πρεμιέρα της στο γνωστό φεστιβάλ Black Nights του Ταλίν με τη Νιόβη Χαραλάμπους στον πρωταγωνιστικό ρόλο.

Στη νέα κωμική, αυτοβιογραφική ταινία του Κύρου Παπαβασιλείου, «Η Κάλτσα», ο σκηνοθέτης απεικονίζει κάποια άλλη εκδοχή του εαυτού του, προσπαθώντας να βγάλει άκρη με το ατύχημα που τον καθήλωσε στο σπίτι του ανάπηρου ξαδέρφου, γυρίζοντας το ταίρια. Έκανε πρεμιέρα στην τελευταία έκδοση του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Ο Παπαβασιλείου με την περσινή του ταινία «Κάμπα, Νύμφη, Πεταλούδα», απέσπασε το βραβείο καλύτερης κυπριακής ταινίας του φεστιβάλ. Το φεστιβάλ ρίχνει αυλαία με την νέα ταινία της Αλικίας Δανέζη Κνούτσεν, της πρώτης Κύπριας γυναίκας σκηνοθέτριας, που επιστρέφει στη μεγάλη οθόνη με το «Τόσο Κοντά, Τόσο Μακριά», ένα έργο δύο ρόλων, με την Αγγελική Παπούλια και τον Ανδρέα Κωνσταντίνου. Πρόκειται για μια μικρόγλυκη ιστορία αγάπης που σκιαγραφεί την κατάληξη ενός γάμου.

Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΠΟΥ ΕΚΑΝΕ ΡΕΚΟΡ ΕΙΣΙΤΗΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ !!!

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ:

HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου EUROBANK

SEXY
LAUNDRY

THE MICHELE RIML

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΡΕΝΙΑ ΛΟΥΪΖΙΔΟΥ

Μετάφραση: Νικολέτα Κοτσαηλίδου
Σκηνοθεσία: Σπύρος Παπαδόπουλος

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ:
24-25-26-27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ
ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ:
29-30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΚΑΙ 1η ΜΑΙΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ:
ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ:

cablenet

ΧΟΡΗΓΟΙ:

Electroline
επίς στο χώρο

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ:

Pharma LEAD
αλφαμεγα

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ
ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ

UNICARS
Driving your stories.

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ:

Αγας

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

LOVE
100.7 FM
98.1 FM

A
CYPRUS

wizguide

THE
WIPES

KEAN

Agrino

Parex DAVIDOFF
CAFE

SALAMIS
ORGANISATION

ΜΑΤΙΕΣ ΚΟΣΜΟ ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΡΟΤΕΡΝΤΑΜ

Η εμπειρία στο λιμάνι

Νέο αξιοθέατο στο Ρότερνταμ είναι το κτίριο που σχεδίασε το αρχιτεκτονικό γραφείο MVRDV. Το κτίριο, γνωστό ως Portlantis, είναι ήδη αρχιτεκτονικό ορόσημο και εδώ και λίγους μήνες είναι ανοικτό στο κοινό. Η μοναδική του θέση επιτρέπει στους επισκέπτες να δουν τις θίνες, τη Βόρειο Θάλασσα και το ίδιο το λιμάνι, από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης. Το κτίριο είναι αξιοθέατο του εαυτού του και στο εσωτερικό του αφηγείται την ιστορία του ίδιου του λιμανιού.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Τα σχέδια του Ουγκό

Στη Βασιλική Ακαδημία του Λονδίνου εγκαινιάστηκε η έκθεση που παρουσιάζει ένα από τα πάθη του Βικτόρ Ουγκό: τη ζωγραφική. Σε συνεργασία με το Μουσείο του Βικτόρ Ουγκό στο Παρίσι και την Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας, η έκθεση (έως 29/6) συγκεντρώνει σχέδια με μελάνι, που ήταν η αγαπημένη απασχόληση του συγγραφέα των «Αθλιών» όταν δεν έγραφε. Κάστρα της φαντασίας, τέρατα και θαλασσινά τοπία ήταν τα θέματά του, όλα ποιητικά στην εκτέλεσή τους.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Τρέισι Εριν

Η 62χρονη Βρετανή εικαστικός Τρέισι Εριν, που είχε προκαλέσει αίσθηση στη δεκαετία του 1990, πραγματοποιεί την πρώτη έκθεσή της σε παλιό φορέα, το Παλάτιο Στρότσι στη Φλωρεντία. Η έκθεση, με τίτλο «Σεξ και Μοναξιά», σε συνεργασία με την γκαλερί Χανιερ Ηφκνενς που την εκπροσωπεί, έχει ως επιμελητή τον Αρτούρο Γκαλανσίνιο και παρουσιάζει παλαιότερα και νέα έργα. Στις 29/3 εγκαινιάζεται μια ακόμη έκθεσή της στο Γέιλ, στο Κονέκτικατ (Κέντρο Γέιλ για τη Βρετανική Τέχνη).

ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Λάιζα Γιούσκαβετζ

Η Αμερικανίδα εικαστικός Λάιζα Γιούσκαβετζ (Lisa Yuskavage) είναι διάσημη στις ΗΠΑ κυρίως για την ιδιόμορφη και «αλλόκοτη» παραστατικότητα στα έργα της. Αυτήν την περίοδο εκθέτει (έως 12 Απριλίου) στο Λος Αντζελες (στην γκαλερί David Zwirner), μια επιστροφή στην Καλιφόρνια έπειτα από 30 χρόνια. Κάθε έργο της είναι ένα επεισόδιο με κυρίαρχη τη θηλυκή φιγούρα σε ένα ατελιέ της φαντασίας της. Οι επιφάνειες του ατελιέ μετατρέπονται σε σκηνές με έντονη αφηγηματικότητα.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Χρώμα της Οξφόρδης

Ο Φράνσις Χάμελ ζωγραφίζει την Οξφόρδη με το καβάλτο του στον δρόμο. Υπήρξε φιλοξενούμενος στο Κολέγιο Μόνταλεν (Magdalen) επί ενάμισο χρόνο. Αρχικά παρουσίασε τη δουλειά του στο Κολέγιο και αυτήν την περίοδο δείχνει τη δική του Οξφόρδη στο Λονδίνο στην γκαλερί John Martin (έως 25 Απριλίου). Παράλληλα, κυκλοφορήσει μια νέα έκδοση με όλα τα έργα της Οξφόρδης μαζί με μια ανθολογία ονομαστών συγγραφέων και ποιητών με αναφορές στην ιστορική πόλη.

Χοσέ Μαρία Βελάσκο, «Η κοιλάδα του Μεξικού από τον λόφο της Σάντα Ισαμπέλ», 1877.

Ο αγαπημένος ζωγράφος από το Μεξικό

Το 2025 είναι και η χρονιά κατά την οποία τιμάται η επέτειος των 200 χρόνων διπλωματικών σχέσεων μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Μεξικού. Αυτό που για τη δική μας οπτική είναι μια υποσημείωση της Ιστορίας, αποτέλεσε ωστόσο μια σημαντική γεωπολιτική εξέλιξη και σήμερα δίνει αφορμή για μια σειρά από εκδηλώσεις όχι μόνο τυπικές αλλά και ουσιαστικές. Και είναι η διπλωματική αυτή επέτειος η αφορμή για να διατυπωθεί μια διευρυμένη οπτική πάνω στην ιστορία της τέχνης σε απόκλιση από τον παραδοσιακό ευρωκεντρικό

κανόνα. Η νέα έκθεση στην Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου είναι αφιερωμένη σε έναν από τους σημαντικότερους ζωγράφους του Μεξικού, αλλά όχι ευρέως γνωστό στην Ευρώπη: τον Χοσέ Μαρία Βελάσκο (1840-1912). Στην πατρίδα του και στον ισπανόφωνο κόσμο, η περίπτωση του Βελάσκο έχει κεντρική και ξεχωριστή θέση καθώς υπήρξε ένας καλλιτέχνης με υψηλή τεχνική κατάρτιση και δεξιοτεχνία, με ιδιαίτερες επιδόσεις στην τοπιογραφία. Έγινε ο ψυχογράφος του τοπίου του Μεξικού σε μια διαχρονία.

«Πολλοί καλλιτέχνες από τη Λατινική Αμερική, όπως ο Βελάσκο, έμειναν έξω από τον δυτικό κανόνα της τέχνης γιατί βρέθηκαν στον λάθος τόπο στη λάθος χρονική συγκυρία», όπως γράφει η Τζοάνα Μούρχεντ σε εκτενές άρθρο στο βρετανικό περιοδικό «The Spectator». «Αν είχε γεννηθεί στη Γαλλία, στη Γερμανία ή στην Αγγλία, η περίπτωση του θα ήταν πολύ διαφορετική». Ο ίδιος ο Βελάσκο ήταν ένας άνθρωπος με πολλά ενδιαφέροντα και ως γνήσιο τέκνο του 19ου αιώνα τον συνέπαιρναν οι ανακαλύψεις των επι-

στημών, ιδίως της γεωλογίας, της βοτανολογίας και της αρχαιολογίας σε μια κοινωνική τομή αστικοποίησης και εκβιομηχάνισης. Παρατηρούσε την τοπική κλωρίδα, το ανάγλυφο του τοπίου και ζωγράφιζε τα πανοραμικά τοπία της κοιλάδας του Μεξικού, εκεί όπου σταδιακά απλώθηκε η μπτρόπλη της Πόλης του Μεξικού. Είχε μανία με την αναπαράσταση της λεπτομέρειας. Ακροβάτησε ανάμεσα στο αρχαίο παρελθόν της πατρίδας του και στην έλξη προς τη μοντέρνα ζωή που έφερναν οι νέες συνθήκες. Όπως αναφέρει η

Εθνική Πινακοθήκη του Λονδίνου, ο Βελάσκο είχε πλήρη συνείδηση του κοινωνικού και οικονομικού μετασχηματισμού της πατρίδας του, καθώς αποτύπωνε στα έργα του το αναπτυσσόμενο σιδηροδρομικό δίκτυο και τα νέα εργοστάσια δίπλα στη λεπτοκεντημένη απόδοση της κλωρίδας. Η αγάπη του για την επιστήμη αποτέλεσε εμπνευσή όπως και η γνώση του για τη γεωλογία είναι εμφανής στη λεπτομερή απόδοση των βράχων και των ηφαιστειών. Η έκθεση έγινε σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Τέχνης της Μίνεάπολις.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Όταν ο Ουίντον Μαρσάλις γράφει για συμφωνική ορχήστρα

Το 1927 στο Κάρνεγκι Χολ της Νέας Υόρκης παίχτηκε ένα μουσικό έργο που προκάλεσε αντιδράσεις. Ήταν η Τζαζ Συμφωνία (A Jazz Symphony) του Αμερικανού Τζορτζ Ανθέιλ (George Antheil, 1900-1959). Όταν ακούστηκε για πρώτη φορά, από τη Συμφωνία του Χάρλεμ, τόσο ο Γκέρσουιν όσο και ο Ααρν Κόπλαντ μίλησαν πολύ εγκωμιαστικά γι' αυτό. (Ααρν Κόπλαντ, σπουδαίος Αμερικανός κλασικός συνθέτης του 20ού αιώνα: έργα του για κλαρινέτο έχει ερμηνεύσει ένας άλλος μεγάλος της τζαζ με κλασική παιδεία, ο Μπένι Γκούντμαν).

Υπάρχει μια μακρά σχέση ανάμεσα στη λόγια μουσική και την

τζαζ. Στην έξοχη ταινία «Bird», που ο Κλιβτ Ιστιγουντ γύρισε το 1989 με θέμα τη ζωή του σαξοφωνίστα Τσάρλι Πάρκερ, υπάρχει μια σκηνή όπου στα 1955 ο Πάρκερ χτυπά ημερώματα το κουδούνι στη βίλα του Ιγκόρ Στραβίνσκι στην Καλιφόρνια μόνο και μόνο για να δει από μακριά το ινδάλμα του. Ο Στραβίνσκι δεν συγκινείται: φορώντας τη ρόμπα του, αντικρίζει χαράματα έναν μεθυσμένο μαύρο και αμέσως κλείνει την πόρτα. Ο Σεφέρης, συστηματικός λάτρης του κλασικού ήχου, άκουγε με μανία το τζαζ στάνταρ «St. James Infirmary» και χρησιμοποιούσε το ουδέτερο άρθρο όταν μιλούσε για την τζαζ (ΤΟ τζαζ...).

Η Blues Symphony του Ουίντον Μαρσάλις είναι μια άκρως δυναμική, ρυθμική όσο και στοχαστική, τζαζ συμφωνία.

Να μην ξεχάσουμε επίσης τον θεωρητικό και μουσικό Γκούντερ Σούλερ, συγγραφέα της κλασικής μελέτης «The Swing Era: The

Development of Jazz, 1930-1945» (Oxford University Press). Υπήρξαν βέβαια και μεγάλες αντιρρήσεις: ο Τέοντορ Αντόρνο, μέγας μουσικολόγος κατά τα άλλα, απεχθανόταν την τζαζ. Πού να πήξερε ότι στα διανοητικά (όσα έχουν απομεινεί...) η κλασική και η τζαζ φιλοξενούνται πα στο ίδιο τμήμα... Η σχέση αυτή φτάνει ως τα σήμερα. Παράδειγμα τρανό η Blues Symphony του Ουίντον Μαρσάλις. Ο δίσκος μόλις κυκλοφόρησε (2025) από την Pentatone σε εξαιρετική ερμηνεία της Συμφωνικής Ορχήστρας του Ντιτρόιτ υπό τη διεύθυνση του Ιταλού μαέστρου και κλαρινετίστα Τζέντερ Μπινιαμίνι. Πρόκειται

για μια άκρως δυναμική, ρυθμική όσο και στοχαστική, τζαζ συμφωνία που μοιάζει με μια τεράστια τοιογραφία της ιστορίας και της κοινωνίας της Αμερικής του 20ού αιώνα. Μουσική που βομβαρδίζει με εικόνες το μυαλό: από τις βαμβάκοφουτιές και τα μπλουζ καταγώγια έως τις μπτροπόλες με τις αϊθουσες χορού, τις εξωτικές λατιν μελαχρινές κοπέλες και την ομιχλώδη νουάρ ατμόσφαιρα. Η Blues Symphony μοιάζει με ένα συναρπαστικό ταξίδι που εκκινεί από τον Σκοτ Τζόπλιν και φτάνει ως τον Λέοναρντ Μπέρνσταϊν. Ο τζαζ αυτοσχεδιασμός φίλτρησης μέσα από τη δυναμική της συμφωνικής ορχήστρας.

Wynnton Marsalis, Blues Symphony Detroit Symphony Orchestra Jader Bignamini, Pentatone

Της ΕΛΕΝΗΣ ΣΑΜΠΑΝΗ

«Αυτό που μας γοήτευσε ήταν το έδαφος που προσφερόταν στο να μετατραπεί το κλασικό ρεμπέτικο κομμάτι "Δεν σε θέλω πια" σε ένα τραγούδι πιο "σκοτεινό" και σύγχρονο. Δεν επιδιώξαμε απλώς μια επανεκτέλεση με σοβαρές επεμβάσεις στην αρμονία και στην ενορχήστρωσή του, αλλά προχωρήσαμε και σε μελωδικές παραφράσεις, καθώς θέλαμε να ακουστεί όπως ποτέ άλλοτε, δείχνοντας σεβασμό στο πρωτότυπο», λέει στην «Κ» ο μουσικός και κιθαρίστας του μέταλ συγκροτήματος «Enemy of reality», Στυλιανός Αμοιρίδης (Steelianos).

Οι «Enemy of reality», το μουσικό σχήμα που δημιουργήθηκε το 2013, γνωστό για τον σκληρό ήχο του, με επιρροές από την κλασική και συμφωνική μουσική, αντικατέστησε την κιθάρα, το ούτι και το σάζι, που συνήθως συνοδεύουν το συγκεκριμένο τραγούδι, με ηλεκτρική κιθάρα, μπάσο και τράμς, παντρεύοντας με επιτυχία δύο φαινομενικά αντικρουόμενα μουσικά είδη και εντυπωσιάζοντας τόσο τους φανατικούς μεταλάδες όσο και τους χρόνια ορκισμένους ρεμπέτες.

Τραγούδι 120 ετών

Το «Δεν σε θέλω πια» ή αλλιώς «Από τα πολλά», ένα από τα πιο παλιά προ-ρεμπέτικα τραγούδια, μετράει σχεδόν 120 χρόνια στη δισκογραφία με ηχογραφήσεις και επανεκτελέσεις στα ιταλικά, στα ελληνικά και στα τουρκικά, φθάνοντας μέχρι και την Αμερική, όπου παρουσιάστηκε σε ένα πιο gypsy jazz ύφος. Στο συλλογικό μας ασυνείδητο είναι ένα καθαρά ελληνικό κομμάτι με καταβολές από τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία, αγνοώντας ότι πρόκειται για μια ιταλική καντσονέτα που στην πρώτη εκδοχή της δεν έχει καμία σχέση με τη συμφωνική διασκευή του.

Παρότι εδώ και αρκετό καιρό

Ο «μεταλλικός» ήχος του ρεμπέτικου

Ενα παραδοσιακό τραγούδι από τη Σμύρνη αποκτά σύγχρονη μορφή μέσα από την ελληνική heavy metal μπάντα «Enemy of reality»

παρατηρείται μια στροφή προς την παράδοση και κυρίως σε ό,τι αφορά τη μουσική, με ροκ μπάντες, και όχι μόνο, να πειραματίζονται με το ρεμπέτικο, το λαϊκό αλλά και το δημοτικό τραγούδι, οι «Enemy of reality» δεν επιδιώκουν απλώς ακόμη μια διασκευή ενός τραγουδιού που μετράει πάνω από έναν αιώνα ζωής, αλλά ενσωματώνοντας στοιχεία από το μακρινό παρελθόν δημιουργούν κάτι που εντάσσεται σε ένα νέο μουσικό είδος, το οποίο απευθύνεται σε περισσότερο κόσμο και κυρίως σε εντελώς διαφορετικούς μεταξύ τους ακροατές.

«Θεωρώ ότι το "μπόλιασμα" μιας μουσικής με διαφορετικά είδη και επιρροές είναι βασικό συστατικό της εξέλιξης. Η μουσική είναι μια ζωντανή γλώσσα που πολλές φορές απαιτεί τέτοιες προσμεϊξεις», σχολιάζει ο Στυλιανός Αμοιρίδης και ο ντράμερ της παρέας Φίλιππος Φάρες προσθέτει ότι «ο άνθρωπος δεν πρέπει να κολλάει σε ταμπέλες. Η ίδια η φύση της καλλιτεχνικής δημιουργίας έχει μέσα της τις μνήμες του δημιουργού, που προέρχονται από τα ακούσματά του εν προκειμένω». Όπως μας λένε, δεν έχουν κανένα άγχος στο να πρωτοτυπήσουν, καθώς αυτό είναι κάτι που έρχεται φυσικά μέσα από

τη σκληρή δουλειά. Η φιλοσοφία τους και το κοινό σημείο επαφής τους ως ομάδας, άλλωστε, κρύβονται στους στίχους «we are the nothing grating against the norm, we are the something that will not conform» («είμαστε το τιποτα που δεν ανταποκρίνεται στον κανόνα, είμαστε κάτι που δεν θα συμμορφωθεί»), του επίσης μέταλ συγκροτήματος «Nevermore».

Το βιντεοκλίπ του «Δεν σε θέλω πια», που κυκλοφόρησε πριν

Το γκρουπ δεν έγραψε απλώς ακόμη μία διασκευή του «Δεν σε θέλω πια», αλλά ενσωματώνοντας στοιχεία από το μακρινό παρελθόν στο σήμερα δημιουργήσε κάτι εντελώς νέο.

από λίγες ημέρες, αν και διαφέρει από τις υπόλοιπες μεγάλες επιτυχίες του συγκροτήματος, κρατάει τον κεντρικό πυρήνα του ζωντανό. Στο νέο διασκευασμένο τραγούδι τους βρίσκονται μέσα στο στούντιο, με φορκλόρ λεπτομέρειες στα ρούχα και στη διακόσμηση,

να ερμηνεύουν στίχους για έναν έρωτα που έχει τελειώσει. Αντιθέτως, στα «Downfall» και «Needle bites» οι τέσσερις μουσικοί ξετυλίγουν δύο «σκοτεινές» ιστορίες, τις οποίες, επίσης, αφηγούνται στο κοινό, μέσα από τη φωνή της Ηλιάνας Τσακίρακη, κινηματογραφικά σκηνοθετημένες σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.

Τόσο σε αυτά όσα και στα υπόλοιπα κομμάτια της δισκογραφίας τους δημιουργούν ένα ατμοσφαιρικό κλίμα, με έντονα στοιχεία λυρικότητας, επηρεασμένα από την αρχαία Ελλάδα και τους μύθους, που μοιάζουν με μια σειρά από μουσικά άρτια storytelling.

«Στον πρώτο δίσκο ("Rejected Gods") υπάρχει μια τετραλογία με τον μύθο του Ορφέα και της Ευρυδίκης. Στον δεύτερο ("Arakhe") αναπτύσσεται ο μύθος της Αράχνης, όπως εμείς τον αντιλαμβανόμαστε, διανοημένοι με κάποιες άλλες ιστορίες της μυθολογίας, όπως αυτή του Νάρκισσου και της Ευρώπης. Ο τρίτος δίσκος ("Where truth may lie") είναι ένα εντελώς δικό μας κόνσεπτ, που διαδραματίζεται σε κάποια άγνωστη, αλλά αρχαία εποχή στην Ελλάδα. Πραγματεύεται την αναζήτηση του νοήματος της ανθρώπινης ύπαρξης και τις πιθανές απαντήσεις σε αυ-

τό το αιώνιο ερώτημα», μας λέει ο μπασίστας Θάνος Μουρκοκτάς, ο οποίος έχει αναλάβει εξ ολοκλήρου και το στικουργικό κομμάτι.

Παρότι οι στίχοι τους είναι κυρίως αγγλικοί, δεν είναι η πρώτη φορά που ακούμε την Ηλιάνα Τσακίρακη να ερμηνεύει στα ελληνικά. Όπως μας λέει η ίδια, προηγήθηκε του «Δεν σε θέλω πια» η διασκευή του ποντιακού τραγουδιού «Την πατρίδα μου έχασα», σε στίχους Χρήστου Αντωνιάδη, τον Μάιο του 2021, με αφορμή την ημέρα μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων.

«Αν νιώσουμε την ανάγκη να μιλήσουμε για κάποιο συγκεκριμένο θέμα, που εκφράζεται καλύτερα μέσα από τον ελληνικό στίχο, θα το ξανακάνουμε. Σίγουρα, όμως, αυτό δεν αποτελεί μια συνταγή για εμάς», απαντάει η κ. Τσακίρακη όταν τη ρωτάμε εάν σκοπεύουν να παρουσιάσουν μελλοντικά περισσότερες διασκευές ρεμπέτικων και παραδοσιακών τραγουδιών του ελληνικού ρεπερτορίου.

Συναυλιές

Ενα από τα κύρια κομμάτια της καλλιτεχνικής τους έκφρασης είναι και οι ίδιες οι συναυλιές τους, καθώς όπως αναφέρουν «δεν είμαστε μόνο μια στούντιο-μπάντα, αλλά γράφουμε για να βγούμε και να παίξουμε ζωντανά. Θέλουμε να ερχόμαστε σε επαφή με τον κόσμο».

Εχουν πραγματοποιήσει εμφανίσεις σε φεστιβάλ της Ελλάδας και του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένης της ευρωπαϊκής περιοδείας τους με το συμφωνικό-μέταλ σουηδικό συγκρότημα «Therion». Το κοινό τους απόλαυσε στο Release Athens το 2022 αλλά και σε μικρότερες σκηνές στην επαρχία. «Εχουμε παίξει σε μαγαζιά που μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 50 άτομα και είχε τόσο κόσμο που στη σκηνή δεν χωρούσαμε όλοι. Μου πανόταν το μαλλί στο πατίνι του Φίλιππου και ο Στυλιανός έπεσε από τη σκηνή», μας αφηγείται ο Θάνος Μουρκοκτάς γελώντας.

Οι «Enemy of reality», γνωστοί για τον σκληρό ήχο τους, με επιρροές από τη συμφωνική μουσική, κυκλοφόρησαν πριν από λίγες ημέρες το τραγούδι «Δεν σε θέλω πια», σε μια σύγχρονη και διαφορετική ενορχήστρωση, απευθυνόμενοι σε μεγάλο μέρος ακροατών. Στο πλάνο από το βιντεοκλίπ φαίνονται από αριστερά ο Στυλιανός Αμοιρίδης, η Ηλιάνα Τσακίρακη και ο Θάνος Μουρκοκτάς.

ΕΚΤΟΣ ΥΛΗΣ

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Σκοτώνοντας το τέρας με αφορισμούς και ευχολόγια

Αγαπητέ μου συντάκτη ύλης. Απευθύνομαι σε εσένα, τον πρώτο αναγνώστη αυτής της στήλης, για να μη νομίζεις ότι επαναλαμβάνομαι. Δεν μπορώ να μη γράψω ξανά για τη σειρά που γράφει τηλεοπτική ιστορία. Βαρύδουπες εκφράσεις, θα μου πεις, αλλά τα νούμερα μιλούν από μόνα τους, όπως λέει και το κλισέ. Το πρώτο επεισόδιο της «Εφηβείας» το είδαν περίπου 6,5 εκατ. θεατές στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εκατομμύρια είδαν και το δεύτερο. Υποθέτω εκατοντάδες χιλιάδες στη χώρα μας. Δεν ξέρω πόσοι από αυτούς ήταν γονείς, αλλά μικρή σημασία

έχει. Αυτό που θα ήθελα πολύ να μάθω αν είχα μια έκτιπ αίσθηση, είναι εάν άλλαξε κάτι στον τρόπο που σκέφτονται. Υπήρξε κάποια μετατόπιση, ας πούμε, εσωτερική; Είδαν κάτι από τον εαυτό τους ή έμειναν με το σοκ αμανάτι;

Η συζήτηση δεν είναι καινούργια. Επανέρχεται κάθε φορά που συμβαίνει μια παρέκκλιση. Ενα βαρύ περιστατικό μπουλινγκ, μια αγέλη παιδιών που δέρνουν αλύπητα ένα συμμαθητή τους, φωτογραφίες κοριτσιών που κυκλοφορούν στα κινητά της τάξης. Η συζήτηση ανοίγει και κλείνει συνήθως με αφορισμούς και ευ-

Εκατομμύρια άνθρωποι παρακολούθησαν τα πρώτα επεισόδια της «Εφηβείας».

χολόγια. Τη σειρά είδε επίσης ο πρωθυπουργός της Βρετανίας με την οικογένειά του. Μπορεί ένα τηλεοπτικό προϊόν να ξεπεράσει τα όρια του θεάματος και να γίνει η αφορμή για μια πολιτική αλλαγή; Από την άλλη, αναρωτιέμαι, αγαπητέ μου συντάκτη ύλης, χρειαζόμασταν μια σειρά για να μας δείξει το πρόβλημα; Ίσως ναί.

Μια που μιλάμε για εσωτερικές μετατοπίσεις και αλλαγές, διάβασα το διήγημα του Τζορτζ Σόντερς (βραβείο Booker) στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού «Ατλάντικ», με τίτλο «The Moron

Factory». Μια παρεξήγηση μεταξύ δύο υπαλλήλων σε ένα βαρετό γραφείο μιας εταιρείας αναγκάζει τη μία να δηλώσει παραίτηση και την άλλη να πέσει σε κατάθλιψη. Τα πράγματα γίνονται απείρως χειρότερα όταν ο άνδρας της παραίτηθείς δηλώνει ότι πέθανε μόλις έφθασε σπίτι. Η είδηση προκαλεί σεισμό, κλάματα, απόπειρα αυτοκτονίας. Αποδεικνύεται όμως μια φάρσα. Εκατομμύρια, συγγνώμη, λέει κάπου ο άνδρας της. Όλοι χαζογελούν, παραγγέλνουν πίτσα, χορεύουν στο γραφείο. Κάτι έχουμε χάσει και όλα μοιάζουν φυσιολογικά.

Σύγχρονη αστική τραγωδία

Μια διαφορετική «Έντα Γκάμπλερ» με τη ματιά του Δημήτρη Καραντζά στη σκηνή του θεάτρου «Προσκήνιο»

Της **ΡΕΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ**

«Μπορείτε να φροντίσετε
ό,τι γίνει, να γίνει με ομορφιά;»

Έντα Γκάμπλερ. Σύζυγος του Γέργκεν Τέσμαν. Κόρη του στρατηγού Γκάμπλερ. Δίδυμη αδερφή της Νόρας του «Κουκλόσπιτου». Θεατρική ενσάρκωση της λογοτεχνικής Μαντάμ Μποβαρί του 19ου αιώνα. Σκηνικός μύθος η ψευδική «Έντα». Εκπτώτη αριστοκράτισσα που ασφυκτικά στο αστικό περιβάλλον ενός συμβατικού γάμου. Ειρωνική και απελπισμένη, ωριαπαθής και ανασφαλής, ρομαντική και ρεαλίστρια.

Ο Δημήτρης Καραντζάς αποδόμησε πλήρως όλο το ψυχογραφικό οικοδόμημα αυτού του αστικού δράματος για να το ανασυνθέσει από την αρχή. Σκηνοθέτησε το έργο ως μία σύγχρονη «αστική τραγωδία», αναδεικνύοντας παράλληλα μία χειροποίητη ατμοσφαιρική θεατρικότητα χωρίς πολύπλοκα σκηνικά εφέ, βίντεο, μηχανές καπνού ή εναλλασσόμενες σκηνές. Ενδοσκοπική σκηνοθεσία ενός κλειστού κυκλώματος των διαφορετικών εκφάνσεων του ψυχισμού της Έντας. Οργάνωσε όλο το παραστασιακό γεγονός με άξονα τα στοιχεία που περιγράφουν τη γυναικεία προσωπικότητα με ναρκισιστικά χαρακτηριστικά και διερεύνησε μέσα από μία σύνθετη ερμηνευτική γραμμή των ηθοποιών τις διαφορετικές όψεις της κτητικότητας, της εγωκεντρικότητας, της περιορισμένης ανεκτικότητας στη ματαιώση

και της δυσπροσαρμοστικότητας της ηρωίδας.

Προσλωμένος στη θεατρική φόρμα που απαγορεύει η ψευδική δραματολογία, διέγραψε όλη την πορεία, από τη στιγμή που η Έντα αισθάνεται ότι το επίκεντρο της προσοχής των άλλων μετακινείται από το πρόσωπό της ως το φινάλε, όπου κάνει την απεγνωσμένη προσπάθεια να επανέλθει η ίδια στο επίκεντρο, αυτοχειριαζόμενη. Ο Καραντζάς δεν αρκείται σε στοιχειώδεις ερμηνευτικές προσεγγίσεις των ρόλων. Σκηνοθέτησε κάνοντας κλίσεις επεμβάσεις στη δραματολογία, αξιοποίησε την εξαι-

Ο σκηνοθέτης αποδόμησε πλήρως το ψυχογραφικό οικοδόμημα του δράματος και εστίασε στα ψευδικά δίπολα και τρίγωνα, ζυγίζοντας με μέτρο τις συναισθηματικές μεταπτώσεις των ηρώων.

ρητική μετάφραση του Γιώργου Δεπάστα και την κινητική διδασκαλία του Τάσου Καραχάλιου, εστιάζοντας στα ψευδικά δίπολα και τρίγωνα, ζυγίζοντας με μέτρο τις συναισθηματικές μεταπτώσεις των ηρώων, αναδεικνύοντας έναν Ιψεν εξπρεσιονιστικό, με λίγες γκροτέσκ πινελιές. Η αστική κατοικία των Τέ-

Η Ανθή Ευστρατιάδου διεδούσε στη σύνθετη υφή του ρόλου και σκιαγράφησε την Έντα Γκάμπλερ ως σύγχρονη ηρωίδα με το κόκκινο μοχέρ φόρεμά της. Πλήττει με όλους και με όλα. Πλήττει με το να προσποιείται, να υποτάσσεται και παίζει συνεχώς με «εκείνα τα πιστόλια», φλερτάροντας επικίνδυνα με τον θάνατο.

σμαν ανακαινίζεται με τον σκηνογραφικό σχεδιασμό της Μαρίνας Πανουργιά και τους φυσικούς φωτισμούς του Δημήτρη Κασιμάτη. Μεταλλικές σκάλες, ημιτελείς ταπεταρίες, βαλίτσες με βιβλία, τα κλασικά ψευδικά όπλα στον τοίχο, σκόρπες γλάστρες, ένα πικάπ όπου μπαίνουν δίσκοι της κλασικής ή της πανκ μουσι-

κής που επιμελείται ο Γιώργος Ραμαντάνης. Το αστικό σαλό-νι αποδομείται και μαζί μ' αυτό ολόκληρος ο εσωτερικός κόσμος της Έντας.

Η Ανθή Ευστρατιάδου διεδούσε στη σύνθετη υφή του ρόλου και σκιαγράφησε την Έντα Γκάμπλερ ως σύγχρονη ηρωίδα με το κόκκινο μοχέρ φόρεμά

της, σωματικά εκρηκτική. Πλήττει με όλους και όλα. Πλήττει με το να προσποιείται, να υποτάσσεται, να αντιδρά, να μπκανεύεται. Πλήττει φοβερά με τις συζητήσεις του άνδρα της για την ιστορία της «χειροτεχνίας στην μεσαιωνική Φλαμανδία». Δεν αντέχει την ασχήμια που επιφέρει η πτώση της κοινωνικής της τάξης, παραιτείται από τις ερωτικές της προσδοκίες, αρνείται τη μητρότητα και τη θηλυκότητα. Εγκλωβισμένη στην αριστοκρατική της καταγωγή, παίζει πάντοτε με «εκείνα τα πιστόλια», φλερτάρει επικίνδυνα με τον θάνατο, φαντάζεται

Η ηρωίδα δεν αντέχει την ασχήμια που επιφέρει η πτώση της κοινωνικής της τάξης και οραματίζεται μια τολμηρή πράξη που θα την απαλλάξει από την αφόρητη ανία της αστικής ζωής.

εκείνη τη μεγάλη πράξη που θα ακτινοβολεί «γνήσια ομορφιά», θα λάμψει από αξιοπρέπεια και θα την απαλλάξει από την απίστευτη πλύξη της αστικής ζωής, την οποία σίγουρα η ίδια δεν επέλεξε.

Ο Φιντέλ Ταλαμπούκας σχεδίασε έναν Τέσμαν γελοίο και γραφικό, έναν αφελή και ανέ-

ραστο σύζυγο που επιθυμεί να γίνει ακαδημαϊκός, έναν Τέσμαν προσλωμένο κατά βάθος στους πατριαρχικούς κανόνες.

Το πατριαρχικό και ανδροκρατικό πορτρέτο σκιαγραφεί και η ερμηνεία του Χρήστου Λούλη στον ρόλο του δικαστή Μπρακ, ενώ αντιστικτικά στην αρρενωπότητα του Μπρακ κινείται ο Εκτορας Λιάτσος στον ρόλο του κυνηγημένου από εσωτερικούς δαίμονες, ρομαντικού συγγραφέα Αϊλερτ Λέβμποργκ. Δυναμικά σημαντικό το παίξιμο της Ιωάννας Δεμερτζίδου στον ρόλο της Τέας Ελβστεντ, μιας γυναίκας που επιβιώνει στο αστικό «μυλίε» της ψευδικής δραματολογίας, ενώ η Τζωρτζίνα Δαλιάνη, όμορφη και αισθητικά ωραία θεία Γιούλε, κόντρα στον ρόλο της ηλικιωμένης θείας, κατά την προσφιλή τακτική του Καραντζά να αλλάζει ηλικιακά τους ρόλους. Η παλέτα των χρωμάτων των ρούχων που σχεδίασε η Ιωάννα Τσάμπ φωτίζει τον συναισθηματικό κόσμο των χαρακτήρων ανάλογα με το φορτίο που φέρουν κάθε φορά.

Σε αυτήν την «τραγωδία δωματίου», όλοι συνειδητοποιούν σταδιακά ότι «επιτέλους με τον καιρό υποτάσσεται κανείς στο αναπόφευκτο» και επιτέλους το αποδέχονται. Η μοιραία Έντα καταστρέφει και καταστρέφεται. Η αυτοκτονία της δεν αφορά πλέον κανένα από τα δραματικά πρόσωπα. Ούτε και την ίδια.

* Η κ. Ρέα Γρηγορίου είναι διδάκτωρ Ιστορίας - Δραματολογίας ΑΠΘ.

GONE GIRL
YOU DON'T KNOW WHAT YOU'VE GOT 'TIL IT'S...

SUNDAY NIGHT MOVIE
MOVIES BEST HD
THE HOME OF MOVIES!

° ΕΛΛ° 30 » ° ΑΕΛ° 21:00

GONE GIRL / ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΕ
ΔΡΑΜΑ

Στην πέμπτη επέτειο του γάμου του, ο Νικ Νταν καταγγέλλει την εξαφάνιση της γυναίκας του. Η ιδανική εικόνα που παρουσιάζει για το γάμο του αρχίζει σιγά σιγά να καταρρέει υπό τις πιέσεις της αστυνομίας και του Τύπου. Σύντομα τα ψέματα και η περίεργη συμπεριφορά του γεννούν σε όλους την υποψία ότι ο Νικ Νταν σκότωσε τη γυναίκα του.

Αι Καί Αιε Θεολογία:

cablenet | cytavision | **MOVIES** HD | MESIMVRIA
Εύθε: 101 | Εύθε: 49 | www.mesimvria.com

ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΑΝΤΟΥ του Ρωμανού Μελωδού
Αφήγηση: Χάρις Αλεξίου, Δήμητρα Στογιάννη
Σκηνοθεσία – αφήγηση: Ζαχαρίας Καρούνης
Μουσική: Θωμάς Κωνσταντίνου
HE WHO DWELLS EVERYWHERE

07, 08/04/2025

Διοργανωτές Organisers: Δήμος Λευκωσίας Nicosia Municipality
Χορηγός επικοινωνίας Media sponsor: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Εισιτήρια Tickets: SoldOut TICKETS

ΔΙΕΘΝΗΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ | 2024_25

ΠΡΟΣΩΠΟ

Η Μάρλεϊ (αριστερά), ο Κέισον, η Ελα και η Σοφία (δεξιά) και ανάμεσά τους η αφίσα της σειράς «Social Studies». Η παραγωγή του Disney+, την οποία υπογράφει η Λορέν Γκρίνφιλντ, φέρνει με τολμηρό τρόπο στο προσκήνιο το νεότερο κομμάτι της Gen Z, των παιδιών δηλαδή που έχουν γεννηθεί και μεγαλώσει στην εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Λορέν Γκρίνφιλντ, ντοκιμαντερίστρια

Η Gen Z έχει πρότυπο την Καρντάσιαν

«Όταν ρωτάς τα νεαρά παιδιά τι θέλουν να γίνουν όταν μεγαλώσουν, απαντούν “πλούσιοι και διάσημοι”», τονίζει η δημιουργός της σειράς ντοκιμαντέρ «Social Studies».

Μπορεί αυτόν τον καιρό όλος ο κόσμος να ασχολείται με την «Εφηβεία», τη μίνι σειρά του Netflix που συναρπάζει το κοινό με την ωμή προσέγγισή της πάνω στο θέμα της βίας των ανηλίκων, ωστόσο το αντίπαλο δέος έρχεται από τον κόσμο του ντοκιμαντέρ και είναι ως εκ τούτου ακόμα πιο ρεαλιστικό. Η σειρά «Social Studies», της καταξιωμένης ντοκιμαντερίστριας Λορέν Γκρίνφιλντ («Generation Wealth»), έκανε πρόσφατα πρεμιέρα στην πλατφόρμα του Disney+, φέρνοντας με τολμηρό τρόπο στο προσκήνιο το νεότερο κομμάτι της Gen Z, των παιδιών δηλαδή που έχουν μεγαλώσει (μόνο) μέσα στην πραγματικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Εχοντας εξασφαλίσει πρωτοφανή πρόσβαση στα κινητά τηλέφωνα εφήβων 13-18 ετών για έναν ολόκληρο χρόνο, η Γκρίνφιλντ βουτάει στις ζωές τους, κάνοντας συχνά σοκαριστικές ανακαλύψεις. «Νομίζω ότι τα παιδιά που συμμετείχαν στη σειρά είχαν επίγνωση του πόσο σημαντικά ήταν τα σόσιαλ μίντια στις ζωές τους. Σίγουρα ήταν τρομακτικό να φανούν ευάλωτα και να μοιραστούν όλα αυτά τα στοιχεία, όμως πιστεύω ότι ήθελαν να αντιμετωπίσουν με κάποιο τρόπο το θέμα. Επειτα από την πρεμιέρα μας στο Φεστιβάλ του Telluride, μια μητέρα με την κόρη της (που ήταν γύρω στα 22) με πλησίασαν και η κόρη μου είπε: “Η μητέρα μου δεν ήξερε τίποτα για τη ζωή μου, τώρα χαιρόμαι που ξέρει”». Μιλάμε για ένα μεγάλο γενεαλογικό χάσμα, που δεν έχει να κάνει μόνο με τη διαφορά ηλικίας, και καθιστά δύσκολο για τα παιδιά να εξηγήσουν κάποια πράγματα στους γονείς τους», μας λέει η Αμερικανίδα κινηματογραφίστρια, την οποία συναντήσαμε στο πρόσφατο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.

Η Γκρίνφιλντ βρέθηκε εκεί για να παρουσιάσει το σύνολο της φιλμογραφίας της, η οποία ασχολείται σταθερά με την κοινωνική παρατήρηση πάνω σε θέματα πλούτου, ταξικών διαχωρισμών αλλά και εικόνας. Η τελευταία αποτελεί φυσικά λέξη-κλειδί στο σύμπαν των σόσιαλ μίντια: «Κάτι πολύ ενδιαφέρον, το οποίο αποτελεί και ένα από τα παράδοξα των σόσιαλ, είναι η διαφορά μεταξύ της εικόνας που παρουσιάζουν εκεί τα παιδιά με τον αληθινό εαυτό τους και έπειτα με εκείνον που εμφανίζουν στους φίλους τους. Μιλάμε για τρεις διαφορετικές προοπτικές. Στο παράδειγμα της Σίντνεϊ (σ.σ. μια από τις συμμετέχουσες), ας πούμε, τη βλέπεις στο νεανικό της δωμάτιο να φορά ένα απλό φούτερ. Καθόλου μακιγιάζ, φοβερά ντροπαλή. Και μετά βλέπεις τους λογαριασμούς της στα σόσιαλ, όπου υπάρχουν εικόνες που παραπέμπουν περισσότερο στο... OnlyFans».

Μαμά και δημιουργός

Σε μια τόσο μακρά διαδικασία γυρισμάτων, όπου υπάρχει προφανώς και ένας βαθμός εξοικείωσης, μπαίνει στον πειρασμό να συμβουλευτεί αυτά τα παιδιά; «Κάποιες φορές το κάνω, αν και ξέρω ότι δεν πρέπει. Στη δουλειά μου ωστόσο έχω πάντα μια μη επικριτική προσέγγιση. Με τα παιδιά μου είναι διαφορετικό, τους δίνω συμβουλές και προτάσεις, προσπαθώντας ταυτόχρονα να μην τα αποξενώσω. Ως ντοκι-

μαντερίστρια, όμως, νιώθω ότι ο ρόλος μου είναι να ακούω, να παρατηρώ και να καταγράφω, ειδικά όσα οι περισσότεροι άνθρωποι παραβλέπουν. Στις ομάδες συζήτησης που σχηματίσαμε, πάντως, μου φάνηκε ότι τα παιδιά ένιωσαν άνετα να μιλήσουν για οτιδήποτε. Επίσης, είχαν τη διάθεση να ακούσουν το ένα το άλλο. Το ίδιο συνέβη και στη Θεσσαλονίκη, παρουσιάζοντας την ταινία σε εφήβους. Ταυτίστηκαν και εκείνοι λέγοντας ότι μπορεί τα πράγματα να μην είναι τόσο άσχημα στην Ελλάδα, ωστόσο αναγνώρισαν τις συμπεριφορές. Ειδικά τα κορίτσια ταυτίστηκαν σίγουρα», απαντά η Γκρίνφιλντ.

Τι ξεχωρίζει όμως περισσότερο τα παιδιά αυτών των ηλικιών σε σχέση με μεγαλύτερους ανθρώπους που έζησαν και την προ σόσιαλ μίντια κατάσταση;

Η Λορέν Γκρίνφιλντ εξασφάλισε πρόσβαση στα κινητά τηλέφωνα εφήβων 13-18 ετών για έναν ολόκληρο χρόνο, καταδύθηκε βαθιά στις ζωές τους και έφερε στο φως τον τρόπο που σκέφτονται.

«Λοιπόν, το είδα με τα δικά μου παιδιά. Ήταν και ένα από τα κίνητρα μου για να ασχοληθώ με το θέμα. Ξεκίνησα όταν ο μεγάλος μου ήταν 20 και ο μικρός 14. Ο πρώτος διαβάζει πολλά βιβλία, ο δεύτερος σχεδόν καθόλου. Αντίστοιχα, ο μεγάλος μαθαίνει τα νέα από διαφορετικές πηγές, ο μικρός αποκλειστικά από το TikTok. Η προσοχή του αποσπάται πολύ πιο εύκολα. Νομίζω ότι τα παιδιά που συμμετείχαν στο ντοκιμαντέρ νιώθουν κάπως εγκλωβισμένα στα σόσιαλ μίντια: ένα αίσθημα διαρκούς ανησυχίας ότι δεν είναι αρκετά καλοί. Υπάρχει περισσότερο άγχος και κατάθλιψη σε αυτή τη γενιά. Περισσότερο άγχος και λιγότερη χαρά, επειδή ανησυχούν συχνά για τη γνώμη των άλλων και για το πώς δειχνουν στις διάφορες πλατφόρ-

μες, για το πόσα likes παίρνουν, πόσους ακολούθους κερδίζουν».

Εμμονή με το χρήμα

Παραδόξως, το πιο σοκαριστικό στοιχείο που προκύπτει από τη σειρά ντοκιμαντέρ δεν έχει να κάνει άμεσα με κοινωνικά δίκτυα, αλλά με την κουλτούρα που διαποτίζει τη συντριπτική πλειονότητα αυτής της γενιάς. Η εμμονή με το χρήμα, τον πλουτισμό με κάθε μέσο –ένα από τα πιο προσφιλή είναι φυσικά η διαδικτυακή διασημότητα– είναι έκδηλη ακόμα και σε παιδιά 13-14 ετών. «Αυτό είναι ένα βασικότατο χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης γενιάς. Όταν ρωτάς τα νεαρά παιδιά τι θέλουν να γίνουν όταν μεγαλώσουν, απαντούν “πλούσιοι και διάσημοι”. Για αυτούς πρότυπο είναι η Κιμ Καρντάσιαν. Μια κοπέλα στην αρχή του ντοκιμαντέρ παραδέχεται ανοικτά ότι αν μπορούσε να κυκλοφορήσει μια ερωτική ταινία της και να γίνει διάσημη, θα το έκανε. Οπότε δεν έχει σημασία πώς θα φτάσεις έως εκεί. Θεωρητικά το “πλούσιος και διάσημος” δεν είναι δουλειά κι εδώ είναι η παγίδα», σημειώνει η Γκρίνφιλντ και συνεχίζει: «Αυτό υποστήριξα και στο “Generation Wealth”, ότι δηλαδή η αμερικανική κοινωνία και το αμερικανικό όνειρο έχουν μετασχηματιστεί προηγούμενος είχαμε μια προτεσταντικού τύπου ηθική που υπαγόρευε να δουλεύεις σκληρά και να συνεισφέρεις στην κοινότητα, να παρέχεις στα παιδιά σου μια καλύτερη ζωή. Πάντα ήταν εκεί και το στοιχείο του υλισμού, όχι όμως σε τέτοιο απόλυτο βαθμό. Πλέον έχουμε περάσει στην κουλτούρα της λάμψης και της διασημότητας, όπου είναι εντελώς αποδεκτό να υποκρίνεσαι κάτι μέχρι να το επιτύχεις (σ.σ. Fake it till you make it)».

Φυσικά, αυτή η νοοτροπία δεν αφήνει ανεπηρέαστη και την πολιτική ζωή. «Προφανώς μιλάμε για μια εποχή παρακμής, αφού βλέπουμε τους πλουσιότερους ανθρώπους να έχουν πλέον και θέσεις εξουσίας. Και ο πρόεδρος είναι ένας πρώην σελέμπριτι, ο οποίος προωθεί την ιδέα ότι αξίζεις όσο ο πλούτος σου. Είναι εμφανές ότι στις ΗΠΑ τα κατώτερα και μεσαία στρώματα δεν αντιδρούν και δεν αντιτίθενται στους πλούσιους, ακριβώς επειδή ονειρεύονται μια μέρα να βρεθούν στη θέση τους. Δεν θέλουν όμως να φτάσουν εκεί ως κοινωνία, αλλά ατομικά».

Παρ’ όλα αυτά, έχοντας πια σχηματίσει σφαιρική εικόνα, η Λορέν Γκρίνφιλντ παραμένει αισιόδοξη σε σχέση με την εξέλιξη της Gen Z. «Στην πραγματικότητα, όσα έμαθα στο “Social Studies” μου έδειξαν ότι οι ελπίδες μας για το μέλλον επαφίενται σε αυτά τα παιδιά. Τους παραδίδουμε μια τραυματισμένη κοινωνία, πουλημένη στις εταιρείες τεχνολογίας, τις οποίες έχουμε αφήσει να πειραματίζονται πάνω τους· κι επίσης τους αφήνουμε όλο το χάος με το κλίμα. Το θετικό είναι ότι όλα αυτά δείχνουν να τα καταλαβαίνουν πολύ καλά. Μιλούν για το πώς οι εφαρμογές τους εκμεταλλεύονται και σε πολλές περιπτώσεις λένε “δεν το θέλω αυτό”. Νομίζω ότι με έναν τρόπο έχουν χάσει την αθωότητα τους, έχουν ωριμάσει πέρα από την ηλικία τους εξαιτίας όσων έχουν δει. Ομως πιστεύω ότι έχουν εξυπνάδα και σοφία και αποτελούν πραγματικά την ελπίδα μας».

Διαφορετικά παιδιά

Ο μεγάλος μου γιος ήταν 20 και ο μικρός 14. Ο πρώτος διαβάζει πολλά βιβλία, ο δεύτερος σχεδόν καθόλου. Αντίστοιχα, ο μεγάλος μαθαίνει τα νέα από διαφορετικές πηγές, ο μικρός αποκλειστικά από το TikTok. Η προσοχή του αποσπάται πολύ εύκολα.

Άγχος και κατάθλιψη

Τα παιδιά που συμμετείχαν στο ντοκιμαντέρ νιώθουν κάπως εγκλωβισμένα στα σόσιαλ μίντια: ένα αίσθημα διαρκούς ανησυχίας ότι δεν είναι αρκετά καλοί. Υπάρχει περισσότερο άγχος και κατάθλιψη σε αυτή τη γενιά.

«Social Studies» Σκηνοθεσία: Λορέν Γκρίνφιλντ. Η σειρά ντοκιμαντέρ 5 επεισοδίων προβάλλεται στην πλατφόρμα Disney+.

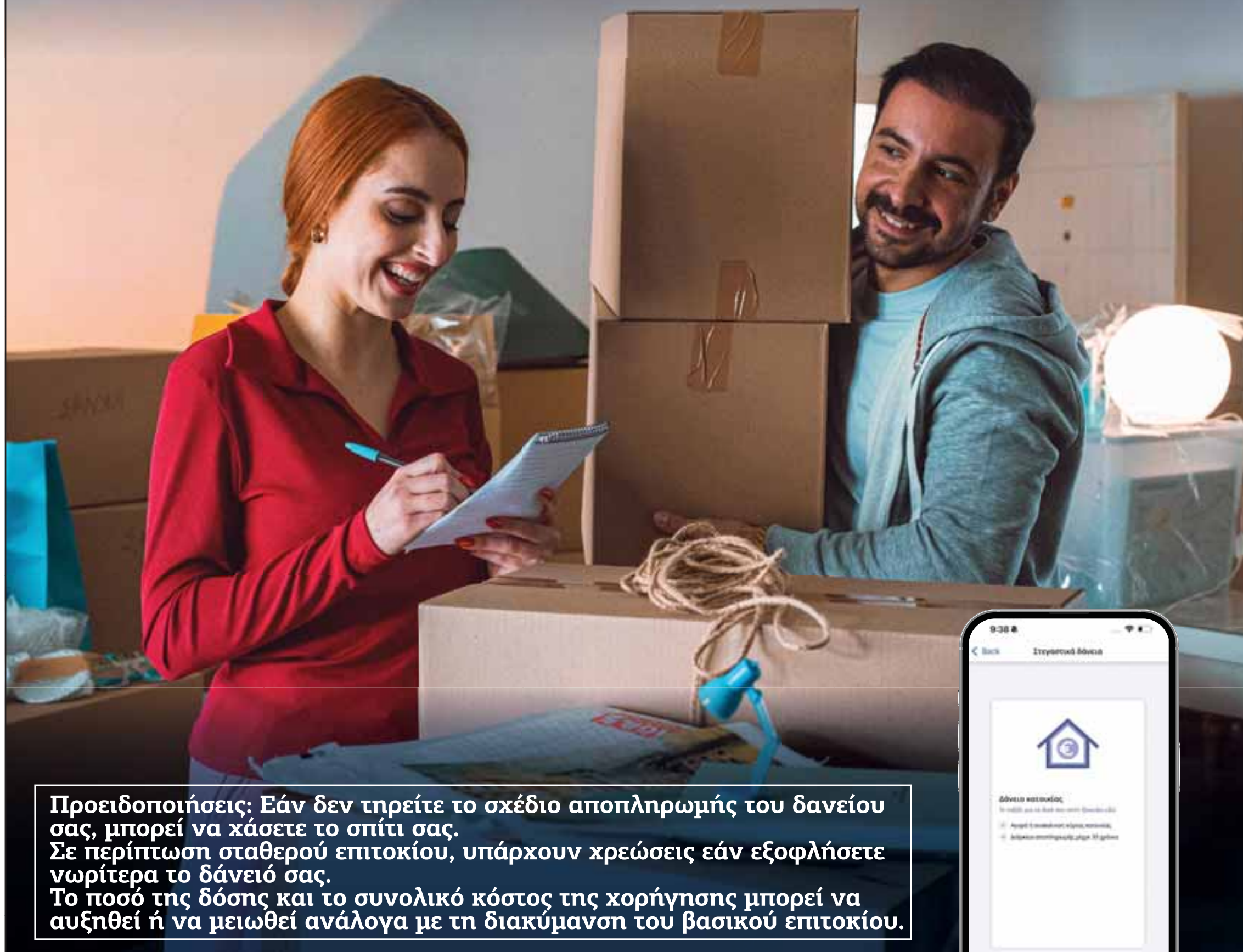
CONNECT

ONLINE | MOBILE APP | CONTACT PAY | WALLETS | ATM

Αίτηση για **Δάνειο Κατοικίας** μέσω του Hellenic Bank Mobile App.

- Με επιλογή **σταθερού επιτοκίου** για τα **πρώτα 3 ή 5 χρόνια** βάσει κριτηρίων της Τράπεζας.
- **Χαμηλότερο κυμαινόμενο επιτόκιο** για Δάνειο «Green» κατοικία.
- Μέχρι **€2,000 cashback** με το σχέδιο **My Home Rewards**.

Το μέλλον είναι εδώ. **Ζήσ'το σήμερα!**

Προειδοποιήσεις: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας.
Σε περίπτωση σταθερού επιτοκίου, υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας.
Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Περισσότερα στο <https://www.hellenicbank.com/housingloans>
Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις

 HELLENIC BANK

Μέλος του Ομίλου **EUROBANK**